לציונות—לסוציאליזם—לאחוות עמים

על המשמר

יום ה', כ"ז בניסן תשמ"ח, 14 באפריל 1988 / שנה מ"ח מס' 13624 / המחיר 1.30 ש"ח כולל מע"מ

מועצת יש"ע במיסמך לשמיר: לגרש אלפים מתושבי השטחים

כתב „על המשמר"

מועצת הישובים היהודיים בשטחים דורשת מראש הממשלה לגרש אלפים מתושבי השטחים, כך נמסר אמש ב„קול ישראל". הדרישה נכללה במסמך שהגישה מועצת יש"ע בתחילת השבוע וכה סדרה של הצעות להחמיר את הטיפול בתושבי השטחים. בין השאר מומלץ להטיל עונש מינימום של שלוש שנות מאסר למיידי אבנים ועונש מוות במקרים חמורים. כן מומלץ לפנות מיבנים בצירי תנועה ראשיים ולשכן בהם חיילי צה"ל.

ד"ר נוביק נפגש בג'נבה עם בכירים בפמליית שוורנאדזה

רדיו מוסקווה אמר אתמול כי בריה"מ מוכנה להגמיש עמדתה בנושא המזה"ת וכי יש להפריד שאלת ירושלים מנושא הנסיגה מהשטחים ● שמועות: שוורנאדזה עשוי לבקר בישראל

דליה שחורי, אורי הורוביץ, ארנון יפת (פאריס)

ברית־המועצות מוכנה להגמיש את עמדתה בנושא המזרח התיכון ולאמץ פשרה בעניין הסכסוך — מסר אמש רדיו מוסקווה. בשידור בשפה העברית נאמר עוד, כי התמיכה באש"ף אינה אומרת שברית־המועצות תדבק לעולם בנוסחה אחת לפתרון הסכסוך.

בעניין ירושלים נאמר, כי יש להפריד נושא זה משאלת הנסיגה מהשטחים ולדון בו במסגרות אחרות. מקורות מדיניים בירושלים שהתייחסו לידיעות לפיהן השליח

(המשך בעמוד 2)

יום הזיכרון

ברחבת „יד ושם" בירושלים – התייחדות עם זכר הקורבנות (צילום: רחמים/י.פ.פ.א)

„הגירושים "משכו, בתים "יהרסו" — הוזהרו תושבי רצועת עזה

אלוף יצחק מרדכי שנפגש עם אישים מעזה לקראת חודש הרמדאן אמר כי צה"ל ימשיך להטיל עונשים כבדים אם לא תושג רגיעה ● בהפגנות שהיו אתמול בג'באליה נפגעו כמה עשרות צעירים ● לדברי רופא ביה"ח שיפא שני תושבים מתו מהרעלת גז ● צה"ל: גופותיהם של הצעיר חסן מחמוד קעוד, ושל הישישה וואטפה פראג'ללה, נשלחו לבדיקה פתולוגית באבו־כביר והתברר כי מותם לא נגרם מהגז

עוזיא אבירן, פנחס ענברי, עתיים

אלוף פיקוד הדרום, האלוף יצחק מרדכי, הזהיר אתמול, כי צה"ל ימשיך בעונשי הגירושין, חיילים יפתחו באש אל צעירים המשליכים בקבוקי תבערה ובתים ייהרסו. הוא אמר את הדברים לאישים ונכבדים מרצועת עזה שנועדו איתו לקראת תחילת חודש רמדאן.

נכבדי הרצועה ביקשו מאלוף מרדכי לבטל את עוצר הלילה לקראת הצום. אלוף הפיקוד הבטיח לשקול בחיוב את הבקשה אם תימשך הרגיעה גם במשך חודש

(סוף בעמוד 4)

ביתא אין טלפונים והאמבולנסים הוזעקו ברמקולים מהכפר השכן

פנחס ענברי

פרטים נוספים על תקרית הדמים בביתא מוסיפים להתגלות טיפין, טיפין. כך למשל נודע לכתבנו כי הסיוע לנפגעים בכפר התאחר להגיע, כיוון שבכפר אין טלפונים. תושבי הכפר צעקו ברמקול של המיסגד אל הכפר השכן וביקשו להזעיק את האמבולנסים משכם. עד שמשר הצעקות הובן בכפר ההוא חלף זמן רב. עקב כך גם למימשל הגיעה ידיעה מוטעית וכה נאמר כאילו בכפר ביתא פרץ ריב חמולות.

עצרות־הזיכרון ברחבי הארץ ● עמוד 3
כלי רכב אמריקניים למפקדים בצה"ל ● עמוד 19
שלושה מחבלים נהרגו בהר דוב ● עמוד 17
רפי סוויסה הורשע בהדחת עד ● עמוד 18

יום הזיכרון על אדמת פולין: „מצעד החיים" מאושוויץ לבירקנאו

1200 בני נוער מישראל — בראשות שר־החינוך יצעדו היום בין מחנות ההשמדה ויציינו בכך את יום השואה והגבורה

שליח „על המשמר" בוורשה

1200 בני נוער מישראל ויהודים מרחבי העולם, יצעדו היום חמישה קילומטר, המפרידים בין מחנות ההשמדה באושוויץ לבירקנאו ב„מצעד החיים", ויציינו בכך את יום השואה והגבורה גם על אדמת פולין.

בראש הצועדים יהיו סגן־ראש הממשלה יצחק נבון, שר־התיירות אברהם שריר, יו"ר הסוכנות היהודית שמחה דיניץ חברי כנסת רבנים וראשי קהילות יהודיות מארה"ב ומערב אירופה.

בסיום המצעד יקרא החזן־הזמר דודו פישר, „אל מלא רחמים" ורב יאמר קדיש. מחר ייפגשו גם השרים נבון ושריר עם עמיתיהם מפולין לפגישה בלתי רשמית, שרוברים ממשלתיים כאן טורחים להדגיש כי אין לה חשיבות מדינית אלא נמוסית בלבד.

בשבוע הבא ישתתפו השרים ואלפי הישראלים והיהודים שהגיעו מכל רחבי העולם בטקסים נוספים לציון 45 שנה למרד גיטו וארשה. אתמול כשהגיעו ראשי המשלחת בישראל הם יצאו לסיור ברחובות וארשה כשחבר הכנסת שבח וייס ניצול שואה משמש להם „מדריך טיולים".

במרחק אלפי שנות אור

שליח „על המשמר" בוורשה

„לא, אתה צריך לחזיק אותו הפוך" אמרתי. „כן כך" השיב קצין הגבולות. „בימים האחרונים" השיב קצין הגבולות „בימים האחרונים ראיתי הרבה דרכונים כאלה, הרבה מאוד באו מישראל מה זה אתם פושטים על פולין", והטביע בלי שהיות ובתנועה החלטית, האופיינית לתחנות גבול בנמלי תעופה רבים בעולם את אשרת הכניסה.

כך גם מתנהלים לכאורה עניינים כאן בוורשה. אבל בעצם בירת

(המשך בעמוד 2)

פצע שאינו נמחק

ארבעים ושלוש שנה חלפו מאז נסתיימה מלחמת־העולם השנייה, ואותה השואה הנוראה שפקדה את העם היהודי. יום השואה תשמ"ח מרחיק אותנו שנה נוספת מימי האימה ההם, אבל אינו מחליש את עוצמתם. אלה שהיו נערים בשואה וניצלו מן התופת, הם היום אנשים מבוגרים, ולהם בנים ונכדים שנולדו בארץ, אבל השואה נותרה עבור כל אחד מהם פצע שאינו נמחק. בניהם ובני בניהם שנולדו בארץ ספגו דרכם את זכר האימה והאובדן. היא שייכת לעולמו של כל ישראלי, והיתה לחלק בלתי נפרד מזכרונות האומה ומשאה. אלפי בני נוער מבקרים השנה באתרי הזיכרון בפולין, וממשיכים את שרשרת הזיכרון. ככל שחולפות השנים מתעצם זכר השואה ופוחתת הרתיעה מפניו, שאיפיינה את בני הארץ בראשית שנות המדינה.

השנה מתייחדת בתאריך נוסף מימי השואה – ארבעים וחמש שנה למרד גיטו ורשה. המרד, שלא היה יכול להכריע את המלחמה כנגד העוצמה הגרמנית, היווה כבר אז ניצחון מסוג אחר – נצחון הרוח והאמונה. המרד העיד, שגם כאשר מצויים אדם ועם בתחתיתם של העינוי וההשפלה, עומדת בפניהם הבחירה בין כניעה והשמדה ללא תנאי, לבין מלחמה על חירותם.

מדי פעם נעשה נסיון להשוות את השואה לאירועים אחרים, בארץ ובעולם. עד כה נכשל כל נסיון להשוואה מעין זו על הסף. אין להשוות כל אירוע עכשווי לאירועי השואה, לא בטוטאליות ההשמדה, לא בתורת הגזע המעוותת ובניסיון להשתלט על העולם, לא באכזריות החייתית שאיפיינה את שלם. אין לערוך השוואות, אבל אין לשכוח את העובדה החשובה והמאיימת מכל – את נסיון ההשתלטות על העולם ואת השמדת שליש העם היהודי ביצעו בני אדם, רבים מהם פשוטי רגש ומחשבה, ולא מפלצות. היא יכולה על כן לחזור, והיא אורבת לפתחו של כל עם, בכל זמן.

ד"ר ג'ון הידלסטון, מנהל שרותי הבריאות מטעם או"ם ברצועה:

ישראל מפעילה גזים חדשים ורעילים נגד מפגינים — צה"ל: הגז המדמיע לפי התקן

עוד אמר ד"ר הידלסטון כי כ־60 נשים הפילו לאחר שנפגעו בגז וכי שני צעירים מתו ממגע ● לדבריו חומר אדמדם שמותיר אחריו הגז נשלח לבדיקה מעבדתית וממתינים לתוצאות ● עוד טען כי חיילי צה"ל משתמשים באלת ברזל מצופה פלסטיק, וכי מכה בלתי מאלה כזו גורמת „ליציאת העין" ● מקורות בצה"ל: הגז המדמיע עומד בדרישות הבטיחות והבריאות ועלול להיות מסוכן רק לאנשים הלוקים בבריאותם — הכחישו שימוש באלות ברזל

[illegible], עתיים

[illegible] חיילי צה"ל [illegible]. גזים חדשים והרעילים [illegible] נגד מפגינים ברצועת עזה [illegible] — [illegible] אתמול רופא של האו"ם [illegible] ג'ון הידלסטון, מנהל שרותי הבריאות של סוכנות הסעד והתעסוקה [illegible]

(סוף בעמוד 4)

תפסה כותרת/עופרה חזה

„אם ננעלו" פותח שערים

לא צריך להיות נביא כדי לדעת שבקרוב, יכתוב עליה אלן ג'ונס, „מצעדולוג" אנגלי ידוע. ג'ונס עוסק בטריוויה ובעובדות. הוא מרכז נתונים, הנוגעים למצעדי־המכירות באנגליה, ארצות־הברית ואיפה לא. הוא יכתוב על עפרה חזה, משום שהיא עשתה היסטוריה? הזמרת הראשונה ששיר שלה, בעברית־תימנית, נכנס ל„פלייליסט" על „רדיו ו" של הבי.בי.סי, תחנת הפופ הממלכתית.

„פלייליסט" פירושו רשימת שירים לשידור בתכניות הבי.בי.סי ו, פירוש הדבר, שחזה תזכה מעתה לחשיפה אדירה, אפילו יותר מכפי שנהנתה ממנה, עד היום. כלומר האצה במכירות התקליטון „אם ננעלו".

אשרות והקול הטהור, הוו, של חזה. אולי בגלל החיפוש הקודחתני אחר דברים חדשים, יוצאי־דופן, שאינם דומים לפופ המקובל, השווה לכל נפש. אולי, משום ש„אם ננעלו", בסופו של דבר, הוא פשוט קטע טוב, מרקיד, שונה ומיוחד. חזה, מכל מקום, עשתה היסטוריה. גם אם השיר לא יגיע למקום הראשון ואפילו לא לעשרת הראשונים, היא כבר רשמה פתיח היסטורי: הזמרת הישראלית הראשונה, בעברית, ב„רדיו ו", באנגלית, למען הצדק ההיסטורי, כדאי להזכיר את החלוצים. אסתר ואבי עופרים ששרו את „סינדרלה רוקפלה", שלושה שבועות בראש המצעד האנגלי, במארס 1968 — אבל באנגלית. יזהר

עופרה חזה – מועדפת בלונדון

חזה, שהתקליטון שלה מדורג כרגע במצעד ה„אינדי", חברות התקליטים העצמאיות בבריטניה, עשויה למצוא עצמה, מהר מאוד, גולשת בקלילות גם לתוך ה„טופ טוונטי", מצעד התקליטונים הנמכרים ביותר. מה תפס את האנגלים בשיר הזה? אולי הנטייה שלה לאהבת האכסצנטרי. אולי השילוב בין המקצב העממי עם ההפקה העדכנית מאוד של יוהר

כהן שר „אבאניבי" — באנגלית - והגיע למקום ה־20 במארס 1978. גלי עטרי ו„חלב ודבש", שרו „הללויה" — באנגלית — באפריל 79 והגיעו עד המקום החמישי המכובד. אבל עפרה, בעברית, עושה היסטוריה וזה, ולא האירוויזיון, מעניין את חובב הפופ הישראלי. סלמאת'ק, עפרה, תיסלם, יוהר.

עומר ניר

מורשת

בית עדות ע"ש מרדכי אנילביץ
קיבוץ יד־מרדכי

עצרת זכרון לשואה ולמרד

45 שנה למרד

שתתקיים ביום חמישי, כ"ז בניסן תשמ"ח 14 באפריל 1988, בשעה 19.15 בקיבוץ יד־מרדכי

דברים: הרמטכ"ל, רב אלוף דן שומרון
בשם הלוחמים והפרטיזנים
שלום חולבסקי
נציג קיבוץ יד־מרדכי

בתכנית:
* יזכור
* חזון
* מדברי רוז'קה קורצ'ק־מרלא ז"ל ואבא קובנר ז"ל
* מקהלת הקיבוץ הארצי בניצוחו של דוד מורש
* קטעי משחק

הדלקת משואות הזכרון: עקיבא ניר במיזמי: יושקו ומאיר [illegible]
הנך מתבקש להגיע לעצרת עד השעה 19.00
נא להצטייד בלבוש חם
המוזיאון פתוח למבקרים במשך כל היום

עמוד אחורי
על המשמר

אזמל/ביתא

תקדים סדום

במשך תקופה ארוכה הגיע לשמים מידע מוסמך על כך שסדום הפכה למרכז החטא והפשע כלפי אלוהים ואדם. אף־על־פי־כן, כשבחלונות הגבוהים ברקיע הוחלט לגמור חשבון עם העיר החוטאת — אלוהים לא נהג בפזיזות ולא הרס את בתי העיר ללא בדיקה מדוקדקת. את החקירה הוא הטיל על כתפי שלושה מלאכים, מבחירי המדור לתפקידים מיוחדים, שהתפנו לשם כך מג'וב קודם לגרום לשרה אמנו ללדת את יצחק. המלאכים נשלחו לבדוק שוב האם חטאי סדום הם „כצעקתה הבאה אלי".

לאברהם אבינו סיפר אלוהים על תוכניתו להרוס את סדום אם הנמצאים בשטח יצדיקו צעד חמור כזה. לכאורה, מדובר בשיפוט וענישה עלי־פי כל החוקים והנהלים,

והליכים שהיו צריכים להניח גם את דעתו של אברהם אבינו, שהיה ידוע כשמאלן ויפה־נפש המקפיד בהלכות

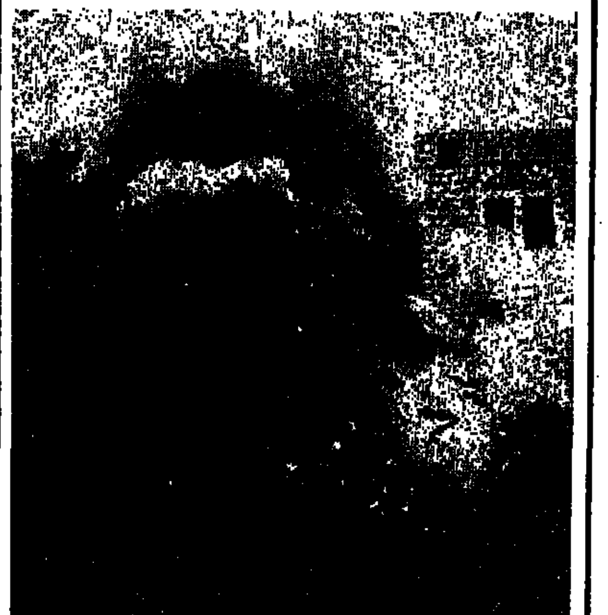

חוה בות – למרות הצדיקים צילום: זום 77

מוסר. אבל, למרות שלאברהם היה בדרך כלל אמון בסיסי בקריטריונים המנחים את שיפוטו של אלוהים וכן גם ביושרם ובכושרם של חוקריו, הוא חשש שמא מדובר בענישה קולקטיבית פסולה. לכן אל את אלוהים „אולי יש 50 צדיקים בתוך העיר. האף תספה ולא תישא למקום למען 50 הצדיקים אשר בקרבה. חלילה לך מלעשות כדבר הזה... והיה כצדיק כרשע... השופט כל הארץ לא יעשה משפט" אלוהים השתכנע והסכים עם אברהם שמוטב שחוטאים רבים יימלטו מעונש מאשר שחפים מפשע ייענשו. כשהעיקרון נקבע — נותר לקבוע את המחיר, ובסופו של מקח וממכר בסגנון סחר סוסים החליטו אלוהים ואברהם שדי בעשרה צדיקים כדי למנוע הרס מעיר גדולה כסדום. העיר נהרסה רק כשהתברר שאין בה ולו צדיק אחד לרפואה.

ביתא אינה סדום. נערי אלון מורה, מלבד תרצה פורת שנהרגה, כנראה, בידי מלווה הטיול, יצאו חיים מהכפר גם אחרי שאלדובי הרג שניים מאנשיו. לכן, לביתא מגיע צל"ש קולקטיבי על האיפוק והאנושיות של רוב תושביו, בצד ענישה סלקטיבית למעטים שפגעו בנערים. הצבא, כידוע, עושה את ההיפך — וגם זה לא מספק את המתנחלים ותומכיהם.

קריאה בתנ"ך על סבלנותו של אברהם למען סדום מזמינה השוואות עם זבולון המר ושכמותו, שתבעו למחוק את ביתא מעל פני האדמה, ועם כל אלה, בכיפות ובגילוי־ראש, התובעים לנקוט באמצעים בתחום הענישה הקולקטיבית — מרבין ועד בני קצובר.

מה גדולות נפלאותיך, בורא עולם! לא ייאמן עד כמה הנחת לרבים מתוכנו לרדת לשפל מוסרי, שלושת אלפים שנה אחרי אברהם אבינו.

עודד ליפשיץ

„אותם השמיים אותה אדמה"

סרט המתעד את ביקור משלחת השומר הצעיר לפולין
שהופק ע"י מרכז הווידיאו בגבעת־חביבה
יוקרן ביום ה' 14.4.88 בשעה 12.30
בטלוויזיה הלימודית

ציורמצב

רק רקע/אוסקר

ניצחון המאוכזבים

מישהו יודע מי השחקן שזכה בפרס האוסקר בשנת 1949? מישהו זוכר איזה סרט זכה בפרס בשנת 1981? גם אני לא. זו לא בושה וגם לא חור בהשכלה. רק הוכחה לכך שהאוסקר הוא אשליה מנופחת. שום דבר מעבר לכך. רק הלוזרים הבינוניים צריכים לבכות על שנשארו בחוץ. הסרטים הטובים באמת והשחקנים הגדולים לא צריכים את הטובה הזאת.

כולם מכירים את המערבון הקלאסי „בצהרי היום". האם מישהו יודע שבאותה שנה בה היה מועמד, הביס אותו סרט נשכח של ססיל ב. דה־מיל? פרסטון סטרג'ס, גאון הקומדיה שפעל בהוליבוד בשנות הארבעים, לא נכנס מעודו למירוץ העקר אחר הפסלון. גם לא גאון קומדיה אחר והוא ארנסט לוביץ' הענק. אבל אנחנו לא נשכח להם את הקומדיות הנפלאות שלא התיישנו עד היום. גם 40 ו־50 שנה לאחר שנוצרו „להיות או לא להיות" של לוביץ' או „הליידי איב" של סטרג'ס, הם יהלומים שוברי־קופות מבטיחים בהקרנות חוזרות.

„הליידי איב", סרט אנטיקה אמיתי בן 47 שנים, יוקרן בקרוב בתל־אביב בהקרנה מסחרית, ולפי הערכתי הפרטית

או להיתלות על גבי פוסטרים בחדרי ילדים מעריצים בכל רחבי העולם.

האוסקר הוא עצם עטירת שומן שתעשייה ההוליבודית משליכה בעיקר ליוצרים בינוניים ולסרטים שוליים שאינם מאיימים על בינוניותם. ברטולוצ'י הגדול זכה אתמול בפרס על השמנת המתורבתת והמשמימה „הקיסר האחרון". או מה? אמריקה חושבת שבמעשה זה שילמה את מס השפתיים שלה לקולנוע האירופאי המשובח. אבל „הקיסר האחרון" הוא מסרטיו השוליים של גאון זה. אם אחד מסרטיו היה ראוי אי פעם לכל הפרסים, היה זה דווקא „הקונפורמיסט", שנוצר בשנות השבעים, בזמן שבמאי זה היה עדיין אנונימי. האוסקר הוא פרס של כבוד ולא ממד לאיכות.

הסרט „פלטון", שכובד בשנה שעבר בפרס, יישכח לגמרי. „מטאל ג'אקט" סרטו החשוב של סטנלי קובריק, אשר תפס הכי נכון את התופת הוויאטנמית, אמנם לא קיבל השנה שום מועמדות רצינית, אבל זה לא יפריע לו להיכנס לדפי ההיסטוריה. הסרטים הללו, ורבים אחרים, שאף פעם לא חלמו להיות מועמדים, לא צריכים את המעמד הזה ששמו אוסקר.

מרצ'לו מאסטרויאני – עדיין מלך

ישבור שם את הקופה. זוהי ההוכחה האמיתית לאיכותם של סרטים נצחיים שלא לדבר על אותו נווד שברידי ומשופם, בבגדים רחבים הליכה מקרטעת ומקל סבא. גם הוא לא זכה אף פעם בפסלון הקרח. או מת. זה לא הפריע לו להתפרסם לכל הכיוונים מעל דפי ההיסטוריה.

ואחרון אחרון — מרצ'לו מאסטרויאני חביבי. אל תהיה עצוב שלא זכית. גם אתה לא צריך אוסקר. אנחנו אוהבים אותך כמליים בלעדיו. את מייקל דגלס אף אחד לא יזכור בעוד שלושים שנה. אבל בשבילנו אתה המלך.

יעל ישראל

עורך „עמודאחורי": אפי לנדאו

צה"ל כבש את הכפר סלפית הנחשב לאחד המעוזים המרכזיים של ההתקוממות

„הפעולה נעשתה לאחר תצפיות ומעקבים ממושכים והפתיעה התושבים"

מנחם ענברי, עתיים

אחד המעוזים המרכזיים להתנערות בשטחים הכפר סלפית, השוכן ליד הישוב אריאל שבשומרון, „נכבש" מחדש ע"י חיילי צה"ל אתמול לפנות בוקר.

העיירה סלפית שימשה כאחד מהסמלים העיקריים להתנערות בשטחים. הכפר שימש כמודל למרי אזרחי שקט אשר אורגן ע"י התנועה הקומוניסטית ואנשי הפת"ח השולטים בכפר. במסגרת מדיניות זו של הכפר לא הוקמו בתקופה האחרונה מחסומי אבנים, לא הובערו צמיגים ולא היו התנגשויות עם כוחות הבטחון.

תצפיות ומעקב

במקום זה הופעלה בכפר מערכת שמירה במשך 24 שעות ביממה אשר מנעה כניסת גורמים אשר תושבי הכפר לא חפצו בכניסתם, בכלל זה חיילי צה"ל.

על־מנת להשתלט על הכפר נאלץ הצבא לערוך תצפיות במשך זמן מה כדי לעמוד על סדרי השמירה והארגון הפנימיים בכפר.

באישון לילה חדרו אל הכפר חיילי צה"ל ומתוך הכפר עצמו השתלטו לפנות בוקר על השומרים ואחר כך על בתים רבים בכפר. במהלך המבצע נעצרו כ־70 מתושבי הכפר החשודים כמי שעמדו בראש הארגון הפנימי.

מקורות צבאיים טענו כי ההפתעה בכפר היתה מוחלטת וזאת עקב כך שמערכת ההתראות הפנימית לא הוכיחה את עצמה.

כתב עתיים מציין כי במערכת הצבאית היה חשש במשך תקופה ארוכה כי סלפית תשמש מודל לחיקוי ע"י כפרים רבים ביהודה שומרון ורצועת עזה.

משיטה על המכון של חוסייני

המשטרה פשטה אתמול על משרדי „המכון ללמודים ערביים" של פייסל אל חוסייני, ועצרה 8 עובדים תושבי הגדה. בעובדים תושבי מזרח ירושלים לא נגעו לרעה. כן לא נגעו בחומר של המכון. כתבנו מזכיר כי ראש המוסד פייסל חוסייני עצור במעצר מינהלי זה יותר מ־7 חודשים, וכי המתנחלים דורשים לפעול נגדו.

בעניין אחר נמסר כי לשכת העתונות הממשלתית החליטה שלא לאפשר לעתוני מזרח ירושלים להפיץ חומר שלהם בתיבות שבשימוש כתבי החוץ, הממוקמות בבית אגרון. כדברי ההסבר נאמר כי הלשכה לא תעמיד שרותים לרשות תעמולה של אש"ף. כן הודיעה לשכת העתונות הממשלתית לעתון „אל־פגר", כי איננה מרשה לו להפיץ באמצעותה תרגומים לאנגלית מן העתונות המזרח ירושלמית.

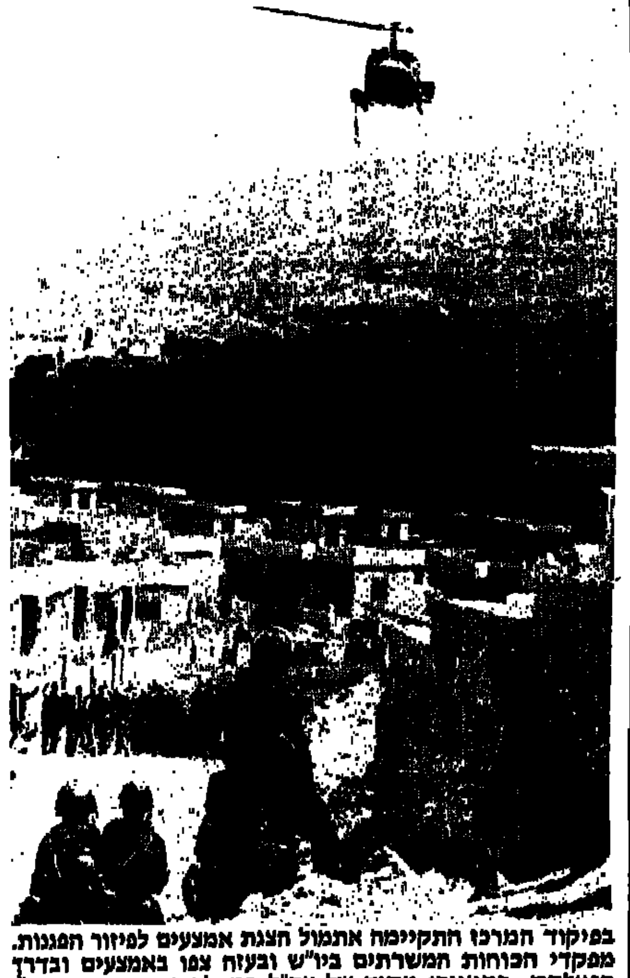

בפיקוד המרכז התקיימה אתמול הצגת אמצעים לפיזור הפגנות. מפקדי הכוחות המשרתים ביו"ש ובעזה צפו באמצעים ובדרך הפעלתם. בתמונה: מסוק של צה"ל במהלך פיזור „המפגינים", המבויימים ע"י חיילי צה"ל (צילום: דו"צ)

גל גואה: 1300 עצירים מינהליים

מנחם ענברי

גל המעצרים בכפרי הגדה התרחב בימים האחרונים. מקורות מוסמכים מעריכים את מספר העצירים המינהליים ב־1300. מקורות צבאיים סרבו להגיב על הנתון הזה. כתבנו מציין כי אתמול לשטל נעשו מעצרים רבים בכפר עסילה שימאליה שליד שכם, כנראה בעקבות התפרעות המועצה המקומית. לפני כן נמסר על גל מעצרים נרחב בכפרי הר חברון. עוד נודע כי ראשי עיריות ממונים קיבלו מכתבי איום מאת גוף הקרוי „הזרוע הצבאית של ההתקוממות". במכתבים הם נדרשו להתפטר, ולא — יאונה להם רע.

● במעמד מזכיר ההסתדרות ישראל קיסר נחנך אתמול מפעל „כ.ד. לאריזות" במגדל העמק. במפעל המעסיק כמאה עובדים, הושקעו 3 מיליון דולר והמפעל ייצר אריזות לתעשיה המודרנית.

ד"ר נוביק נפגש בג'נבה עם

(סוף מעמוד ראשון)

הסובייטי העומד לבוא לביקור במדינות ערב באזור הוא שר החוץ של בריה"מ אמרו, כי הדבר מעיד על החשיבות הרבה שבריה"מ מייחסת ליוזמת השלום של השר שולץ. בתוך כך נודע כי שליחו של פרס ד"ר נוביק, ייפגש היום עם נציגים סובייטים בג'נבה.

עניין סובייטי במזרח

לדברי המקורות, בואו הצפוי של שווארנדזה „הוא המשך המהלך הסובייטי, שבמסגרתו אירח מנהיג בריה"מ מיכאיל גורבאצ'וב את יאסר ערפאת וקרא לו להכיר בישראל. המקורות הוסיפו, כי נראה שהעניין הסובייטי המחודש במזרח־התיכון התעורר עקב היוזמות האמריקניות. המקורות מעריכים, כי הסובייטים מבקשים לבדוק את המצב המדיני באזור מתוך מגמה להצטרף ליוזמה האמריקנית והרגישו, כי גם ירדן בעלת אוריינטציה מערבית נכללת ככל הנראה בביקור.

שווארנאדזה לישראל?

אמש גם נפוצו שמועות, כי שווארנאדזה יבוא לישראל, אך נראה כי אין כל ממש. שגרירות בריה"מ־מועצות ברבת־עמון אישרה אתמול, כי שר החוץ של בריה"מ־המועצות יבקר בקרוב במזרח התיכון. נשיא מצרים חוסני מובארק אמר אתמול שחשוב לשבת ולנהל עתה מו"מ להשגת שלום. באזור, כצעד ראשון יש לשחרר את האדמות הכבושות ואחר־כך תהיה ו בעייה ערבית להקים מדינה פלשתינית. בעניין יצוג הפלשתינים בוועידה בינ"ל אמר מובארק, כי הוא חייב להיות במסגרת משלחת ירדנית פלשתינית משותפת. אתמול מסרו מקורות מצריים, ששר החוץ הסובייטי יבוא גם למצרים ויפגש עם ראשי המימשל המצרי.

נוביק ייפגש עם סובייטים

נימרוד נוביק, יועצו המדיני של שר־החוץ שמעון פרס בא אתמול לג'נבה להיוועד ככל הנראה עם פקיד בכיר בפמליית שר־החוץ הסובייטי אדוארד שווארנדזה — מסרו אמש מקורות בפאריס. נוביק יצא לאירופה בשליח מיוחד להסביר את המהלכים האחרונים של שר החוץ שמעון פרס לראשי צרפת ובריטניה. בפאריס נועד נוביק עם ז'אק אטאלי, יועץ בכיר של הנשיא מיטראן ועם בוג'אן רסטאן יועץ רוה"מ ז'ק שיראק. נוביק סרב למסור פרטים על תוכן השיחות ונראה, כי הוא ביקש סיוע במגעים עם הסובייטים.

● סיעת המערך בקואליציה העירונית בצפת הודיעה על פרישת חבריה מהקואליציה.

● ניתוח מסובך וראשון מסוגו במערכת האישפוז של קופ"ח בוצע לאחרונה במרכז הרפואי „סורוקה" בבאר־שבע בפעוט ברואי שסבל מפגם חמור בגולגולת.

כמרחק אלפי שנות אור

(סוף מעמוד ראשון)

פולין נמצאת מרחק אלפי שנות אור מאיתנו. חלפו רק 24 שעות מאז שסקרנו במבט שני בטלוויזיה הישראלית את סרט התעודה המצויין של יוסף רוכליץ על הסיוע שהושיטו נשמות טובות באיטליה להצלת יהודים במלחמת העולם השנייה. כעת אנו באיזור וזמן אחר לחלוטין.

בגיא צלמוות

אנו נמצאים בגיא הצלמוות, בית הקברות היהודי הגדול ביותר בעולם. שלטונות פולין מנסים כמיטב יכולתם ועם הרבה רצון טוב, אם כי היא מוגבלת, להתמודד עם האירועים לציון 45 שנה למרד גטו ורשה.

כ־4,000 יהודים מישראל ארה"ב ומערב־אירופה הגיעו לכאן כדי להשתתף באירועים, וסיפור חייהם האישי מסמר השיער. הוועדה המארגנת בראשות מי שהיה נשיא פולין הנריק יבלונסקי מנסה לשוות לאירועים אופי יהודי עד כמה שניתן.

מזון בשר במלון

בלובי של בית המלון הגדול ביותר בורשה פורום, שבו מאוכסנים רוב האישים שהוזמנו במיוחד לתאיגות חברי כנסת חברי ארגוני פרטיזנים ולוחמים בנאצים, רבנים יהודים המבקרים בבתי קברות ברחבי פולין. גם בחברת התעופה הפולנית לוט ניסו בטיסה מיוחדת לנו להגיש ... כי הם משתדלים יותר מהרגיל והגישו לראשונה בתולדותיהם מזון כשר. אבל כל זה לא יכול היה להשכיח את העבר. האם היה זה מקרה בלבד שמכונת ההשמדה הנאצית בחרה את אדמת פולין כאכסניה למשרפות באושוויץ, בירקנאו מיידנק טרבלינקה...?

ורטמן: הוועדים הארציים החלישו מועצות הפועלים

קובי מגדל

„הקמתם של ועדים ואיגודים ארציים החלישה במידת מה את כוחן של מועצות הפועלים והחייבות לתאים עצמן למתכונת חדשה של פעילות", אמר מזכיר מועצת פועלי חיפה, משה ורטמן, במסיבת יום העצמאות שנערכה לגימלאי מועצת פועלי חיפה.

מזכיר מועצת הפועלים הזכיר את שנות ה־50 וה־60. „בשכית הפועלים היה פתוח עד השעות המאוחרות. וועדי עובדים שנזקקו להדרכה קבלו בבית זה מסען עימו יכלו להתמודד עם הנהלות ולהופיע בפני ציבור העובדים. כיום, לאחר הקמת ועדים ואיגודים ארציים, נוספו כתובות רבות שלא הוסיפו להגברת חוסנה של ההסתדרות".

מזכיר מועצת הפועלים קרא לגימלאי המועצה לגלות מעורבות רבה יותר. „משובה לנו עצה, הדרכה ומילה טובה, כמו גם סיפורים נוסטלגיים על הקמת ההסתדרות, על הקמת המדינה וחלקה של ההסתדרות בהקמתה. את זה עלינו להנחיל לדור הצעיר", אמר משה ורטמן.

„על המשמר" עתון יומי

המו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת

עורך ראשי: מארק גפן
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רובים רוזנטל

המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב, טל. 378833
חשבון בבנק הדואר 3—43360—4
המען למכתבים: שירות שק־דואר נערל ת"א 61999

"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652

סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין מגדל הדרים 121—102, טל' 3—233161. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 33134 רח' סבגור 17, טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040

מלחמת אפגניסטאן עומדת „להסתיים"; צופים עריקה מסיבית לטובת המורדים

רויטר עתיים סי"צ

ג'נבה. — לראשונה זה 6 שנים, יתכנסו המשלחות של אפגניסטן ופקיסטן באולם אחר, בטקס חתימת ההסכם על הסדר באפגניסטן שיתקיים היום בג'נבה.

פקיסטן איננה מכירה בממשלת קאבול הנתמכת על־ידי בריה"מ, ובמשך 6 שנות המו"מ בחסות האו"ם, עשו נציגיה את הכל כדי להימנע מפגישה עם המשלחת האפגנית, שמא יתפרש הדבר כהכרה.

אולם, מחר הם יבואו יחד עם האפגנים, האמריקנים והרוסים לאולם המועצה של ארמון־האומות — המטה של ליגת האומות לשעבר — כדי לחתום על ההסכם שיום האו"ם, ושעל פיו יפנו הסובייטים את כוחותיהם מאפגניסטן.

באיסלמבד אמר ראש ממשלת פקיסטן מוחמד חאן ג'ונג'ו: „לא הכרנו במימשל הנוכחי של קאבול, ולא נכיר בו". שרי החוץ של ארה"ב ובריה"מ, ג'ורג' שולץ ואדוארד שווארדנאדזה יחתמו גם הם על ההסכם, וארצותיהם יהיו ערבות לקיומו.

מקורות דיפלומטיים בקאבול ציירו תמונה קודרת על הממשלה האפגנית, המתכוננת לגרוע ביותר אחרי ההסכם, מתוך הראות כי המורדים המוסלמים ימשיכו לתקוף.

המורדים הכריזו כי ימשיכו בהתקפותיהם עד לצאתו של החייל הסובייטי האחרון מאפגניסטן, בעוד שהסובייטים אמרו כי הפינוי יתחיל באמצע מאי, ועשוי להימשך 9 חודשים. הסובייטים מחישים עתה משלוחי נשק גדולים לאפגניסטן, כדי לאפשר לצבאה להמשיך בהתגוננות מפני המורדים.

אולם, מקורות מערביים סבורים כי ברגע שהסובייטים ייצאו, יערקו חילים אפגנים רבים מאוד ויעברו לשורות המורדים.

דו"חות נגד בתי־קפה שלא נסגרו בערב יום הזיכרון

עתיים

יחידות הסיור של המשטרה, שפיקחו אמש על סגירת המסעדות ומקומות הבילוי, הגישו 10 דו"חות נגד בתי־קפה ומסעדות שהפרו את הוראות חוק יום הזכרון לשואה ולגבורה ופתחו את עסקיהם. כתב עתי"ם מציין, כי המדובר בבתי קפה ומסעדות באזור תל־אביב יפו ובת־ים, בעליהם צפויים לקנסות כספיים בעקבות הדו"חות.

35 פקחים של העירייה סייעו בידי אנשי הסיור של המשטרה לתפקיד ולוודא שהוראות חוק יום הזכרון יקויימו במלואן, עפ"י החוק חל איסור על קיום עינוגים ציבוריים ובכללם פתיחת בתי קפה, מסעדות ומקומות בילוי. השוטרים והפקחים פקדו בשנית את אותם מקומות בהם הופר החוק על מנת לוודא שהם אמנם נסגרו ולא נפתחו בשנית. להוציא מקרים בודדים אלה היו כל בתי השעשועים סגורים ובמוסדות ציבור דלקו אבוקות זכרון.

הקבינט אישר הצטיידות חיל־הים

אבי בניהו

הקבינט אישר אתמול את תוכנית ההצטיידות של חיל הים הישראלי, ובכך ניתקבל האישור הסופי לביצוע הפרוייקט לחידוש הצי הימי. עם הולמת הקבינט שרן בעניין זה על פי בקשתם של מספר שרים תסכם בקרוב מערכת הבטחון את העיסקה עם אחת המספנות הגדולות בארצות־הברית, שתשמש כקבלן ראשי לביצוע הפרוייקט, הכולל שלוש ספינות טילים נושאות מסוקים מדגם „סער־5" וכן שתי „צוללות דולפין" עלות הפרוייקט נאמרת בכמיליארד ומאתיים מיליון דולר וסכום זה אמור להתפרס על פני עשור. האישור שנתקבל אתמול מהקבינט מסיים תקופה ארוכה של שמונים שנים בהם דנו חמישה שרי בטחון וארבעה רמטכ"לים במימוש הפרוייקט אולם התקשו להכריע.

אלג'יר — תמונה ראשונה של חוטפי המטוס הכוויתי — בשעה שהם משלחים את שר־התנים האלג'ירי המתווך בפרשה (צילום: אי.פי)

ביום ב', 18.4.88
יום השנה לפטירת חברנו היקר
משה דודקביץ
נעלה לקברו בשעה 15.00
קיבוץ להבות הבשן

בעצרת אבל בהר הרצל בירושלים נפתחו אירועי יום הזכרון לשואה

בצלאל עמיקם, עתיים

אירועי יום השואה, במלאות 45 שנים לגיטו וארשה, נפתחו אתמול בעצרת אבל בהר הזכרון בירושלים. בעצרת השתתפו נשיא המדינה, ראש הממשלה, שרים, הרבנים הראשיים, אישי ציבור וקהל רב שהגיע למקום במזג האוויר הצונן ששרר בבירה.

נשיא המדינה חיים הרצוג שהדליק את אבוקת הזכרון נשא דברים שהתמקדו על העמידה מול מימדי השואה ועוצמתה.

„במוצאי המלחמה העולמית פירפר העם היהודי בין חיים ומוות. יצחק כצנלסון ביטא תחושה זאת בשורה: אין עמי, עמי איננו עוד. אולם שלוש שנים לאחר מכן קמה מדינת היהודים".

הנשיא אמר כי המדינה קמה למרות השואה ותקומתה הצילה את העם היהודי מאובדן כמעט גמור. אילולא המדינה היו היום לעם ישראל קהילות מפוזרות ללא תוחלת חיים. בקיום המדינה רואה הנשיא ערובה לקיומו של העם. אמנם שנאת ישראל לא כלתה ותופעת העויינות קיימת, האנטישמיות בצורתה הסמויה עדיין מחלחלת אמר הרצוג. הוא רואה בפונדמנטליזם האיסלמי את נושא להכת האנטישמיות. ונשיא הרצוג העלה על נס את מרד גיטו וארשה, „מצדה של ימינו אלה".

ראש הממשלה יצחק שמיר הזכיר כי השואה עקרה מתוכנו שליש מהאומה. „החורבן איים למחוק כל זכר מעם ישראל הנצחי, וגם היום, לאחר שנות מחקר רבות, טרם השכיל איש לרדת לחקר האיבה האין סופית שבחרה לה למטרה את עמנו הקטן".

שמיר גינה את הפלשתינים שאש האנטישמיות מפעפעת בקירבם. שמיר הכריז כי אויבי ישראל לעולם לא יצליחו בדרכם.

את דבר הלוחמים הביא סטפן גרייאק, מלוחמי גיטו ורשה. המרד, אמר, נתן ביטוי ליאוש ולרצון, לנקמה נגד השמדת עם שכמותה לא נודעה בתולדות האנושות.

„הנוער היהודי החלוצי מצא משאבי נפש להשיב מלחמה תוך הכרה שהכוחות בלתי שווים ולא היו לנו שום אשליות לגבי תוצאות הקרב". המלחמה באה, הוסיף גרייק הינה להוכיח שדם יהודי אינו הפקר. „קיומה של מדינת ישראל חזקה הינו ערובה שהשואה לא תחזור" — חתם את דבריו.

בתום הדברים הציתו ניצולי שואה ולוחמים לשעבר בנאצים אבוקות זכרון, דברי נעילה נשא הרב הראשי הראשון לצה"ל הרב אליהו.

היום יום־הזכרון לשואה ולגבורה תשמע צפירת דומייה, בשעה 8 בבוקר בת שתי דקות, בכל רחבי המדינה.

בהישמע הצפירה תושבת כל פעילות, חיילים יעמדו „דום", נהגים יעצרו את ריכבם, הנוסעים יירדו מהרכב ויעמדו „דום" עד תום הצפירה.

טקס האזכרה למתגדבי היישוב לצבא הבריטי במלחמת־העולם השנייה, יערך היום בשעה 8.30 אחה"צ בבית־הקברות הצבאי בהר־הרצל ליד האנדרטה לזיכרם.

עצרת נעילת יום השואה בקיבוץ לוחמי הגיטאות

עתיים

— עצרת הזיכרון לנעילת יום השואה והגבורה תערך היום בערב באמפיתיאטרון שלמרגלות המוזיאון שבלוחמי הגיטאות והיא תציין מלאת 45 שנים למרד הגיטאות.

ההערכה היא שלעצרת יבואו 15 אלף איש, בתוכם ניצולי השואה, תלמידים וחיילי צה"ל, שיגיעו במאורגן. היא תפתח במעמד ה„יזכור", בהדלקת משואות לזכר שש המיליונים שניספו בשואה ובהנחת זרים על־ידי נציגי הלוחמים, חסידי אומות העולם ובני קיבוץ לוחמי הגיטאות.

חוקה פולמן רבן, תביא את דבר הלוחמים, עקיבא לוינסקי יביא את דבר התנועה הקיבוצית ואת מסכת דברי הזיכרון יסיים יו"ר הכנסת שלמה הלל. לאחר מכן יערך במקום חיזיון באור, שיר ותנועה על השואה המרד והתקומה ובמהלכו יושרו משירי הגיטו על־ידי להקת הפולקלור היהודי „אנחנו פה" ומקהלת „צריקוב".

היום יהיה המוזיאון שבלוחמי הגיטאות פתוח למבקרים משעה 9 בבוקר עד 6 לפנות ערב ובמקום יפעל סניף דואר, בו ימכרו דפי מזכרת של השירות הבולאי, שיכללו את שיחזור כל בולי השואה שהוצאו מיום קום המדינה עד היום בישראל.

בתגובה לביקורתו של קופמן: צה"ל מפרסם הנתונים על משך ה„בילוי במילואים" משום שהציבור מעוניין לדעת

אבי בניהו

במערכת הבטחון נמתחה אתמול ביקורת קשה על דבריו של חבר הכנסת חיים קופמן (ליכוד) שאמר כי צה"ל „זורע פניקה בציבור" עת שהוא חוזר ומפרסם את מספר ימי המילואים בשנה הבאה.

במערכת הבטחון הובעה תמיהה על מה שכונה „ביקורת לא עניינית", ונמסר בתגובה כי מדי שנה מציג צה"ל את תוכנית העבודה ואת המאפיינים של פעילות הצבא בתחום המבצעי, בתחומי הסיכות וההצטיידות וכן בתחום כוח האדם „נושא קבוע שהציבור מגלה בו עניין הוא היקף ימי המילואים, המשפיע על כל אזרח במדינה, וסגן הרמטכ"ל כלל סעיף זה גם השבוע בסוקרו את תכנית העבודה של צה"ל" אומרים במערכת הבטחון.

„התמיהה הגדולה היא שקופמן בחר לומר את הדברים שעות ספורות לאחר שהרמטכ"ל השמיע דברים ברורים בוועדת החוץ והבטחון בדבר הסכנות הטמונות באותה ביקורת," אומרים בצה"ל.

מביעים אמון בצה"ל

חבר הכנסת מיכה חריש מסר אתמול הודעה מטעם ועדת החוץ והבטחון, וכה נאמר: „הוסמכתי על ידי כל חברי ועדת החוץ והבטחון של הכנסת מכל סיעות הבית המיוצגות בוועדה להביע את אמונה המלא של ועדת החוץ והבטחון בצבא ההגנה לישראל ברמטכ"ל ובפיקוד העליון של הצבא."

חבר הכנסת מיכה חריש, קרא לכל הגורמים הפוליטיים במדינת ישראל להוציא את צה"ל מתווכחה הפוליטי, כדי שהצבא ומפקדיו יוכלו למלא את תפקידם החשוב למען בטחון המדינה וכל אזרחיה.

פרס בעצרת בתל־יצחק: למדנו שאין לסמוך על אחרים; גורלנו אינו תלוי במעצמה זו או אחרת

ניצה רימון

בעצרת המרכזית לשואה שנערכה בקיבוץ תל יצחק שבשרון, השתתפו מ"מ רה"מ ושר החוץ שמעון פרס וכן אירה נוזל ומשה קול.

שמעון פרס שיתף בדבריו את באי העצרת בזיכרון אישי עמוק, על סבו צבי מלצל שנרצח בידי הנאצים. בקול רוטט הוא תיאר את זיכרונות הילדות שלו מסבו, כיצד העניק לו בהיותו ילד קטן את „החוכמה הכבושה של פסוקי תורה ופרקי תלמוד". „עדיין מהדהדת באוזני תפילת כל נדרי ביום כיפור", אמר פרס. שמעון פרס תיאר כיצד הגיע אליו בישראל הידיעה על סופו המר של הסבא. הסב עמד בראש אנשי העיירה בוולוז'ין כאשר הובלו ע"י הנאצים אל בית הכנסת שבעיירה שם נעלו אותם הגרמנים וכעורים מתפללים בפני ארון הקודש הפתוח העלו הגרמנים את בית הכנסת באש והאנשים נשרפו חיים.

„מי יכול להנתק מזיכרונות כאלה ולהשתחרר מכאב כזה — אמר פרס והוסיף כי התשובה המהירה והנכונה היתה הקמת מדינת ישראל. „למדנו שאין לסמוך על אחרים ולמדנו כמה יכולה להיות מטעה דמותה של מדינה כמו גרמניה עם כסות של השכלה, שירה והגות, שהיא אינה בהכרח תרבות אלא כסות לחייתיות. לפני השואה ואחריה היינו ונותרנו עם קטן, חוק ומבוצר, גורלנו לא תלוי בארצות הברית, ברוסים או בערבים אלא רק ביהודים.

מה שיש לנו היום הוא מעבר לכל חלום שהיה ב־1945, כשהתגלתה במלוא נוראותה תמונת השואה", סיים פרס.

רויטר

מייקל דוקאקיס, המתמודד על המועמדות לנשיאות מטעם המפלגה הדמוקרטית, מרגיז את הציבור היהודי משום שסירב לוציא מכלל אפשרות הקמה של מדינה פלשתינית.

בחירות ציריםם לוועידה העשירית של מפ"ם
סניף מפ"ם ירושלים
1. הבחירות תתקיימנה ביום ד' 27.4.88 בין השעות 9.00 בבוקר עד 22.00 בערב בסניף המפלגה, ברח' המלך ג'ורג' 14 ירושלים.
2. רשימת בעלי זכות הבחירה תוצג על לוח המודעות בסניף החל מיום 14.4.88.
3. ערעורים בעניין זכות הבחירה יתקבלו בסניף עד ה־19.4.88 ועד בכלל.
ועדת הבחירות
סניף מפ"ם ירושלים

הבוקר ב־8 צפירה
לציון יום־הזכרון לשואה ולגבורה
הבוקר, בשעה 08.00, תישמע צפירה בת 2 דקות בכל רחבי המדינה לציון יום־הזכרון לשואה ולגבורה.
אם תהיה אזעקת אמת, יושמעו צפירות עולות ויורדות.

שר החוץ של קוסטה ריקה: הרחקנו בסיסי הקונטרס מתחומינו

שלמה סלוצקי

שר החוץ של קוסטה ריקה, רודריגו מדריגל ניאטו, המבקר השבוע בארץ נשא אמש דברים בכנס שאורגן ע"י אוניברסיטת ת"א ואגודת ידידות קוסטה ריקה — ישראל. השר האורח, שחתם לפני יומיים על הסכם תיירות עם ישראל, התייחס בדבריו למצב העניינים במרכז אמריקה, והישווה אותו מבחינת המורכבות, והצורך בכניסיונות ומאמצים חוזרים למען השגת השלום — למצב באזורינו.

השר מדריגל ניאטו התבטא בחריפות נגד הגנראל נורייגה, אותו כינה „מוריד ומעלה נשיאים", וכן התייחס למצב היהודי של כל אחת ממדינות מרכז אמריקה. בראיון בלעדי שחשר העניק לכתב „על המשמר", לא שלל השר, את דבר הסיוע שהעניקה בעבר ממשלת קוסטה ריקה לקונטראס.

בתשובה לשאלה כתבנו אמרו „יש ערויות בלתי ניתנות לערעור שהיו בסיסים של הקונטראס בארצנו בשנים עברו. אבל מאז עלייתה של ממשלתנו, עם הנשיא אוסקר אריאס בראשה, קוסטה ריקה דוגלת ושומרת בקפדנות על נייטרליות מוחלטת, והיום ניתן להצהיר בביטחה שאין קונטראס בארצנו".

הראיון המלא יתפרסם בימים הקרובים ב„על המשמר".

משמאל: שר החוץ של קוסטה ריקה, מדריגל נייטה, שגריר קוסטה ריקה בישראל, ליאונו אלבן, וח"כ מיכה חריש בארוחת צהרים שנערכה לכבוד האורח במלון „קרלטון" בת"א (תצלום: איילן אוסנדרייבר/ישראל סאן)

אירוע ספרות ושירה בערב יום הזכרון לחללי צה"ל

כתב „על המשמר"

אירוע ספרות ושירה אשר ישא את הכותרת „מפגש דורות" יתקיים בערב יום הזכרון לחללי צה"ל במתנ"ס המרכזי בקרית שמונה. בערב, אשר יונחה על ידי המשוררת דליה הרץ ישתתפו הסופר והממציא יגאל מוסינזון, הסופר והמבקר שלמה טנאי והמשוררים אייל מגד ורוני סומק ואחרים. האירוע נערך בחסות אמנות לעם.

23 נהרגו בהתרסקות מטוס בדרא"פ

רויטר

יוהנסבורג. — בדרום אפריקה התרסק אתמול מטוס נוסעים וכל 23 הנוסעים ואנשי הצוות נהרגו. המטוס התרסק ליד העיר הנמאן כ־250 קילומטרים מדרום מערב ליוהנסבורג.

טייס המטוס, מדגם די.סי.3, דיווח, כי פרצה דליקה במטוס ודקות מעטות אחר כך התרסק המטוס שהוביל טייסים ומאמני טוסים למפגש ביוהנסבורג. לפי שעה לא ידוע מה גרם לאסון.

מורשת
בית עדות ע"ש מרדכי אנילביץ קיבוץ יד־מרדכי
עצרת זכרון לשואה ולמרד
45 שנה למרד
שתתקיים היום יום ה', כ"ז בניסן תשמ"ח
14 באפריל 1988, בשעה 19.15 בקיבוץ יד־מרדכי
הקהל מתבקש להגיע לעצרת עד השעה 19.00
נא להצטייד בלבוש חם
המוזיאון פתוח למבקרים במשך כל היום

ועדת הבחירות של סניף חיפה מודיעה:
רשימות בעלי זכות בחירה לוועידה ה־סו של המפלגה נמצאת בסניף — בשפירא 5
חברים מכל סניפי המשנה יכולים לבדוק את זכות הבחירה ולערער על אי הכללה ברשימה בימים א' — שבת 10־16.4.88 בשעות 8.00־13.00 — בסניף

המשכים

ישראל מפעילה גזים

(סוף מעמוד ראשון)

שני צעירים פלשתיניים מתו לאחר שרוססו בחומר זה. בשני מחנות פליטים נמסר לו כי 60 נשים הפילו לאחר שנפגעו על־ידי הגז.

הירלסטון, מי שהיה מנהל שירותי הבריאות בניו־זילנד, ועתה פקיד בכיר בארגון הבריאות העולמי, טען כי חיילי צה"ל מפעילים את הגזים החדשים בנוסף לגז מדמיע רגיל, כדי לדכא את המהומות בעזה ובגדה המערבית.

משתק את השרירים

סוג גז המופעל בשטחים גורם לכאבי בטן חריפים ואילו סוג אחר משתק את קורבנותיו על־ידי החלשת השרירים כאשר נושמים אותו, אמר. לדבריו היתה תקרית, שבה הוכו שני צעירים, הוכנסו לחדר, שלתוכו רוסס ספריי אירוסול. „לאחר מכן ננעל החדר ולאחר שעה בערך הוצאו מן המקום שתי גופות מתות".

החומר נשלח לבדיקה

עוד אמר כי דגמים של חומר הריסוס, שיוצר אבקה אדמדמה על הקירות, נשלח לצלב האדום הבינלאומי לצורך בדיקה. „טרם קיבלנו את תוצאות הבדיקה הזו, אך מתקבל הרושם שמדובר בגז עצבים רעיל ביותר" הוסיף ואמר.

ברזל מצופה פלסטיק

הוא תיאר גם פצעים שנגרמו לפלשתינים שהוכו על־ידי חיילי צה"ל, המפעילים אלות עשויות מוטות ברזל מכוסים בחומר פלסטי. „הם פוגעים בעצם הלחי וגורמים ליציאת העין" אמר והוסיף „הדבר מתבצע במהירה כה רבה של דיוק, עד שיש להניח שהם התאמנו לקראת הנחתת מכה מיוחדת זו".

בתל אביב אמרו נציג הצבא כי נזק עלול להיגרם על־ידי גז מדמיע לאנשים הלוקים בבריאותם, אך הם הכחישו נמרצות את הגירסה שהגז עלול להזיק בנסיבות נורמליות.

גורם צה"ל: עומד בתקן

„הגז המדמיע המופעל על־ידי צה"ל עומד במבחן דרישות הבטיחות והבריאות. אם חייל צה"ל נושם גז זה, כפי שקורה לעתים קרובות, אין הוא מזיק לבריאותו וגם לבריאותם של אנשים אחרים" אמר דובר צבאי. הוא הוסיף וציין „אני סבור שכמות גדולה של גז מדמיע, לגבי אדם הלוקה בלבו, עלולה להיות בעלת השפעה קשה".

לא בציוד הסטנדרטי

באשר להאשמות כי חיילי צה"ל מפעילים אלות, אמר הפקיד „מוטות מתכת העטופות חומר פלסטי אינם שייכים לציוד הסטנדרטי המקובל בצה"ל. אין זה גם הנוהל הסטנדרטי להשתמש בשיטה של הכאות ברוטאליות — אין זה נוהל מקובל כלל וכלל".

3252 מצועים

מקורות במטה של סוכנות הסעד והתעסוקה בווינה, שהוקמה כדי לסייע לפליטים הפלשתיניים במזה"ת, אמרו כי מאז חודש דצמבר הם רשמו 3,252 פלשתינים שנפצעו בהתנגשויות עם כוחות הבטחון הישראלים. בין אלה 255 הסובלים מפצעים שנגרמו על־ידי יריות, 1,779 הסובלים מתוצאות של הכאה, 197 הסובלים מפגיעה על־ידי כדורי גומי ו־795 הסובלים מפגיעה על־ידי גז מדמיע.

הגירושים "ימשכו"

(סוף מעמוד ראשון)

הצום עצמו. הוא הדגיש שוב באוזני הנכבדים את הצורך להחזיר את החיים ברצועה למסלול תקין, והדגיש כי אם לא יהיה כך, ינקטו צה"ל צעדים חריפים נגד מפירי הסדר. בעניין הגירושים אמר אלוף מרדכי, כי יש בכוונת צה"ל להמשיך ולהשתמש בעונש זה בהתאם לנסיבות ולחומרת העבירה של המיועד לגירוש.

אתמול נרגעה מעט רצועת עזה. במחנה הפליטים שאטי, שהיה נתון בעוצר פתחו בפעולות נקיון והחיילים פיקחו על העבודה. בכמה מקרים שבהם יידו צעירים אבנים אל כוחות הביטחון באיזור שאטי ובסימטאות עזה שוב הופעל גז מדמיע, וכמה צעירים הובאו לבית־החולים לקבלת טיפול.

„מוות טבעי"

מעזה נמסר, כי אשה בת 70, וואספה פראג'ללה תושבת העיר הובאה לביה"ח שיפא בלא רוח־חיים ונאמר, כי היא מתה מהרעלת גז. דובר צה"ל הכחיש את הטענה וציין, כי רופא מקומי הגדיר את מותה של הישישה מוות טבעי. כן התברר, כי צעיר שהובא אתמול לביה"ח בעזה בלא רוח־חיים, חסן מחמוד קעוד בן 21, שגם עליו נאמר, כי נפטר מהרעלת גז, מת ממחלה ממושכת. בגלל השמועות על מקרי המוות, נשלחו הגופות ע"י צה"ל לבדיקה פתולוגית באבו־כביר ולדברי המקורות הצבאיים, אישרה, כאמור, הבדיקה כי המוות לא היה מהגז.

ד"ר יסיף: 51 פצועים

ד"ר אחמד יאסיף מביה"ח שיפא אמר אתמול, כי 51 תושבים מקומיים הובאו אתמול לטיפול בביה"ח. לדבריו, היו אלה נערים שהפגינו בחצר בית־הספר בג'בליה ושנפגעו מכדורי גומי, אלות וגז מדמיע. הוא ציין, כי על פחיות הגז רשומה אזהרה שהשימוש בגז זה במקום סגור עלול לגרום למוות.

רוב העובדים יצאו לעבודה מרצועת עזה בישראל ומקצת מבתי הספר חידשו את פעילותם. עם זה שביתת המסחר נמשכת. כוחות הביטחון הכריזו על מחנות הפליטים ג'בליה נוציראת וחאן־יונס שטח צבאי סגור ואסרו על עיתונאים להכנס.

ביטול ביקורי הקיץ

אתמול נמסר לתושבי הרצועה, כי אלוף הפיקוד שוקל לחדש ביקורי קיץ של סטודנטים, הלומדים בארצות־ערב ונוהגים לבוא ולבקר את משפחותיהם. נראה, כי גורמי ביטחון המליצו לאלוף הפיקוד, שלא לאשר ביקורי קיץ. בימים אלה בוחן האלוף מרדכי כיצד לנהוג בעניין זה.

פקיד מצרי: להקדים פיסגת החירום הערבית

אורי הורוביץ

פקיד בכיר במשרד החוץ המצרי טה־אלפרנואני הממונה על התיק הפלשתיני הביע תמיהה על ההחלטה לכנס פסגה ערבית רק ביוני בעניין ההתקוממות בשטחים. לדבריו, לא יתכן לכנס פסגה שישה חודשים אחרי תחילת ההתקוממות. הפקיד המצרי הביע תקווה שהפסגה הערבית בכל זאת תוקדם.

סעודיה: ועדה תבדוק סידורי ביטחון במכה

אורי הורוביץ

לקראת תקופת החאג' הקימה סעודיה ועדה שתבחון את הסדרי הביטחון במכה. הוועדה הוקמה לאחר הכרזתו של חומייני, שהשנה יצאו למכה 100 אלף איראנים. חומייני גם הזהיר את סעודיה, שלא תמנע מעולים אלה לקיים את מצוות החאג'.

כבר בעבר סעודיה [?] השנה שהיא תגביל את מספר העולים לרגל בהתאם לגודל האוכלוסיה של כל מדינה מוסלמית.

ישראל בשטחים באור סטירי

אהרון ניר, (איטליה)

זוג סטיריקאים איטלקים שמאלנים דריו פו ופראנקה רמה הדגימו בטלוויזיה האיטלקית בפנטומימה את ההתקוממות הפלשתינית בשטחים. הם השתמשו בהופעתם בצילומים מהאירועים בשטחים כאשר הם מלווים אותם בפיזמון הלועג למדיניותה של ישראל בשטחים. אחד הפזמונים בפיזמון היה „מירי פעם בפעם נעים להלקות".

תוצאות החקירה הרשמית בפרשת ביתא מפריכות גירסת המתנחלים

המסקנות יוגשו כנראה היום לרמטכ"ל, ומהן עולה שתרצה פורת נהרגה מכדור שנורה מרובה ה„אמ־16" של אלדובי וכי לא נורו ממנו יריות נוספות לאחר שנחטף מידיו

אבי בניהו

עיקרי מסקנות החקירה שניהלו זרועות הבטחון ומשטרת ישראל בעניין השתלשלות האירועים בכפר ביתא שבסיומם נהרגה הנערה תרצה פורת, יוגשו כנראה היום לרמטכ"ל מידי אלוף פיקוד המרכז עמרם מיצנע.

לכתבנו הצבאי נודע, כי עיקרי התחקיר שוללים את גירסתם העיקרית של המתנחלים, כדבר האירוע בביתא, והממצאים שנתקבלו בהשלמת החקירה מאששים את גירסת הצבא כפי שנמסרה באופן לא רשמי בסוף השבוע שעבר.

כל הנראה יפרסם צה"ל היום או מחר גירסה רשמית בעניין האירועים בכפר ביתא.

יצויין כי עיקר ההשלמות בחקירה שבוצעו לאחר הביקורת של גורמים בקרב המתנחלים ובחוגי הימין, שטענו שהיתה חקירה לא שלמה, מבוססות על עדויות נוספות של ערבים שנחקרו על־ידי שב"כ, וכן גביית עדויות נוספות מפי הנערים המטיילים והמאבטח.

מרובה של אלדובי

מימצאי התחקיר קובעים, כי הנערה תרצה פורת מאלון מורה נהרגה מקליע שנורה מרובה ה„אמ־16" של המאבטח רומם אלדובי. על פי העדויות הפתולוגיות נורה הכדור מלמטה כלפי מעלה ופגע בראשה של הנערה. כן לא נמצאו עדויות מוצקות שיאששו את גירסת חלק מהנערים שטענו, כי ראו צעיר רעול פנים יורה מרובה קלצ'ניקוב מאחד הגגות. כן נמצא כי לא נעשה שימוש בנשקו של אלדובי לאחר שזה נחטף מידיו.

„משפט טלוויזיוני" לואלדהיים בשידור חי בארה"ב ובריטניה

5 מהשופטים שיטלו חלק בחקירת עברו של ואלדהיים, ואשר יביאו את מסקנותיהם במשדר טלוויזיה. השופטים הינם אורחים מקנדה, ארה"ב, בריטניה, שוודיה וגרמניה

רפנה ורדי, (בריטניה)

חמישה שופטים בדימוס, מחמש ארצות יהוו ועדת חקירה מיוחדת שתבחן בימים הקרובים עדויות חדשות אשר נאספו על פעילותו של ואלדהיים בזמן מלחמת העולם השנייה. הפרו־ייקט יתקיים בחסות חברת הטלוויזיה הבריטית „תיימז", והחברה האמריקנית „הום בוקס אופיס". שתיהן ישדרו את מימצאי וועדת החקירה סימולטנית ב־5 ביוני, בבריטניה ובארצות הברית.

את הטענות נגד ד"ר ואלדהיים יציג עורך הדין האמריקני, אלאן ריאן, שהיה מנהל המשרד לחקירות מיוחדות במשרד המשפטים האמריקני — העוסק בחקירת פשעי הנאצים. החקירה הנגדית לטענותיו תימסר בידי עורך הדין הבריטי, לורד ראולינסון, שהיה בעבר היועץ המשפטי של ממשלת בריטניה. שניהם הדגישו כי אין בכוונתם לשפוט את עברו של ואלדהיים, אלא, לנסות ולמצוא את מירב העובדות ההיסטוריות בנושא, ולקבוע לפיהן אם אכן היה מקום להעמידו לדין — אם היה בתחום שיפוטה של ועדת השופטים.

השניים, בסיועו של היועץ המיוחד, פרופ' טלפורד טיילור, שהיה היועץ הראשי לתביעה האמריקנית בזמן משפטי נירנברג, יציגו את טיעוניהם מול צוות השופטים מקנדה, ארצות הברית, גרמניה המערבית, בריטניה ושוודיה. הטיעונים יושמעו בפני השופטים במשך תשעה ימים רצופים, והכרעתה של ועדת השופטים תתקבל רק סמוך לשידור התוכנית ותשודר בשידור חי.

נקודות החקירה

הוועדה תתמקד בחקירתה בחמש נקודות:

● פשעי מלחמה שבוצעו ביוגוסלביה בהקשר להרג ההמוני והגלייתם של אסירים, כולל אורחים ופרטיזנים, ושריפתם של כפרים שלמים ללא אבחנה.

● פשעי מלחמה שבוצעו במחנה קוזרה שביוגוסלביה, וכללו הרג המוני והגליה של אסירים במטרה להשמיד את ארגוני הפרטיזנים ולהפחיד את אורחים.

● פשעי מלחמה שבוצעו באתונה הכוללים הרג ללא אבחנה של אורחים יוונים והגלייתם של אסירי מלחמה איטלקים לאחר כניעתה של איטליה לבנות הברית.

● פשעי מלחמה שבוצעו בסלוניקי עם הגלית יהודים מכרתים, קורפו ורודוס, בקשר עם תפיסתם, חקירתם וביטוים של דבר הוצאתם להורג של אנשי קומנדו בריטים, יוונים ואחרים בהתאם למקורות לא חוקית של היטלר מ־13 באוקטובר, 1942.

● האשמות על פשעי מלחמה שבוצעו בסרייבו בקשר עם הפצת עלונים אנטישמיים אשר כללו את המלים „הרגו את היהודים".

שולץ לפרס: מצפה לראותך בקרוב בוושינגטון

„שמעון היקר אני שב ומודה לך על הזמן שהקדשת ועל ההתחשבות שגילית בעת ביקורי האחרון בישראל. תודה נוספת על הארוחה והשיחה הבלתי נשכחת שקיימת לכבוד אובי רעייתי ולכבודי עם הגיענו. זהו תמיד עונג וכבוד להתקבל ע"י ידידים טובים. אוסף הספרים שהענקת לי הינו אכן אוסף חוצה תחומים של מבחר הטובים שבסופרי ישראל. הישראלים יכולים להתגאות באמת ובתמים בעובדה שבתוך 40 שנים בלבד הצליחו להעמיד ספרות לאומית ברמה עולמית. יונקת משורשים של ההיסטוריה האדירה של העם היהודי ומייצגת את תרבותו היום. אני מתמיד באמונתי כי יש לישראל סיכוי אמיתי, ריאלי, להגיע למו"מ עם שכניה. אל לנו להרפות במאמצינו למצוא את הדרך למטרתנו.

פרשן רדיו דמשק רוגז: דוקאקיס הבטיח להושיב יהודיה בבית הלבן

דמשק.— רדיו דמשק הכריז אתמול, כי הצהרות התמיכה בישראל מצד מועמדים לבחירות לנשיאות ארה"ב, פוגעות ב„כבוד הערבי".

הפרשן הפוליטי של תחנת השידור הרישמית אמר „מועמדים אלה מתחרים ביניהם כדי להשיג את תמיכת החוגים הציוניים בארה"ב ובמטיחים לנהל מדיניות לטובת ישראל".

עוד אמר, „בעוד סגן הנשיא, ג'ורג' בוש, מועמד הרפובליקנים לנשיאות, מרגיש את קורת רוחו של הממשל האמריקני הנוכחי על כך שהוא עולה על קודמיו בהענקת סיוע לישראל, מבטיח המועמד הדמוקרטי, מייקל דוקאקיס, להושיב יהודיה בבית הלבן, כידוע, אשתו של דוקאקיס היא יהודיה".

רדיו דמשק רוגז גם על ההצהרות של המועמד הדמוקרטי האחר, מנהיג השחורים ג'סי ג'קסון, שהבטיח לא להיפגש עם ראשי אש"ף.

הפרשן אמר כי „הצהרות אלה תוספות את הטירור הפוליטי של הציונות על דעת הקהל בארה"ב ובבוא היום יואלצו האמריקנים להילחם נגד השפעה הציונית כדי להשיב לעצמם את חופש ההחלטה שלהם" (עי"מ)

נעצר אמריקני שניסה למכור נשק וחלקי חילוף לאיראן

סי"צ

איש עסקים אמריקני, ג'יימס מילר, נעצר כחשוד שניסה למכור לאיראן חלקי חילוף לטילי קרקע־אוויר „הוק", מסרו אתמול שלטונות המכס האמריקני.

מילר, 40, מוירג'יניה, נעצר אתמול בנורפולק לאחר 10 חודשי חקירה. הוא מואשם כי קנה תמורת 40,000 דולר מכשיר לגלי־מיקרו, חלק ממערכת ההנחייה של טילי „הוק". הוא קנה את המכשיר מסוכני המכס שהעמידו פני סוחרי נשק, והבריח אותו בספטמבר אשתקד לשוויץ. בג'נבה נפגש עם [?] קאשאני, אחיינו של יו"ר הפרלמנט האיראני ראפסנג'אני. מילר גם מואשם על ידי המכס האמריקני כי ניסה להשיג מטוסי־תקיפה „קוברה" וחלקי חילוף למטוסים אלה וטילים נגד טנקים מדגם „טאו".

מילר צפוי למאסר 5 שנים ולקנס של רבע מיליון דולר.

המטוס החטוף נחת באלג'יריה החוטפים: לא תהיה עוד אלימות

שר הפנים האלג'ירי פתח מיד במו"מ עם החוטפים ● החטופים ששוחררו: ישבנו כבולים באזיקים, וידענו לאן הגענו רק לפי כתובות על שקיות הסוכר ● עיתון כוויתי: חוטף בעל ותק עלה למטוס באיראן

המטוס הכוויתי החטוף הגיע אתמול לאלג'יריה, לאחר שהחוטפים שחררו שניים מבני הערובה. מיד עם הגיעו פתח שר הפנים של אלג'יריה, אל האדי חדירי, במשא ומתן עם החוטפים. נמסר כי המו"מ נמצא במצב קריטי. החוטפים חזרו אתמול על דרישתם לשחרר 17 מחבריהם הכלואים בכוויית.

חדירי, לאחר ששהה 50 דקות במטוס החטוף גילה, שהחוטפים התחייבו לפניו שלא יהיו עוד מעשי אלימות, אך גילו שהניחו מטעני חומר נפץ במטוס.

משלחת של כוויית, בראשותו של שר ההגנה, הגיעה אף היא לאלג'יריה לנהל את המו"מ. שר ההגנה הודיע, כי ארצו לא תיכנע לדרישות החוטפים.

טרוריסט ראשי הצטרף במשהד

מנהיג לבנוני של מוסלמים קיצונים, אימאד מוגנייה, שהוא „המוח" של כמה פעולות טרור שבוצעו בלבנון ובאירופה, הצטרף אל החוטפים במשהד שבאיראן, ומאז הוא מנהל את המבצע טען אתמול העיתון הכוויתי „אל קאבאס".

העיתון, המסתמך על מקורות יודעי דבר, מוסר כי מוגנייה (26) מתגורר באיראן. סבורים כי הוא פיקד אישית על כמה חטיפות של בני ערובה, ביניהן — לפי העיתון הצרפתי „לה מונד" — של המתווך הבריטי טרי וייט.

„אל קאבאס" מסביר, כי מוגנייה משתתף אישית במבצע כדי להשיג את שיחרורו של „אחד מקרובי אשתו", שהוא אחד משלושת הנדונים למוות בכוויית.

ערפאת: איראן מאחורי החטיפה

יאסר ערפאת, שהגיע אתמול לצפון תימן, הצטרף לקולות המאשימים את איראן בכך, שהיא עומדת מאחורי החטיפה. כמו כן טען ערפאת, כי אלג'יריה אינה היעד האחרון של המטוס. אתמול הצטרפה גם לוב למגנים את החטיפה. בהודעה שפירסמה שגרירות לוב בכוויית נאמר, כי החטיפה פוגעת בכבוד העולם הערבי והמוסלמי.

דובר ממשלת קפריסין אמר אתמול, כי ארצו קיבלה „הבטחות רשמיות", שאחרוני בני הערובה ישוחררו באלג'יר.

מי שזז — חטף מכות מהחוטפים

בני הערובה ששוחררו מהמטוס סיפרו אתמול, כי בילו שמונה ימים כבולים באזיקים ובסכנת מוות מתמדת. הם הראו לעיתונאים צלקות על פרקי ידיהם, שנגרמו על־ידי האזיקים.

„הרשו לנו ללכת לבית השימוש פעם בבוקר", סיפר שריף מאמדוח באראווי, (33), „ישבנו כל הזמן ולא הרשו לנו לפנות ימינה או שמאלה מי שניסה להסתכל סביבו — חטף מכות".

החוטפים לא הסירו את המסיכות מפניהם, קיימו קשר ביניהם בשריקות, ודיברו עם הנוסעים רק כדי להשמיע הוראות או איומים. הם הניחו אצבעות דינמיט ליד דלתות המטוס לאחר שנחת בלרנקה. „אם אדם כלשהו יפתח את הדלת מבחוץ, יתפוצצו המטוס ושדה התעופה", אמר אחד החוטפים. אף אחד מבני הערובה ששוחררו לא ראה את רציחתם של שני בני הערובה. הם סיפרו כי תריסי החלונות תמיד היו סגורים, והם ידעו היכן הם נמצאים רק לפי כתובות על שקיות הסוכר שקיבלו עם סעודות־הצבע שקיבלו.

החוטפים היו חמושים באקדחים קטנים כאשר השתלטו על המטוס בטיסה מבאנגקוק לכוויית. אולם לאחר שנחתו במשהד, היו להם לפתע גם תת־מקלעים. עיתון כוויתי מסר מפי אחד המשוחררים, כי שני חוטפים הצטרפו למטוס במשהד.

„נאלצנו לאכול כשידינו קשורות. הם דיברו כל הזמן על „אויבי אלוהים" ואמרו כי אלה הם הכוויתים, הסעודים, האמריקאים והיהודים. הם דיברו על כוונתם לטהר את העולם הערבי מנוכחותם של אלה", סיפרו החטופים.

ממשלת ארה"ב הודיעה אתמול כי היא מצטערת על החלטת קפריסין לאפשר את המראתו של המטוס החטוף. דובר משרד החוץ, צ'ארלס רדמאן, אמר, „הודענו פעמים חוזרות ונשנות כי לדעתנו צריך המטוס להישאר בקפריסין, ואנו מצטערים על ההחלטה לאפשר את המראתו".

דובר חברת התעופה של כוויית, עבדאללה נאפיסי, אמר לעיתונאים כי החברה תפצה את משפחות ההרוגים בהתאם לחוק הבינלאומי.

מפלגת הפועלים המאוחדת — המרכז

לוח פעילות שבועית מה־14.4—19.4.88

יום חמישי — 14.4

גימנסיה הרצליה — 9.30 — משה סמולר — מפגש תלמידים בנושא: שואה וגבורה
כפר עין מאחל — 16.00 — ח"כ גדי יציב — אסיפת חברים
סניף נצרת — 18.00 — ח"כ גדי יציב — אסיפת חברים
חולון, בית ההסתדרות — 19.00 — דוד שטוקפיש — ערב ליום השואה והגבורה

יום שישי — 15.4

סניף חולון — 8.30 — חנן ארז — משלחת השוה"צ מאזור המרכז
סניף נצרת — 9.00 — צוות הפעלה ערבי
חיפה, ביה"ס הראלי — 10.00 — ח"כ יאיר צבן — מפגש תלמידי י"ב
ראשל"צ, גימנסיה ראלית — 11.00 — ח"כ אלעזר גרנות — מפגש עם תלמידי י"ב
קיבוץ אליפז — 21.00 — נחום שור — שיחת חברים

כנס דור ההמשך של מפ"ם יתקיים בגבעת חביבה בימים 15—16.4
ביום שישי — 15.4:
17.00 — התכנסות והרשמה
20.00 — ח"כ גדי יציב
22.00 — מסיבת ריקודי שנות ה־60
ביום שבת — 16.4:
9.00 — חוגי דיון:
* יהודו של דור ההמשך — מוטי גלר, שושנה רון
* תהליך השלום — אלישע שפירא, נחום סולן
* חינוך, בריאות ושרותי הרווחה בישראל — ח"כ אמירה סרטני
* מאבקנו לדו־קיום — יוסף חורי, אילן שדה
13.00 — חנן ארז — ועידת המפלגה ומערכת הבחירות

יום שבת — 16.4

תל־אביב, ביה"ס לפעילי ההסתדרות — 9.00 — א. מזרחי, ד. בן אשר, ר. יעקובוביץ, צבי נתנזון — סמינר העובדת השכירה
סניף קרית־גת — 11.00 — משה סמולר — מפגש וותיקי התנועה
רחוב — 18.00 — ח"כ אלעזר גרנות — אסיפת חברים
סניף חולון — 19.00 — יצחק שושני — עצרת לציון יום השואה — מועדון יידיש
בת־ים, אולם מ.פ. — 19.00 — אברהם כהן — עצרת לשואה ולגבורה
קיבוץ שמרת — 21.00 — אמרי רון — דיונים לקראת הוועידה
קיבוץ כרמיה — 21.00 — ח"כ יאיר צבן — שיחת קיבוץ לקראת הוועידה
קיבוץ דליה — 21.00 — חנן ארז — שיחת קיבוץ לקראת הוועידה
קיבוץ נגבה — 21.00 — יוסי סולומון, מישל אלמליח, מוני גרוב, אריה ערן — שיחת קיבוץ

יום ראשון — 17.4

פתח־תקווה, ביה"ס לגננות ושהלנות — 10.00 — ח"כ אלעזר גרנות — מפגש תלמידים עובדים

במרכז — 13.00 — ישיבת מליאת מזכירות מח' חברות
א. מעמד האשה — במצע המפלגה
ב. אירגון ותפקוד המחלקה
ג. הקמת מטה חברות לקראת הבחירות

תל־אביב, בית מאשה — 16.30 — יצחק שושני — מועדון יידיש, לציון יום השואה והגבורה
סניף חולון — 16.00 — יוסף בן יהונתן — מועדון ותיקים
סניף תל־אביב — 17.00 — אבנר שלו — העובדת השכירה
סניף חיפה — 18.00 — מזכירות רחבה לקראת בחירות לוועידה
ראשון־לציון — 18.00 — ח"כ אמירה סרטני — מועדון וותיקים
סניף ראשון־לציון — 19.00 — אברהם כהן — עצרת ליום השואה
סניף אשקלון — 19.00 — ח"כ גדי יציב — אסיפת חברים
סניף בני־ברק — 19.00 — יהודה דגורי — ישיבת מזכירות
סניף באר־שבע — 19.30 — משה סוקר — מזכירות סניף לקראת הוועידה
יבנה — 20.30 — נחום שור — חוג בית אצל משפחת וינטר — בנושא: שלום באזורנו
קיבוץ בית ניר — 21.00 — אילן גילאון — שיחת חברים לקראת הוועידה
קיבוץ רוחמה — 21.30 — ח"כ גדי יציב — אסיפת חברים לקראת הוועידה

יום שני — 18.4

ירושלים, מלון „מגדל הכנסת" — 9.30 — יוסף מיוחס — הברית העולמית ומדור היידיש
מרכז מפ"ם — 14.00 — צבי אטלס — ועדת תו־הוועידה — סיכום מבצע הפצת התו

מרכז מפ"ם מתכנס בשעה 16.00 בבית הקיבוץ הארצי

סניף חיפה — 17.00 — דב ברזיר — מועדון וותיקי התנועה
מדרשת רופין — 19.00 — ח"כ יאיר צבן — פגישה עם הסטודנטים
סניף תל־אביב — 19.00 — יעקב חזן — מועצת סניף מורחבת לקראת הוועידה
סניף רמת־גן־גבעתיים — 20.00 — ח"כ אלעזר גרנות — אסיפת חברים לקראת הוועידה
תל־אביב, אוניברסיטה — 20.30 — בנגילת — מפגש עם סטודנטים

יום שלישי — 19.4

סמינר אפעל — 8.00 — ח"כ גדי יציב — מפגש עם תלמידי קורס דרישתי
סניף רמת־גן־גבעתיים — 10.00 — יצחק שושני — מועדון הותיקים לקראת יום העצמאות
סניף חיפה — 16.30 — אילן גילאון — מפגש סטודנטים
סניף חיפה — 18.00 — אילן גילאון — מפגש דור צעיר

איגוד מקצועי

יום ראשון — 17.4

מרכז מפ"ם — 18.30 — חנן ארז — פגישה מזכירות „ועד 1"

יום שני — 18.4

תל־אביב, ההסתדרות — 10.00 — חיים כמול, אפרים זילוני, דב אלקוני — ועדה מתמדת

ראש הנוצרים־דמוקרטים הרכיב ממשלה באיטליה

רויטר

רומא. — מנהיג המפלגה הנוצרית דמוקרטית צ'יריאקו דה־מיטה הודיע אתמול לנשיא איטליה פרנצ'סקו קוסיגה, כי הצליח להרכיב ממשלה, ה־48 מאז מלחמת העולם השנייה.

דה־מיטה הגיש לקוסיגה את רשימת השרים בממשלת הקואליציה בראשותו, ובה משתתפים הנוצרים־דמוקרטים, הסוציאליסטים, הרפובליקנים, הסוציאל־דמוקרטים והליברלים.

עם הקמת הממשלה הסתיים משבר שהחל ב־11 במרס. דה־מיטה, פרקליט לשעבר, מתכוון לעמוד בראשות הממשלה החדשה עד תום תקופת הכהונה של בית הנבחרים ב־1992.

חיל האוויר העיראקי קיבל 3 מטוסים מתוצרת מצרים

אורי הורוביץ

חיל האוויר העיראקי קיבל אתמול שלושה מטוסים מתוצרת התעשייה הצבאית המצרית. והמטוסים הם חלק מעיסקה של שמונה מטוסים. אלה מטוסי אימון, שמיוצרים במצרים בזיכיון ברזילאי.

המטוסים שרכשה עיראק מסוגלים גם לבצע משימות של הפצצה. המטוסים נמסרו אתמול בטקס חגיגי בשדה התעופה חילואן, שבו נכח גם מפקד חיל האוויר העיראקי.

פת"ח (המועצה המהפכנית), ארגונו של אבו ניזאל, הודיע אתמול בביירות, כי שלושה מאנשיו נהרגו במהלך חדירה מלבנון לצפון ישראל. „אחת מיחידותינו חדרה לפנות בוקר לפלשתין ותקפה כוח צבאי ציוני. הגיבורים שלנו השמידו רכב צבאי והרגו או פצעו חיילים של האויב הציוני, אשר חסם את גזרת הפעולה, והטיל מצור על ההתקפה" נאמר בהודעה.

מחירי הנפט ממשיכים לעלות — 18 דולר לחבית

רויטר, סי"צ

מחירי הנפט המשיכו להתחזק בשוק האמריקני, ואתמול בבוקר נמכרה חבית במחיר שיא של 18 דולר, בגלל הציפיות שקרטל אופ"ק ומפיקות נפט אחרות יסכימו לקיצוץ בתפוקה.

עם זאת אין דאגה מפני משבר נפט חדש, ובוול סטריט נמשכה עליית המניות זה היום השישי ברציפות, עם תוספת של 14.09 נקודות למדד דאו ג'ונס שהגיע ל־2,110.08.

הדובר שדיבר יותר מדי: לרייגן לא היה מה לומר — אז אני אמרתי במקומו

רויטר, סי"צ

וואשינגטון. — ספר חדש של לארי ספיקס, שכיהן שש שנים כדובר הבית הלבן, עורר סערה בבירה האמריקנית. ספיקס הודה כי המציא ציטוטים והערות וייחסם לנשיא רייגן.

בין היתר הודה ספיקס כי היה זה הוא שחיבר הערות של הנשיא רייגן בוועידת הפסגה בז'נווה ב־1985.

ספיקס כותב בספרו, כי ציטט לפני העיתונות העולמית דברים שרייגן אמר כביכול, לרבות הערה, שזכתה להרגשה רבה בכלי התקשורת, לפיה אמר לו המנהיג הסובייטי מיכאיל גורבאצ'וב, כי „העולם נושם לרווחה מפני שאנחנו מדברים כאן ביחד".

דובר הבית הלבן מרלין פיצ'ווטר הגיב על גילויי קודמו, באומרו: „זו ממש שערוריה, זה בדיוק מה שהוא עשה".

עוד התלונן פיצ'ווטר, כי גילויי קודמו גרמו לו, אישית, בעיית אמינות. „יהיה לנו עכשיו משפט צבאי בחדר העיתונות של הבית הלבן על כל דבר שאני אומר", התלונן פיצ'ווטר.

ספיקס גם הודה, כי בעת שהסובייטים הפילו מטוס נוסעים קוריאני ב־1983 הוא שם בפי הנשיא רייגן דברים שאמר מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ, והסביר כי לנשיא לא היה מה לומר בישיבת חירום בעניין, שהתכנסה בבית הלבן.

„לא הרגשתי שאני משקר", אמר ספיקס „הייתי סבור, כי תפקידי לדעת מה הנשיא חושב. הציטוטים שהבאתי ביטאו את מחשבותיו של הנשיא".

פרשנים בוואשינגטון אמרו, כי גילוייו של ספיקס לא צריכים להפתיע איש בבירה האמריקנית, שם מביימים פוליטיקאים לעתים קרובות „אירועי דמה" כדי להאדיר את שמם, לחזק את דימויים ולזכות ביוקרה.

שחור בדרא"פ פוצץ רימון והרג עצמו ושני שוטרים

רויטר

יוהנסבורג. — לוחם גרילה שחור התאבד אתמול והרג שני שוטרים בפיצוץ רימון יד, לאחר מרדף אחריו בעיירה של שחורים. שוטר שלישי נפצע.

כעבור זמן הרגה המשטרה בעיירות שחור שני. סבורים ששניהם השתייכו לקונגרס הלאומי האפריקאי שהוצא אל מחוץ לחוק. נפגעו גם שלושה עוברי אורח.

„התקרית החלה כאשר שני השוטרים הבחינו בשלושה שחורים בעיר האמאורסדייל בשעות הלילה המאוחרות. אחד מהם היה מצויד ברובה מתוצרת בריה"מ „א.ק.־47". כאשר הם עמדו לעצור אותו הוא שיחרר את הניצרה מרימון יד, ופוצץ את שני השוטרים יחד עמו", נאמר בהודעת המשטרה.

הי, ג'ירף, תוריד את האף!

הג'ירף הזה בדרכו לגן החיות של ריו דה ז'נרו, כשמוביליו נתקלו בבעיית מעבר תחת גשר (צילום: אי.פי.)

תומכי הפלשתינים שרפו חנות לספרים יהודיים

אהרון ניר (איטליה)

טורינו. — אתמול נמשכה ההתנכלות לחנות הספרים המפוארת ע"ש לוקסמבורג בטורינו. החנות מתמחה בספרות יהודית, אלמונים השליכו בקבוק תבערה לתוך החנות. השריפה גרמה נזק גדול.

המשטרה מסרה, כי אוהדי הפלשתינים אחראים למעשה.

זמן קצר לאחר שנזרק בקבוק התבערה טלפנה אשה לעיתון של טורינו „לה סטאמפה" ואמרה, כי קבוצה אנרכיסטית אחראית למעשה. היא קראה „יחי אש"ף, יחי העם הפלשתיני". כמה עיתונים נוספים קיבלו אחר כך הודעות דומות.

ראש מועצת המחוז של טורינו וראש העיר הוקיעו את ההתנקשות והגדירו אותה אפיזודה רוחה של אי־סובלנות. המפלגה הרפובליקאית הוקיעה אף היא את המעשה.

על היום

אריה פלגי

אין כאן כל סימטריה, חלילה, בין קורבנותינו בשואה לבין „הקורבנות" הגרמניים שלה. אבל זהו תוצר־תוצאי מאוחר, בלתי־נחזה, בלתי־נחשב, של המעשים הנוראים ההם. תחושות בניהם של הנאצים.

הוריהם היו רוצחים נאציים. לילדיהם נודע הדבר. הילדים נולדו וגדלים כבר בגרמניה של אחרי המלחמה. כיצד הם מגיבים, איך הם חיים עם זה, מהן

„הוי מה טוב היה לחיות ללא עבר. מה טוב היה אילו מתו הורי בהיותי עוד ילד קטן. היום אני נהנה מן המותרות, שבידי להחליט את מי אני מתעב יותר: את אמי או את אבי"

מסקנותיהם הפרטיות והציבוריות מן המגע הקרוב כל־כך, המשפחתי אל מוראות השואה? מהם יחסיהם אל הוריהם? אפשר לומר שאלה דילמות כלל־גרמניות, כי הרי כולם, כמעט כולם, עסקו או ידעו ולא־מנעו את רדיפת היהודים. אבל השאלות מתחדדות אצל צאצאיהם של נאצים פעילים על דרגותיהם השונות.

פטר זיכרובסקי, עיתונאי אוסטרי, יהודי, ריאיין כ־40 צעירים וצעירות גרמניים כאלה. ארבעה עשר מן הראיונות פירסם בספר שיצא לאור לפני שנה בהוצאת „קיפנהאואר אונד ויטש" בקלן, בשפה הגרמנית והשנה בהוצאת „בייסיק בוקס" של ניו־יורק גם באנגלית, תחת השם „נולדו אשמים". הוא מכנה אותם רק בשמותיהם הפרטיים ומוסיף אליהם איפיון בן מלים אחדות: סטפני הגאה, רודולף האשם, יוהנס התם, ריינר ובריגיטה (האח והאחות) הנפרדים, סוזן המקווה, גרהרד המבולבל, סיביל המסודרת, מוניקה המאמינה, הרברט (ראיון בטלפון), אנגו, חי את העבר, אינגבורג המפויסת, סטפן המתייסר, ורנר המשער.

רק בחלקם הם בני נאצים מפורסמים. חלקם האחר הם בנים של נאצים פעילים מצויים אשר סתם „שימנו את גלגלי המשטר". ארבעים המרואיינים (מהם נבחרו ארבעה־עשר לפירסום) מייצגים מגוון רחב של תגובות ותחושות, אבל יש ביניהם גם קווי דמיון רבים. כולם נולדו בסוף המלחמה, לכן לא ראו את הוריהם (בדרך כלל את האבות) כנאצים פעילים. הם נתגלו בפניהם במדיהם המצוחצחים רק בתמונות באלבומים המשפחתיים. זכרונות הילדות של הבנים הם של מנוסה, סגירת הפצצות, מעצרים, מאסר — כלומר ההורים כקורבנות. לולא הצילומים הללו, קשה היה לתאר אותם בגדולתם. הבנים והבנות שלהם מרגישים את עצמם כ„קורבנות של הקורבנות". נשמע מסובך? מבוכה? אכן, רוב התשובות מעידות על תסביכים ועל בלבול חושים. ואם אחד המראיינים בכל זאת מתגאה בהוריו — תוך הסתייגות מן הפשעים — אפילו לפסיכיאטור מתחיל לא יהיה קשה להסביר זאת כדרך לחפות על אותם תסביכים ובלבולים.

העיתונאי בחן במיוחד את היחס של הבנים האלה אל הוריהם וכאן כבר מצא

נולדו אשמים

40 צעירים וצעירות גרמניים, צאצאיהם של נאצים פעילים, מספרים על ההתמודדות שבחיים במחיצת רוצחים ■ גיהנום ומלואו — בטון מינורי

הבדלים רבים. נתגלו בפניו גם מצבי רקע שונים. מבית בו האבא הופיע במשך שנים, גם בפני ילדיו, כדוד משום שהאב „נעדר", היו צריכים להסתיר אותו, ועד הורים שברחו לקולוניה גרמנית בדרום־אמריקה. ממשפחה אשר בילתה את השנים במטה של מחנה אושוויץ בו האב היה דוקטור של ניסויים כאיש אס.אס ועד אבא אשר הסגיר את בעלה החדש של אמו (כלומר, סבא הורג של המרואיין) כי הסב היה קומוניסט ולאחר ההלשנה ישב שנים במחנה ריכוז. ביום אחר מספר לנכד את האמת. לפחות שניים מן הבנים והבנות המרואיינים באו בקשרי נישואין עם יהודים. ההורים — מסתייגים. במקרה אחד יש להם בקשה: רק לא ילדים.

וכמובן, גם בתים מסודרים, משפחות עובדות, ילדים גדלים, לומדים, מתבגרים ככל המשפחות וככל הילדים — עד שביום אחד בדרך זאת או אחרת העבר דופק בדלת. פעם זו הזמנה לאב למשפט, פעם סיפור של האמא או הסבא, פעם שעור בבית־ספר ואז השאלה: איפה הייתם במלחמה וגם נקיטת העמדה בלתי־נמנעת. היא משתרעת על הרצף בין שינאה להערצה, בין הבחור אשר לאחר לוויית אביו, שנספה בתאונת דרכים בדרום־אמריקה, התגנב לבית הקברות כדי להשתין על קברו, לבין הבחורה ש„איש לא יוכל לשכנע אותה, שלהיות גרמני זו בושה". התגובה השגורה ביותר היא מבוכה, ניסיון הגנה נוסח „הם לא יכלו אחרת" או „הם היו ברגים קטנים" וגם „אם אמי רק פעם אחת היתה מודה שהיא השתתפה אבל מתחרטת, הייתי יכולה להשלים איתה". וגם — אצל בן אחר: „היום אני נהנה מן המותרות, שבידי להחליט את מי אני מתעב יותר את אמי או את אבי. הוי מה טוב היה לחיות ללא עבר. מה טוב היה אילו מתו בהיותי עוד ילד קטן."

— הוא, משפחתו והסבא — היה שייך ליהודים שגורשו לאושוויץ. הסבא נכנס לבית לאחר הגירוש... הסבא לא ידע... ולא התרגש גם כאשר הנכד הטיח את אשמת הגזל בפניו. לבסוף, אומרת האם המרואיינת: „לאחר שיחות רבות עם הבן מצאתי מנוחה לנפשי על־ידי עשיית יד אחת (קשירת קשר) עם הבן נגד האב־הסב".

„ההורים לא יכלו אחרת; הם היו ברגים קטנים. אם אמי היתה רק פעם אחת מודה שהיא השתתפה אבל מתחרטת — הייתי יכולה להשלים איתה"

כל ראיון — גיהנום ומלואו, למרות הטון המינורי בו הדברים נאמרים. הנקודה היהודית עולה מהיבטים שונים. בנקודה זואת ההורים הנאציים לא שינו דעותיהם גם אחרי המלחמה ולא מסתירים אותן: היהודים נמצאים בכל מקום בו יש השפעה, כסף. כך בעבר, כך בהווה. רוצים הוכחות על מגרעותיהם? תראו כיצד הם מתנהגים כלפי הערבים בישראל.

שניים מן המרואיינים באו בקשרי נישואין עם יהודים, וההורים — מסתייגים. במקרה אחד יש להם בקשה תקיפה: רק לא ילדים. נערה אוסטרית, בת להורים נאצים, שהתקשרה עם יהודי: „היתה לי משיכה אירוטית ממש אל הקורבנות", היא אומרת. „אבל לא היה קל להתרגל אל התרבות היהודית ולהתקבל אל מעגל הידידים של בעלי", אבל „חיי עם יהודי באוסטריה הם אולי תרומתי האישית להתפייסות ולשיקום. אינני יכולה לשנות את הורי אבל הבאתי אותם לקבלת יהודי כחתן... חמישים שנה אחרי אושוויץ, זה צעד קטן קדימה".

לאחר הופעת קטעים אחרים מן הספר בשבועון „דר שפיגל", הטלפון לא פסק לצלצל אצל המחבר, זיכורסקי. הגיעו שיחות מכל רחבי העולם. גם מגרמניה זרמו הזמנות לפגישות. עובדה משונה: רק שתי הזמנות כאלה הגיעו מאוסטריה וההרצאות שם נתקיימו בפני קהל קטן ומשועמם.

היום ברור, שהספר נגע בעצבים רגישים ביותר, חשף פן נוסף של „המצב הגרמני" לגבי השואה, תערובת בלתי־אפשרית של קטריזיס מהוסס והתרסה אינסטינקטיבית של הרגשת אשמה שורשית והתכחשות שקטה ועקשנית, אשר חוצה דורות ועושה [illegible] את משמעות המושג מצפון.

„דור גרמני חדש" — מסיים זיכורסקי את סיפרו — „שלא ישאל את הוריו, יהיה חממה אידיאלית לפאשיזם מתחדש. אהבת ילדים את הוריהם, אבן פינה זו של חיי התרבות, לא יכולה לגבור על כל השיקולים האחרים. לפעמים היא חייבת להתגלגל אל היפוכה. בעבור בנים של נאצים, אהבת הורים ללא תנאי היא התחנקות שהם אינם יכולים להרשות לעצמם. ההיסטוריה דנה אותם לחקירת מעשי הוריהם. מה עשו, מדוע עשו ומעל לכל מדוע כמעט אף אחד מהם לא הרגיש הרגשת אשמה או בושה לאחר שהמלחמה נסתיימה. רק אם ישאלו אותם, רק אז אנחנו יכולים להאמין, שהגרמנים החדשים אכן שונים מהוריהם ומהורי הוריהם."

יש גם תופעה פרוורטית ממש, אם למושג כזה יש משמעות לגבי המצבים המתגלים לפנינו בספר. אב אחת המרואיינות (נאצי פעיל לשעבר) לקח את בתו לביקור באושוויץ, שם שירת. הבת (בת 16 בעת הביקור) מתארת את היום הקשה הזה, כשהשניים נקלעו ליד קבוצה מגרמניה, מודרכת על־ידי גרמני אשר היה אסיר במחנה. האב הקשיב בשקט וכאשר שבו מן הביקור, הוא תיקן „באובייקטיביות מצמררת" את אי־הדיוקים של המדריך, תיקן בשקט, בלי התרגשות, כמו למשל שלא נכון שכל הבאים הוצאו מיד להורג אלא רק 60־70 אחוז... המשך הסיפור: בן המרואיינת הצטרף לקבוצה החוקרת את ימיהם וסופם של יהודי עירם. יום אחד

„היתה לי משיכה אירוטית ממש אל הקורבנות, אבל לא היה קל להתרגל לתרבות היהודית. אינני יכולה לשנות את הורי, אבל הבאתי אותם לקבלת חתן יהודי..."

שאל על מעשי סבו במלחמה, פרץ בצעקות היסטריות לשמע התחקיות. אמו: „הוא היה רוצח, הוא היה רוצח". כעבור זמן־מה חזר הביתה עם תגלית מזעזעת של הקבוצה החוקרת: הבית בו גרו

ראש דסק לענייני היום: לוי מורב
עורכת אחראית של עמודי הענינים: [illegible]

דכאו היום — בחוברת הסברה: עצים וגגות אדומים צפופים מכסים על התיל והכבשנים

גיהנום ירוק

יצחק שור

דכאו הוא שמה של עיר־שדה עתיקה, בקרבת מינכן, אשר מונה עתה כ־35,000 נפש. בעולם מזהים את שמה של עיר שקטה וציורית זו עם שמו של מחנה הריכוז הנאצי הראשון.

המחנה הוקם ביוזמת מפקדה של משטרת מינכן דאז, היינריך הימלר. היו מסונפים לו שבעה מחנות־משנה, ובהם — כ־200,000 בני כל העמים, רבים מהם אנשי שמאל גרמנים, שהפכו לעבדים בשירות המאמץ המלחמתי הגרמני. אבל מחנה דכאו שימש גם כמחנה אימונים למפקדי מחנות־ההשמדה לעתיד. משם יצא רודולף הס, מי ששימש מפקד בית־החרושת למוות הגדול בדברי הימים — אושוויץ. בדכאו ערכו רופאים גרמנים ניסויים רפואיים בבני־אדם, הדביקו אותם במחלות והקפיאו אותם עד מוות.

ראש עיריית דכאו של היום, ד"ר לורנץ ריטמאייר, איננו מאושר כלל ועיקר נוכח זיהוי עירו היפה עם מחנה האימים של המשטר הנאצי. בפגישה עם משלחת נוער ישראלית, בקיץ שעבר, הוא לא הביע רצון ברור לסגור את אתר ההנצחה בדכאו, אך הביע משאלה, כי המבקרים באתר יתייחסו גם לעירו בפרופורציות „הנכונות".

„המשטר הנאצי שלט בגרמניה תריסר שנים בלבד, בין השנים 1933־1945, ואילו ההיסטוריה של עירי — מקום מושב המלכים הבוואריים העתיקים — היא בת 1200 שנה. תושבי העיירה היו קיבן. בימי המשבר הכלכלי הגדול, שהעלה את היטלר לשלטון, נזקקו כעשרים אחוז מן התושבים לסעד. בעיר הורגשה באותם ימים השפעתה החזקה של תנועת העבודה הגרמנית. בשנת עלייתו של היטלר, ב־1933, היתה המפלגה הנאצית השלישית בגודלה בדכאו, אחרי המפלגה הבוואריית העממית ואחרי המפלגה הסוציאל־דמוקרטית" — אומר ראש העיר.

משכורות לשלושה וחצי עובדים

הוויכוח שמנהל ראש עיריית דכאו כיום על מקומה של עירו בהיסטוריה הגרמנית איננו ערטילאי. גם חבריו למפלגה הימנית השלטת בבוואריה, הנ.צ.א., סבורים כמוהו, כי אין להפריז בהבלטת התקופה הנאצית בהיסטוריה של גרמניה. כך בדיוק טוענים גם ההיסטוריונים של הימין, שאינם מכחישים את השואה, אבל מאשימים את ד"ר חיים וייצמן, בכך ש„הכריז מלחמה על גרמניה, בשם היהדות העולמית", ולכן ניתן בהחלט להבין את יחסם של הנאצים ליהודים.

את יחסו האמיתי לאתר ההנצחה של מחנה הריכוז בדכאו מבטא הפרלמנט הבוואורי בתקציב שהוא מעמיד לרשות האתר. תקציב זה כולל תשלום משכורות לשלושה וחצי עובדים בלבד. הללו משרתים מדי שנה כמיליון מבקרים, מאות מדינות — מחציתם גרמנים.

„עד לכניסתי לתפקיד מנהלת האתר בדכאו", — סיפרה ד"ר ברברה דיסטל לכתבי חינוך ישראליים בפברואר השנה — „ביקרו במקום כ־300,000 איש. ב־1982 כבר ביקרו כ־900,000, רובם צעירים." לפני ארבע שנים הקימה קבוצה יוזמת מארגון „כפרה" עמותה, שמטרתה היא להרחיב ולהעמיק את חקר התקופה ההיסטורית והפוליטית בקרב בני־נוער גרמניים. עתה חברים בעמותה זו 400 איש מ־50 ארגונים, ביניהם ארגונים כנסייתיים חזקים.

לחץ פוליטי חזק

בשנים האחרונות מקיימים ארגוני נוער גרמניים, ביוזמת העמותה, מחנות־קיץ לבני־נוער, בשולי המחנה. הם שוהים במקום שבוע או יותר, נפגשים עם ניצולים, מעיינים בחומר ארכיוני המצוי באתר ומקיימים דיונים מעמיקים עם מחנכים והיסטוריונים. עתה מתכננת העמותה הקמת אכסניה לנוער ומדרשה אנטי־נאצית, סמוך לאתר ההנצחה. אלא, שעל חברי העמותה מופעל לחץ פוליטי חזק מצד עיריית דכאו ומצד גורמים ימניים בפרלמנט הבוואורי. לדברי גורמים אלה, „עמוסת העיר, בצורה בלתי פרופורציונית לגודלה, בבעיות, שלא היא אחראית להיווצרותן".

הנאצים לא שאלו אותנו — טוען ד"ר לורנץ ריטמאייר בחוברת מליצתית מרהיבת עיניים, שמקבל כל מבקר באתר ההנצחה במחנה ההשמדה — אבל עכשיו, בתקופת הרפובליקה הפדראלית הדמוקרטית, מן הדין שישאלו את פינו.

בני הנוער־הגרמני, המבקרים כיום באתר דכאו, יוצאים פגועים — מספרת ד"ר ברברה דיסטל. הם מזועזעים ממראה הקרמטוריום, שכמעט לא השתנה, מן התמונות, המציגות עינויים ומוות, ומן הסרט התיעודי המוצג לכל באי האתר, כאתר לא נעשה כל ניסיון של טיוח או של מיזעור מימדי האסון שפגע על גרמניה, אורחיה ושכניה.

מה שחסר כיום באתר ההנצחה בדכאו זה תקציב של ממשלת בוואריה או של הממשלה הפדראלית, לשם הקמת צוות של מחנכים והיסטוריונים, אשר יציגו לנוער הגרמני חומר היסטורי מתאים, חומר זה עשוי לפתוח בקרבו מסלול להתמודדות עם העבר. הקמת אכסניה לנוער ומדרשה היסטורית אולי תאפשר לנוער הגרמני של היום לצאת משם במחשבה נחושה לעולם לא עוד.

תחנת טעינה למוות

יוסף שמי

אומשלגפלץ (בכתיב גרמני — UMSCHLAGPLATZ ובתרגום חופשי מגרש טעינה), הוא נקודה גיאוגרפית שתיזכר כמו טרמופילה, וורדון. אך בוורשה, בירתה של פולין, שם נמצא האתר אין ציון ראוי לשמו למקום. אומשלגפלץ הוא בהחלט מושג מדברי הימים בתקופת 1939/45, אך באנציקלופדיה הפולנית ובמילונים פולניים גרמניים הערך איננו קיים.

על אומשלגפלץ, מקום ממנו נשלחו בין 310 עד 350 אלף תושבי גיטו וורשה בקרונות משא לטרבלינקה וחלקם למיידנק, מעלה הקריאה מקודה תת־הכרתית של השכחה. השכחה הנוחה את פולין הרשמית וגם את זו העממית עד לשנים האחרונות, בכל הנוגע לאירועי מלחמה ולסבלם ומאבקם של היהודים.

בוורשה הבירה יש אנדרטאות ומצבות זיכרון על כל צעד ושעל, ציון למקומות, שם חיסלו הגרמנים לוחמים פולניים. לא כך לגבי האוכלוסיה יהודית. מלבד האנדרטה המפורסמת של רפפורט, גם האומשלגפלץ זכה לטיפול השכחה. עד לא מכבר נמצא שם באיזו פינה שלט המזכיר, שכאן היה מקום השילוח למוות של יהודי גיטו וורשה, אך לא עוד. בשנות השבעים אף פורק קטע החומה שנשאר, וזאת כדי להקים תחנת דלק. לרגל 45 שנה למרד גיטו וורשה הוחלט, כי כדאי להקים במקום איזו אנדרטה. ואולם התכנון קבע, כי תישאר. לא רשמית, נמסר שהיהודים יממנו את הפרויקט, ללמדך שאין זה חלק מההיסטוריה של פולין.

קשה למצוא הסבר לעמדה זו של השלטונות, שהרי המשטר, מאז קם, עשה הכל כדי להראות את מעשי הכובש הגרמני על אדמת פולין. הצגת האתר אומשלגפלץ יכולה היתה רק לחזק את התעמולה האנטי־גרמנית. ההסבר היחיד הגיוני הוא שבתת־המודעות הלאומית של הפולנים היתה הרגשת שותפות למעשי הגרמנים ביהודים. הסרט „שואה" למשל, הכעיס את הפולנים יותר מכל בגלל האלמנטים המחזקים את טענת השותפות.

מצע מדמם

סופר פולני, בעצמו אסיר אושוויץ, ציטט איש ס.ס. שהגדיר את אושוויץ כ־„ANVS MUNDI" — הטבעת של העולם. הכינוי מתאים מן הסתם גם לאומשלגפלץ זהו מקום הדומה לפצע המדמם בגופה של היהדות. הוא מציק גם לפולנים, למרות קשר השתיקה וחוסר ההתייחסות אליו. ואולם יארוסלב מארק רימקייביץ', שפירסם ספק חיבור היסטורי, ספק רומן, תחת הכותרת — „אומשלגפלץ". החיבור יצא לאור במערב, דווקא למרות העובדה שאין בספר דבר נגד המשטר או נגד ברית"מ. הספר הוא בגדר ניסיון לתעד את המקום ואת מעשי הגרמנים ועוזריהם בו.

כארכיאולוג לכל דבר מתחיל רימקייביץ' בחפירת המקורות, זכרונות, תעודות. איפה בדיוק היה המקום הארור הזה? מה היה גודלו דרכי גישתו? סמיכות „מגרש הטעינה" למסילת הרכבת ולשדרות ועוד. המחבר גם חיפש תשובות לשאלות כמה מבנים היו במקום, סוג הגידור — גדר תיל, חומה, נקודות שילוח, מיקומם של הקלגסים הגרמנים, האוקראינים, הליטאים, המשטרה הפולנית והיהודית.

מזכרונותיהם של אנשים שהיו במקום, שאף היתה להם אפשרות להסתובב, להיכנס ולצאת, מצטיירת תמונה מבולבלת. יש המזכירים שני מבנים, אחרים אפילו ארבעה ואף חמישה מבנים. אין ביטחון בנוגע לגובה המבנים. רבים ימים רבים ומילטו עצמם מהמשלוחים, עד שהצליחו לברוח חזרה לגיטו או אל מחוץ לחומות.

בתוך הבניינים היה גם בית־חולים שכלל בית־חולים לילדים. בזכרונות ד"ר בלאדי, רופאת ילדים, ד"ר מקובר, רופאת המשטרה היהודית, מצטיירת תמונה של מאמצים בלתי נלאים להצלת קרובים, מכרים וסתם בני־אדם. מאמצים שהסתכמו בהצלחה מועטת ביותר. מי שניצל היום, נתפש בעת מבצע סגר אחר, שכן מארגני המבצע קבעו, כי מעל לכל יש למלא את המכסה והוצאה לבית המטבחיים בטרבלינקה, שם שוגרו בני־אדם.

ל. שמיט, יהודיה שהסתתרה בגיטו הארי כך מחוץ לחומות, מספרת בזכרונותיה, כי בראשית המבצע היו רבים שהאמינו שהאנשים נשלחים לעבודה במזרח ולצעירים בריאים ובעלי מקצוע אין ממה לחשוש. רוב המוחשים

לאומשלגפלץ שולחו באותו היום ליעדם. אך היו מקרים שהמשלוח התעכב, והאנשים נאלצו להמתין לתורם במקום. אין תמונה ברורה, כך רימקייביץ', איפה מצאו האנשים הממתינים מחסה בלילות, איפה היה למשל, ברז מים?

ביזת דירות

ידוע, שבעת מרד גיטו וורשה, כשבערו הבתים ברובע היהודי, פעל ליד החומה לונה־פארק. צעירים ולא צעירים השתעשעו בנדנדות, אחרים רקדו. גם בעיירה אוטווצק, שהיא כיום פרבר בוורשה, נוצר מצב דומה. בקיץ 1942, ביום הגירוש אל טרבלינקה, כאשר מאות

מאומשלגפלץ נשלחו בין 310 ל־350 אלף תושבי גיטו וורשה להירצח בטרבלינקה ■ המקום בקושי מצויין בספרים, השיכחה לעומת זאת מורגשת

התחנה הבאה טרבלינקה. יהודים לפני משלוח

נורו בו במקום, השתעשעו מאות בלונה־פארק הסמוך לרובע היהודי. בצד השני של העיירה עסקו השכנים של המגורשים בביזת דירות, שזה עתה רוקנו מתושביהן. כאשר הצליח מישהו לברוח ממצור וחזר לדירתו, כדי לקחת כמה חפצים לפני הבריחה ליער או לעיירה אחרת, מצא כי רכושו כבר נשדד.

בוורשה זה לא קרה. הרובע היה סגור הרמטית. אך בטרם הפך האומשלגפלץ מנקודת אספקה לגיטו ושילוח תוצרת מפעלי הגיטו ליעדם לאתר שילוח אנשים לטרבלינקה ארגנו הגרמנים פוגרומים.

את עבודת הקודש של פגיעה ביהודים ביצעו הפולנים, ב־1941 ובראשית 1942. האבנים נזרקו דרך הגדר במקומות „מתאימים", כאשר הרחוב היה חצוי, חציו גיטו וחציו ארי. גם סביבת האומשלגפלץ נוצלה על־ידי הפורעים לצורכי פגיעה ביהודים. על־פי ספרו של רימקייביץ', גם היהודים שחיו בעיר בצידה הארי ובכישיון, היו קורבנות הפוגרום, שאורגנו על־ידי הגסטפו. הללו שילמו לכל זורק אבנים 5 זהובים. היו גם מתנדבים.

בספר מסופר על אישה שנתקלה ברחוב בילד בן 6, שקיבץ נדבות בצד הארי, כדי לקנות קצת מזון לשארית משפחתו שמאחורי החומה. האישה הזעיקה לעזרה — POLIZEI, JUDE. הילדים, שהיו זמן מה חלק מנוף רחובות שליד החומות, נעלמו עם תחילת הציד הגדול, והפעלת מגרש הטעינה בכיוון אחד, מזרחה.

פני מלאך ועיני קרח

בסיפורים מארץ האומשלגפלץ יש חילוקי דעות בנוגע לתיאור פרצופותן של „המפלצות". ד"ר בלאדי, כאמור, מנהלת אחת מהמחלקות בבית־החולים לילדים שהיה בתוך האומשלגפלץ מתארת את דמותו של אחד מהאס.אס. כבעל פני מלאך ועיני קרח. המתואר נכנס יום אחד למחלקה והצמיד את אקדחו לרקתה. כשציפתה לירי שמעה פתאום צחוק מתגלגל של ילד. היה זה הקלגס הגרמני, שהתגלגל מצחוק „על מעשה הקונדס שלו". דמות זו נמצאת גם בזכרונותיו של ד"ר מקובר וגם באלו של ל. שמיט. אך פרצופים אחרים מטושטשים למדי.

כאמור, אין תשובה ברורה בספרו של רימקייביץ', כיצד עמדו אנשים ימים רבים בהמתנה למשלוח. איפה הסתתרו בלילות הקרים, איפה יכלו לקבל קצת מים. רבים באו כמתנדבים לאומשלגפלץ, שכן עם ראשית המצור פסקה לפעול בצורה מסודרת האספקה, כולל אספקת הלחם. השיבוש בעבודת האפיה גרם לכך, שכבר לא ניתן היה להשיג לחם מההקצבה. ל. שמיט כותבת, כי בשביל לחם צריך היה לשלם בדולרים, בתכשיטים.

שכבה מיוחסת

ארץ האומשלגפלץ דמתה למפעל שחיטה של ההולכים על שתיים, כשבראש הפירמידה היו הגרמנים ועוזריהם, מתחתם המשטרה היהודית, שארית הפקידות של היודנראט, הרופאים הקברנים ועובדי ה„שופיעס", מפעלים המספקים תוצרת לצבא הגרמני. כל השאר היו בחזקת מטען למשלוח מיידי או כעתודה למשלוח.

בעלי אמצעים, קשרים, בגיטו ומחוצה לו ובעלי „מראה טוב" יכלו לחפש מילוט מעבר לחומות. שכבה מיוחסת נוספת היתה זו של בעלי „הבונקרים", מקומות מסתור בתוך הגיטו. חלק היה מיודד עם העומדים בראש המשטרה היהודית או סוכני גסטפו יהודים כמו קון, הללר, לייקין, שמרלינג, גנצווייך או שטרנפלד. אחרים שילמו כופר נפש למלשינים יהודים, והיו רבים כאלה. עם הזמן נשלחו דרך האומשלגפלץ גם המלשינים והמסתתרים ליעדם... רק חלק מזערי ניצל.

רימקייביץ' שואל אף הוא את השאלה המתבקשת — מדוע צייתו היהודים לפקודות והתייצבו למשלוחים באומשלגפלץ בתשובתו הוא מחמיר פחות מאחרים, המעליבים את אלה שהלכו „כצאן לטבח". לדעתו בראשית המיבצע לא העלו היהודים על הדעת, שמדובר במעשה כה שטני. צעירים לא מעטים התנדבו למשלוחים. אחר כך פעלו הרעב והיאוש. והאווירה של „כל אחד דואג לעצמו ומפקיר את רעיו". רימקייביץ' מצטט סיפור אמיתי על עיירה גרמנית שנכבשה על־ידי הצבא האדום, וכל תושביה הגברים נצטוו ונשלחו לסיביר. רק אחד לא ציית והסתתר ב... תנור. זה היה מיותר. הק.ג.ב. לא ערך חיפוש בדירות... ניתן ללמוד מכך, שיש במקרים מסוג זה משהו מהתנהגותו של עדר.

גם אלו שביצעו את מיבצע שילוח היהודים לטרבלינקה ידעו גם ידעו כיצד אפשר לחזק את תחושת העדר, על־ידי עידוד התחושה „הצל את נפשך", „הפקר את חברך" וכו'. הנאצים השקיעו מאמצים רבים, כדי ללמוד את תגובות היהודים, קורבנותיהם. אין זה פלא, שמעשים איומים רבים במיבצע הרצח, בוצעו בסמוך לראש השנה ויום כיפור.

לנושא „אומשלגפלץ" יש ערך לא רק גיאוגרפי, היסטורי, אלא גם ובעיקר ערך מוסרי. זהו ניסיון יחיד במינו בדברי ימי האנושות להפוך בני־אדם למטען הנשלח לחיסול עם כל כך מעט הוראות מבצעים ומכוונים, עם כל כך מעט נסיונות התנגדות, מלבד נסיונות התחמקות או בריחה מהקרון בעת הנסיעה, עם ניטרול האוכלוסיה הסובבת וחלק מהאוכלוסיה שבתוך החומות.

בדיקה יהודית ומקיפה של המקום והאירועים המוזרים שקרו בו, טרם לפנינו.

ממעמקי לב פצוע

רב היה כנראה כאבו של המשורר מרדכי גבירטיג כאשר יצא מתחת עטו השיר „זה כואב"

נתן גרוס

מרדכי גבירטיג, המשורר היהודי העממי הגדול, היה בצעירותו, בתקופת מלחמת העולם הראשונה, לוחם סוציאליסטי ברוח ה„בונד". בשירים כמו „בבית־הדרושת", „מארש המובטלים" או „נבחר מלחמה" באה לביטוי עמדתו החברתית והפציפיסטית. אך אין בעמדה זו התבטאות פוליטית ישירה המתקיפה ממשלות או עמים עויינים.

גבירטיג הוא בעיקר משורר העוני היהודי ואינו יוצא בשיריו להתגוננות עם דגל אדום בידו הוא מסתגר ברחוב היהודי, בתיאור הכאב, הצרות וגם רגשי אהבה של אנשים פשוטים, האהובים עליו. הוא היה אדם נוח לבריות. גם לפולנים יש לו יחס חיובי, שאפשר למוצאו, למשל, בשיר „בלומקה, היהודיה שלי", בו אמנם דוחה בלומקה בנימוס צנוע את חיזוריו של סטאך הפולני.

גם אם בשירי־עם שלו אין המשורר מגיב על המצב הפוליטי האקטואלי ועל האנטישמיות, אין זה אומר כי אין הוא רואה את העננים הכבדים המצטברים הולכים בשמי פולין ומסכנים את קיומו של העם היהודי. אך אפילו אחרי הפוגרום בפשיטיק, כאשר הוא כותב את השיר המפורסם „ס' ברענט" („העיירה בוערת") אין הוא מפנה את זעמו אל השונאים, האוייבים החיצוניים, אלא פנימה, אל עמו שלו: „העיירה בוערת ואתם עומדים אדישים ללא מעשה! אם יקרה לכם העיירה קחו כלים וכבו את האש כבו אותו בדמכם שלכם — הוכיחו כי אתם מסוגלים לזה" אבל אין הוא מכנה את המציתים ואינו קורא בשמם.

יורקים בפניהם של עצמם

אכן, רב היה כנראה כאב־לבו כאשר מתחת לעטו יצא השיר „זה כואב" (ס'טוט וויי) המתאר את בניה ובנותיה של פולין, אשר כבוא היום ארצם תתבייש בהם, צוחקים ומתלוצצים בראותם איך האוייב המשותף עושה צחוק מהיהודים, מכה ומתאכזר בזקנים, שורף באיזו־מפריע וגוזר זקנם של היהודים כאילו פרס לתם... והם (הצעירים הפולנים) שנשארו כמותנו ללא ארצם, שמרגישים כמונו את ידו השנואה של האוייב, צוהלים ושמחים ברגע שכזה. ופאהה של פולין מתבזה, כשהנשר הפולני הלבן מתגלגל בעפר בין שערי־זקנם הגזור של היהודים — ואין זו להם חרפה לדורי דורות? האין זאת כאילו ירקו הם בפניהם של עצמם?

גבירטיג כתב את השיר הזה בפברואר 1940. במארס 1942 נלכדו יהודי קראקוב בגיטו. ביוני 1942, בעת גירוש הגיטו, נורה גבירטיג למוות על־ידי קלגסי היטלר. כדור־חסד חסך לו את סבל המסע למחנה ההשמדה בבלז'ץ.

במאי 1945 נסתיימה המלחמה. באוגוסט אותה שנה היה בקראקוב פוגרום יהודים על הרקע הקלאסי של עלילת־דם. הייתי אז בקראקוב ועבדתי בוועדה ההיסטורית היהודית. ראיתי את ההמון המוסת — הייתי בתוכו. אני זוכר את הסופר הפולני אדם פולווסקי, הלוחם האמיץ למען כבודו של אדם, משורר אציל, קומוניסט נקי־כפיים ובר־לבב, ומשתולל מכעס כאשר שלוש פעמים זו אחר זו רצו לו בעיתון המקומי את מאמריו חסרי הפשרה, המוקיעים את המסיתים לפוגרום.

פועלי הדפוס צנזרו

כאשר עמדה הוועדה ההיסטורית להוציא לאור חוברת המוקדשת ליום השנה השלישי לחיסול גיטו קראקוב, החליטה המערכת, בראשותו של מיכאל בורוויץ, להכליל בה — ללא ספק בהשפעת המהומות של קראקוב — את שירו של גבירטיג „זה כואב". תרגמה אותו מיידיש לפולנית מריה הוכברג־מריינסקה (היום מרים פלג, המחברת של „מחוץ לחומות הגיטו בקראקוב הכבושה" — הוצאת יד־ושם, הארגון יוצאי קראקוב 1988), היא הכניסה בתרגומה גם את מלוא הזעם והכאב שעורר בה השיר. איש לא יאשים את מיכאל בורוויץ, מפקד פלוגה פרטיזנים פולנים, ולא את מריינסקה, הפעילה ומעמיצת של המחתרת הפולנית, בהתנגדות אנטי־פולנית. השיר היה מכש

(סוף בעמוד 9)

כּוֹאֵב

כּוֹאֵב,
נוֹרָא הוּא הַכְּאֵב
וְאֵין זֶה רַק בִּגְלַל
מַשְׂטֵמַת הַצָּר,
וְלֹא עַל כִּי נֻכָּה
קָשׁוֹת בִּידֵי אַכְזָר,
וְלֹא עַל כִּי נָשָׂא
טַלְאֵי קָלוֹן עַל יָד
לְדוֹרֵי־דוֹרוֹת
קְלוֹנָם
הוּא זֶה לָעַד!

כּוֹאֵב,
הַכְּאֵב אָיֹם,
לֹא בְּגִין הַצַּר הַזָּר –
— בְּגִין הָהֵם :
בְּנֵי וּבְנוֹת פּוֹלִין,
אֲשֶׁר בְּבוֹא הַיּוֹם
אַרְצָם בָּם תִּכָּלֵם,
אֲשֶׁר בִּצְחוֹק רוֹעֵם
רוֹאִים אֶת צוֹרְרֵנוּ,
הוּא צוֹרְרָם גַּם כֵּן
אֵיךְ יִתְעַלֵּל בְּנַעַר
וְלֹא יַחְמוֹל זָקֵן :
יָדוֹ תְּתַלֵּשׁ זָקָן
כְּתַלֵּשׁ רֹאשׁ־כְּרוּב בַּגָּן
וְהֵם,
אֲשֶׁר כָּמוֹנוּ
שְׁכֻלוּ מוֹלַדְתָּם,
אֲשֶׁר יַד הַצּוֹרֵר
תַּפְלִיא בָם מַכָּתָהּ
אֵיכָה יַעֲלֹזוּ
בְּרֶגַע שֶׁכָּזֶה,
כַּאֲשֶׁר כְּבוֹדָהּ שֶׁל פּוֹלִין
כְּדֵי־כָּךְ הוּא מִתְבַּזֶּה,
כַּאֲשֶׁר נִשְׁרָהּ שֶׁל פּוֹלִין
מִתְפַּלֵּשׁ הוּא בֶּעָפָר
בֵּין זִקְנֵי יְהוּדִים,
שֵׂיבָה וְשָׁחוֹר־שֵׂעָר?

כְּלוּם לֹא תְּכַס כְּלִמָּה
לַעֲדֵי־עַד פְּנֵיהֶם,
כְּלוּם לֹא בִּפְנֵי עַצְמָם
יָרְקוּ בִּמְלוֹא פִּיהֶם?
כּוֹאֵב
בְּלִי דַי צוֹרֵב הַכְּאֵב...

קרקה, פברואר 1940

עברית: מרדכי אמית. [illegible]

העיקר הבריאות

יוסף שמי

ללמוד למרות הליקויים

הדעה הרווחת היא שליקויי למידה אצל ילדים נגרמים בגלל נזקים מוחיים במהלך הלידה, הפסקת אספקת החמצן בזמן הלידה, הרעלה ונזקים מחום גבוה שהופיע במחלות שונות בגיל הינקות.

לקויי הלמידה מתחלקים לקבוצות רבות. יש ילדים עם נזק מוחי מזערי, ילדים עם ליקוי תיפקוד מוחי, כאלה המוגדרים כלוקים באקטיביות יתר מבוקרת מוטורית וכאלה שאינם יכולים להתרכז, מה שמכבים לליקויי קשב. עם זאת אסור להגדיר ילדים אלה כמפגרים, שכן על־ידי טיפול מתאים אפשר לשלב ילדים אלה במערכת החינוך הקונבנציונלית.

במונח ליקויי למידה מתכוונים להתנהגויות, פעילויות מוטוריות, ריסון עצמי, האזנה והקשבה, קשירת קשרים בין־אישיים וקליטת חומר במסגרת בית־הספר. מכאן שההגדרה „ליקויי למידה" היא גדולה למדי. איבחון הליקוי ומתן הטיפול המתאים דורש שיתוף פעולה בין מחנכים, פסיכולוגים ונוירופסיכולוגים.

הגורם התורשתי

אצל חלק מהילדים עם ליקויי למידה יש גם „סיפור משפחתי", ואין להוציא מכלל חשבון את הגורם התורשתי.

יש צורות שונות של ליקויי למידה, כמו ליקוי תפיסה חזותית, או שמיעתית, קשיים בהבחנה בין צורה ורקע וליקויים בזיכרון, בשפה ובחשיבה שאינם נובעים מפיגור שכלי. אצל אחרים יש קשיים בפעולות עדינות של הידיים, סירבול בפעילות הגוף וחוסר תיאום תנועתי. כך למשל מאבחנים קשיים בהשחלה, בגזירה, העתקה, ציור וצביעה. יש גם ליקוי בפעולות כמו ריצה, קפיצה וזריקת כדור. אין כאן תופעת שיתוק או פגיעה באיברי תנועה, אלא הפרעה נוירופסיכולוגית.

תופעות אחרות של ליקויי למידה הן חוסר שליטה מספקת בתנועות, תגובות אימפולסיביות וזעם לא רלוונטי לסיבה, שמקורן אינו בפיגור אלא בליקויי תיפקודי של המוח.

להישאר במסגרות רגילות

הבדיקה לצורך איבחון מבוצעת, בהתאם לתנאים, בבית־הספר, במשפחה, במקום ציבורי, במצבים טבעיים ומלאכותיים. משרד־החינוך־והתרבות, בשיתוף עם אגודת „ניצן", הקים מרכז ארצי להדרכת מורים והורים כדי להכשיר אותם לאבחן את סוג הליקוי ולהעניק את הטיפול המתאים.

חלק גדול מהילדים יכול להישאר במסגרות רגילות. לעיתים מספיקה עזרה לימודית קלה כדי לשלב ילד „לא שגרתי" בכיתה שגרתית. גם מי שאינו מסוגל לקרוא קריאה רהוטה ושוטפת יכול להישאר במסגרת רגילה, אם לא ידרשו ממנו לקרוא כאשר הוא אינו מסוגל לזה. רק מקרים קשים יש להפנות למסגרות מיוחדות.

השאלה הנשאלת היא, האם ניתן לעזור ללוקים בליקויי למידה בתכשירים תרופתיים? ובכן, החוקרים מנסים להיעזר בתרופה בשם פיראצטם־נוטרופיל. זו תרופה המשפיעה ברמה מולקולרית על תאי המוח ואף על התקשורת בין התאים. התרופה אמורה להגן על קליפת המוח כנגד היפוקסיה — הרעלה בעקבות חוסר חמצן. משתמשים בתרופה זו אחרי טראומה או ניתוח ומגוון הפרעות, כגון אלכוהוליזם, דמנציה סנילית והפרעות התנהגות בילדים. לפי דעה אחרת מקדמת התרופה סינטזה חלבונים בתאי עצב בקליפת המוח ומשפיעה על ממברנות של טסיות הדם. לא נמצאו סימנים להופעת תופעות לוואי מזיקות. בנסיונות בבני־אדם נקבע כי התרופה מחישה חזרה למצב תקין של חולים שנפגעו במוחם. בנסיון שנעשה עם סטודנטים מתנדבים נקבעה השפעה חיובית על הזיכרון. אצל ילדים מצאו שיפור הזכירה, הקשב, הערנות, וההבעה המילולית והתפיסה החזותית. נצפו גם שינויים בקואורדינציה מוטורית והתנהגותית.

הטיפול בתרופות מעוררות הוא שנוי במחלוקת. לא יודעים איך הדבר ישפיע בטווח ארוך ויש גם חשש להתמכרות.

פרופ' לרון בשיתוף פעולה עם. וייץ מהמכון לאנדוקרינולוגיה של בילינסון, חוקרים זה כמה שנים את השפעת הנוארטרופיל על ילדים המקבלים אותה לפני גיל ההתבגרות. נקבע שיפור בשטף המילולי ובלמידה. התרופה אינה משפיעה על המערכת ההורמונלית ועל תהליכי גדילה והתבגרות מינית.

רופאים ופסיכולוגים נוטים לאמץ עמדה שלוקי בלמידה עשוי להיעלם כאשר הילד נמצא בסביבה בעלת רמה מעל למוצע. אך האינדוקרינולוגים סבורים שלא ניתן לרפא ליקויי למידה על־ידי השפעה סביבתית. לדעתם, גם אם ישפר הילד הלוקה בקשיי למידה את נתוניו בהשפעת הסביבה, הוא יחשף לקשיים כאשר יגיע ללימודים אקדמיים, שכן ליקויי למידה הוא תופעה של הפרעה אורגנית ולא פסיכולוגית.

יחד עם זאת אין לתלות את כל התקוות בטיפול תרופתי ויש לשלב טיפול תרופתי, נפשי וסביבתי.

(המאמר נכתב על סמך החומר שהכינה האגודה „ניצן", שהוקמה על־ידי הורים לילדים עם ליקויי למידה).

ילד לקוי למידה – השתלבות במסגרת הרגילה

הנאה שאין בה בריאות

המכונים לפיתוח הגוף זוכים לפופולריות גוברת. אחד השירותים המקובלים במכונים ואלה היא הסאונה.

מה הן ההשפעות הבריאותיות של הסאונה? ב„בריטיש מדיקל ז'ורנל" הופיע מאמר מעניין בנושא, פרי מחקרו של אחד מרופאי בית־החולים של בירמינגהם בבריטניה. הסאונה, כותב הרופא הבריטי, כוללת בדרך כלל שהייה של כ־10 דקות בחדר מחומם לטמפרטורה של ה־80 — 90 מעלות, מעבר מהיר למים קרים וחוזר חלילה. האדם העובר טיפול בסאונה מרגיש טוב וחש הקלה בכאבי פרקים. אולם פרט להרגשות סובייקטיביות אלה אין לסאונה כל ערך ריפוי (טרפואיטי) ברור.

לסאונה יש תוצאות פטוגניות מרובות. השהייה בחום גורמת להתרחבות כלי הדם, עלייה בדופק הלב עד 160 פעימות בדקה ועלייה בתפוקת הלב. לחץ הדם הדיאסטולי יורד והסיסטולי עולה או יורד בהתאם לשינוי בתפוקת הלב.

במקביל לשינויים אלה מאבד אדם כחצי ק"ג ממשקלו בשל הזעה. האיבוד הפתאומי של מים ומלחים מלווה בהפרשת הרנין ועוד הורמונים חיוניים לתפקוד הגוף. יש גם הפרשה מוגברת של פרולקטין. הסאונה גורמת גם לעלייה במספר הטרומבוציטים (גורם המחזק תהליכי קרישה של הדם) ולהתקצרות זמן הקרישה.

בעקבות מקרים של מוות פתאומי בסאונה נערך מחקר שבדק שכיחות הפרעות בקצב הלב בזמן השימוש בסאונה. המחקר נערך בקרב אנשים בריאים וכן בין אלה שעברו התקפי לב. מסתבר שהפרעות קצב חדריות ושינוי בא.ק.ג. הופיעו בעיקר אצל אנשים שאינם רגילים לסאונה או אצל אלה ששהו בה זמן ממושך. מחקר אחר שבוצע בפינלנד לא הראה הפרעות מסוכנות אפילו בין אלה שעברו מחלות לב מסוגים שונים, אך שהו בסאונה בצורה מבוקרת.

למרות שאין נתונים חד משמעיים, רצוי שחולי לב וקשישים ישתמשו בסאונה באופן מבוקר והדרגתי. יש לזכור, כי פרט לאספקט סובייקטיבי של הרגשה טובה אין לסאונה כל ערך בריאותי אובייקטיבי. לכן יש להעמיד זה מול זה את ההנאה מהשהייה בסאונה ואת הסיכון הכרוך בזה.

זוללים לא לשובע

מחקרים גילו כי יש עלייה בצריכת המזון אצל בני ה„טיפש עשרה". הם זוללים יותר בשל הצורך המתעורר עם גידולם המהיר. בגיל זה בולעים את המנות בבית או במזנון במהירות. תעשיית ההמבורגרים מושתתת על הצרכן המתבגר, כך זה בארה"ב.

אצלנו הפיתות עם מיגוון רחב של „מילויים" ממלא אותו תפקיד, ואמנם, המזון משביע את בני הנעורים, שכן יש בו הרבה שומן ופחמימות, אך אין די חלבונים, ויטמינים ומינרלים. הצרכנים צורכים שומן אך חסר להם „חומר יסוד" לבניית הגוף — חלבון וכן ויטמינים ומינרלים.

החוקרים שאיתרו את הליקוי בתפריט בני הנעורים מציעים עכשיו תוספות מזון, „חבילה" שתכלול חלבונים וכן כל 22 הויטמינים והמינרלים הנחוצים לאיזון האספקה. התוספת הזו, כך אומרים דוברי חברת התרופות, תהיה דלת קלוריות ודלת כולסטרול אך עתירת פרוטאין. את „נוסחת" הכינה חברת „לודלה" היא טוענת כי יש באבקה זו כדי להוסיף את החסר בתפריט הצעירים וגם לעזור בכך „שהקטנים" לא ישמינו.

ובכן, את האבקה הזו, המכונה ג'בראל פרוטאין, ניתן לרכוש בבתי־מרקחת ויש להתייחס אליה כאל תוספת מזון. היא מכילה כ־60 קלוריות הנאמרים התמרים במזון הסטנדרטי.

תרופה דביקה לחניכיים

צוות של מיקרוביולוגים מאוניברסיטת תל־אביב גילה אנטיביוטיקה חדשה — ששמה ת"א — המועילה נגד מחלות חניכיים.

פרופ' יוג'ין רוזנברג ועמיתיו, אברהם מגור ומול ואורון מהמחלקה למיקרוביולוגיה, ד"ר הרב יודס וד"ר אילנה אלי מבית־הספר לרפואת שיניים ע"ש מוריס וגבריאלה גולדשלגר, מצאו תרופה, המיוצרת מהבקטריה מיקסוקוקוס קסאנטוס, שנדבקת לרקמות הדלוקות. התרופה ה„דביקה" חסרת צבע, נמסה בקושי במים ומסיסה בכהל.

„דביקותה" של התרופה החדשה ת"א הופכת אותה למתאימה במיוחד לטיפול במחלות חניכיים. ניסויים ראשונים הוכיחו, כי התרופה החדשה נדבקת בחוזקה למשטח השיניים ואינה ניתנת להסרה כל עוד פעיל בה החומר הבקטריאלי. התרופה מתאימה במיוחד נגד נסיגת חניכיים, היכולה לגרום לאובדן שיניים. המחלה מאופיינת באדמומיות של החניכיים, נפיחות ובשטפי דם. את המחלה מייחסים להצטברות בקטריות על פני השיניים. כך, חייב טיפול יעיל במחלה לטפל גם בהצטברות הבקטריות על השן.

הסרת הבקטריות באמצעים מכניים מייגעת מאוד ופחות נוחה מסילוקן בשיטה כימית. יתר־על־כן, בשלבים שונים של מחלות החניכיים קשה לנקות את השיניים באמצעים מכניים (הניקוי מכאיב כיוון שהחניכיים נפוחות ורגישות.

כל זה ניתן להיעשות באמצעות התרופה החדשה ת"א כנוזל או כחומר צמיג. בניסויים שנערכו בקרב האחרון במתנדבים הראו כל המשתמשים שטופלו בתרופה ת"א שיפור מפתיע — תוך שלושה־ארבעה ימים החלימו החניכיים, ותוצאות מיטביות אובחנו אחרי שבעה־שמונה ימים. התוצאות החזיקו מעמד כחודש אחר גמר הטיפול.

עד כה נרשמו פטנטים על התרופה החדשה בארצות הברית, בבריטניה, בקנדה, בשוויץ ובמדינות אחרות. החוקרים מנסים לבדוק עתה את התאמתה לטיפול בפצעים עמוקים, בכוויות, בשתלים ובזיהומים של העין ושל שלפוחית השתן.

רשות מקומית

אשר שילוני

רוקי ומריאנה

„זה צו המינוי השני שקיבלתי. לא אצא מכאן! על גופתי! הצבתי לעצמי קבר במערה. אם ילחצו אותי, אתאבד" — הצהיר רוקי מרציאנו למקומון הבת־ימי „קרת", ולא ידע שאכן הוא הציב לעצמו קבר במערה בה נהרג במפולת סלעים עת ניסה להציב במנים ולשמור את מערכת החדרים שהציב לעצמו בתוך תל כורכר על חוף ימה של בת־ים מול „מגדלי הים והתיכון".

שמו מלידה הוא שמעון נקש, בן 31, בן למשפחה חרדית מהקריה החסידית קרית בובוב שבבת־ים. את השם רוקי מרציאנו אימץ לעצמו בגלל אהבתו למתאגרף הנודע.

מאז שעזב רוקי את בית הוריו החרדי ו„יצא לתרבות רעה" עסק בעבודות שונות ומשונות, רחץ גופות בחדר המתים, היה דוגמן בעירום וג'יגולו. הוא גילח את כל שיער גופו, מרח את גופו בשמן ופיתח את שריריו כדי להרשים את הצעירות הרבות עימן עשה אהבה במערה־מקלטו. האחרונה בהן, שותפתו למערה, היתה קטינה הולנדית, דוגמנית בשם מריאנה — צעירה כלבנו ולבושה כמוהו בבגדי אדם הוה.

רוקי ניהל מאבק ממושך נגד העירייה שהחליטה לפנותו משם ויהי מה. רוקי טען שהוא הפך את מערתו לאתר תיירותי ושהעירייה צריכה להכיר לו תודה על כך במקום לפנותו.

הוא רצה להיפגש עם ראש העירייה ונתקל בסירוב. ראש העירייה, אהוד קנמון, אמנם נתן לו מדי פעם לפעם אורכה, תוך שהוא ציין שלא יהיה מנוס אלא לפנותו בכוח.

זה לא הגיע לידי פינוי בכוח. הפתרון העצוב נמצא מעצמו, כאילו.

תיכוניסטים בעד פתרון מדיני

המקומון „בתיים" בשיתוף תלמידי ביתה י"א לתקשורת בתיכון „רמות" ומורתם ציפורה דינר, ערך סקר שאלונים בקרב 213 תלמידי שמיניות בבתי־הספר התיכוניים בעיר.

הסקר התרכז בעיקר בשלושה נושאים: דעת הנשאלים על פתרון אפשרי לסכסוך היהודי־ערבי, התייחסותם למתרחש בשטחים ואופן הצבעתם לכנסת הבאה.

67 אחוז מהנשאלים סבורים שניתן להגיע לפתרון מדיני של הסכסוך ו־16 אחוז מהם סבורים שאין פתרון מדיני. לדעת 57 אחוז מהנשאלים הפתרון המדיני הוא שלום תמורת שלום (מוכר מאיזה שהוא מקום — לא?). 31 אחוז מצדדים בוויתור על שטחים תמורת שלום. כאשר נשאלו אנשי „שלום־תמורת־שלום" מה לעשות בערביי השטחים? הציעו 32.4 אחוז אוטונומיה נוסח קמפ־דייויד; 12.4 אחוז בעד סיפוח לישראל ומתן זכויות מלאות לתושבי השטחים; 15.3 אחוז דוגלים בסיפוח מלא ללא זכויות ו־24.7 אחוז — סיפוח השטח וטרנספר.

תומכים ב„שלום תמורת שטחים" נשאלו על טיב הגבולות החדשים. 52.3 אחוז מהם בעד תוכנית אלון; 9.2 אחוזים סבורים שירושלים וההתנחלויות צריכות להישאר בתחומי ישראל ו־18.5 אחוז בדעה שהגבולות החדשים של מדינת ישראל צריכים להיות גבולות 67', ירושלים מאוחדת ופינוי ההתנחלויות.

השאלון לוקה בחסר, שכן תומכי „שלום תמורת שטחים" לא נשאלו מה דעתם על מדינה פלשתינית.

התיכוניסטים גם נשאלו מה הדרך הטובה להרגעת השטחים 46.9 אחוז אומרים שיש לסגור את השטחים לסיקור תקשורתי ולהשתמש בנשק קר; 15.4 אחוז סבורים שיש להפעיל כוח רב, כולל נשק חם; 18.5 אחוז ממליצים על יציאת צה"ל מתוך ישובים בהם יש מהומות וניתוק באותם ישובים מהעולם החיצון. ואשר לשירות בשטחים — 57 אחוז ימליצו בפני חבריהם למלא בדקדוקות וללא הרהור את פקודות המפקדים; 25.9 אחוז בעד להימנע מלמלא פקודות לא חוקיות ו־5.6 אחוזים בעד סרבנות שירות בשטחים עד סוף המהומות.

מעניינות במיוחד, אם כי לא מפתיעות, התשובות לשאלה בעד איזה מפלגה יצביעו בבחירות הקרובות לכנסת. ובכן מערך — 21.5 אחוז, ליכוד — 21.02 אחוז, התחיה — 17.94 אחוז, מפ"ם — 3.07 אחוזים, מפד"ל — 30.7 אחוזים, ר"צ — 12.82 אחוז, אין דעה — כ־25 אחוז.

המסקנה: גידול של ר"צ על חשבון מפ"ם, גידול התחיה על חשבון וכ־25 אחוז „קולות צפים" — מי יזכה בהם — זו השאלה הגדולה.

הנוטע הראשון

שלמה אברהמי היה הגנן שנטע את הנטיעות הראשונות ב־1935 בשטחי החולות עליהם הוקמה חולון, ואם בעיר־חולות זו יש מלבד חולות, בתים וכבישים, גם שטחי ירק רבים, שדרות ודשאים לרוב — חותמו של אברהמי טבוע בהם.

האיש ליווה עיר זו מראשית צמיחתה כגנן ראשון במועצה המקומית וכאשר הוכרזה חולון ב־1950, לעיר, הוא מונה למנהל מחלקת הנטיעות שברבות השנים הפכה להיות המחלקה לגנים ונוף. לזכותו יש לזקוף הסמנם של כ־140 פרויקטים גנניים בעיר ששינו את נופי החולות והבטון.

לאחר פרישתו מהמחלקה ב־1986 מונה ליועץ ראש העיר המנוח פנחס אילון לענייני גינון ושיפור חזות העיר.

עתה, לאחר 53 שנות עבודה יצירתית וירוקה בעיר זו, הגיעה שעתו לפרוש גם מתפקיד זה, כשמאחוריו שנות יצירה רבות ושנות פעילות ציבורית בטחונית בהגנה, בבריגדה היהודית במלחמת העולם השנייה, ובצה"ל.

אלפי העצים והשיחים הירוקים המוריקים קורים לו אף הם קידת־כבוד על שהביאו ונטע אותם והם התגברו יחד עמו...

על הפרק

כסא טוב באמצע

דורית גפן

המר כמובן, אשה אחת ותימני גם?

● המפד"ל הולכת לבחירות

ביום ראשון תבחר המפד"ל את נציגיה לכנסת הי"12. בכך היא תהיה המפלגה הראשונה שהולכת לבחירות פנימיות. כבר ביום שני תוכל המפד"ל לצאת לציבור הרחב, ולהציג בפניו את נבחריה.

42 מועמדים הציגו את מועמדותם כאשר בפניהם קודם כל הסיבוב הראשון, שבו ייקבע הפאנל של שמונה עשר המועדפים. אך את הדירוג, החלק המכריע ביותר של הבחירות, יקבעו הצירים בסיבוב השני של הבחירות, שייערך באותו יום, בערב.

אף כי במפד"ל מקווים לטובות בבחירות הקרובות, הרי הריאליסטים במפלגה מדברים על שמירת הקיים, קרי השגת חמישה מנדטים, כשתוספת של עוד מנדט תיחשב להישג גדול. הפסקנים מדברים על ארבעה מנדטים בלבד.

איש אינו מעז היום להמר על תוצאות הבחירות שיהיו ביום ראשון הקרוב. אמנם מחשבי החישובים ויודעי חן על עיסקות אפשריות בין הסיעות השונות, מנדבים כמה וכמה תוצאות אפשריות, אך כל זה על תנאי ובערבון מוגבל, ובעיקר לא לציטוט.

דומה, כי לפחות לגבי האיש שידורג במקום הראשון מוכנים רבים להמר על זבולון המר. השאלה היותר „שאלתית" היא איך תדורג הרשימה ממספר שתיים עד שש? האם יישמר בששת המקומות הראשונים האיזון העדין של הקבוצות השונות הפועלות במפד"ל, כמו גם אותה נקודה רגישה של ייצוג לעדות המזרח. זהו כידוע נושא טראומטי, שעליו התפוצצה המפד"ל עם פרישתו של אהרון אבו־חצירה ב־81', והקמת תמ"י.

האם יהיו אלה שוב דוד דנינו ואבנר שאקי או אולי דווקא יגאל ביבי ראש עיריית טבריה, יצחק לוי מזכ"ל המפד"ל. או הח"כ לשעבר אליעזר אבטבי? ואם יחזרו לשישיה הראשונה שני הח"כים לשעבר ד"ר יהודה בן מאיר ואברהם מלמד? האם יחליטו הצירים, כי בשישיה הראשונה צריך להיות נציג בולט של „גוש אמונים" ומצ"ד כמו חנן פורת או אולי יבקשו להכניס את יהודית הובנר, שהיא גם אשה וגם אישיות.

במשך השנה האחרונה, וביתר שאת בחודשים ובשבועות האחרונים, עסקו חלק מהמועמדים בעבודת שטח, שכל כולה נועדה להביא לבחירתם. אחד כזה הוא למשל שמריהו בן צור, איש חינוך ועסקן בולט בארגון המורים. בן צור, שהוא ממוצא תימני, מקווה כי ייבחר, ולמפד"ל יהיה סוף סוף ח"כ תימני. חלק מהמועמדים נעזר גם בשירותים של משרדי פירסום, כדי להביא את דברו, ובעיקר את עצמו, לידיעת הצירים הבוחרים.

במפד"ל יודעים, כי מה שיקבע את סיכוייהם של המועמדים בסיבוב השני יהיו „הדילים" למיניהם בין הסיעות והקבוצות. ראוי להזכיר אגב, כי מי שהתיימר עד לא מכבר להתמודד על הנהגת המפד"ל, קרי על המקום הראשון, השר יוסקה שפירא, כלל לא הציג את מועמדותו. נראה, כי כמה מחבריו שכנעו אותו לא לגשת למבחן הבלתי ידוע הזה, כדי שלא יתבזה חלילה בדירוג מאוד לא מכובד. האמנם מאמין שפירא, כי יוכל לעקוף את המסלול הקשה הזה, ולהיכנס הישר לממשלה הבאה? יתכן, אך ספק רב אם הדבר יעלה בידיו. שהרי אם המפד"ל תצטרף לקואליציה, יהיה השר הבכיר מטעמה זבולון המר, ועל מקום נוסף בממשלה, אם הדבר יהיה אקטואלי, יתמודדו אנשים נוספים. אפשר לשער, כי רבים יטענו אז שאין לתת זכויות מועדפות דווקא למי שכלל לא התמודד ולא עמד לבחירות. אבל סוגיה זאת היא משנית היום, כאשר ראשם של מועמדי המפד"ל ושל בוחריהם נתון למירוץ הגדול — על שני שלביו — שיתקיים ביום ראשון הקרוב.

רק נס גדול מאוד (וחג החנוכה עוד רחוק מאתנו) יביא להרכב רשימה כזאת, שתרצה את כל הצדדים הרבים במפד"ל. האם צפויים שם זעזועים? יש הסבורים, כי אם למשל, אבנר שאקי לא ייבחר במקום ריאלי יפרוש, ויודיע על הקמת מפלגה עצמאית או חזית דתית חדשה. זוהי אמנם ספקולציה, אך היא לא לגמרי בלתי ריאלית, במיוחד כאשר מביאים בחשבון את יומרותיו האישיות והפוליטיות של שאקי, ואת הדעה הטובה מאוד, אפילו מצויינת שיש לו על... שאקי כמובן. לפי ההגיון שלו, האומר שרק הוא יכול להביא להצבעה סוחפת למפד"ל, הרי גם ילך ברשימה משלו (אם יתאכזב מהבחירות ביום ראשון) הוא יגרוף אחריו די בוחרים, כדי להכניסו לכנסת.

אשר למצ"ד, הרי ההערכה היא, כי לפחות אחד מראשיה, חנן פורת או יצחק לוי, ואולי אפילו שניהם, יכללו בשישיה הראשונה. בתוך מצ"ד יש קבוצה קטנה ומאוכזבת שקוראת לפרישה, אך האנשים המרכזיים אינם בדעה זאת. לדעתם, אין למצ"ד היום כל אופציה אחרת מלבד המפד"ל.

עד כמה חשובות וגורליות הבחירות, שיהיו ביום ראשון, אפשר לראות על פי הסידור המיוחד שנעשה, כדי לאפשר לכמה צירים להקדים את הצבעתם למוצאי שבת. מדובר בכאלה היוצאים לפולין ביום ראשון להשתתף בטכסים לציון מרד גטו וארשה, וכן לאותם צירים המשרתים במילואים. אין צורך לומר, כי גם הפעם תהיה הצבעת שיא, וגם הפעם יובאו צירים, אפילו ממיטת חוליים, כדי להצביע.

המתח הכבד הזה יימשך עד יום ראשון בלילה, שבו תיוודע הרשימה. אך לאחר מכן תוכל המפד"ל להתכונן לבחירות לכנסת עם הפנים לציבור הבוחרים, ולא עוד לעבר כאלף הצירים הבוחרים.

נשים:
צעד אחד מאחורי המירוץ

לא צריך להיות פמיניסטית מיליטנטית, כדי לקבוע למשל, שעשור הנשים המכהנות היום בכנסת יכולות להעמיד את הרקורד של החלק הארי של עמיתיהן הגברים, וכלל וכלל לא להתבייש.

הבחירות הפנימיות במפלגות השונות מעוררות מחדש את הבעיה המוכרת של ייצוג הנשים. ואכן רבות רואות בכך הזדמנות להבליט את התופעה הידועה, שבחלק גדול מהמפלגות, הנשים עדיין אינן מיוצגות במוסדות השונים על פי קריטריון שיוויוני.

אם במרכז תנועת החרות, שבו כאלפיים חברים, יש רק כמאתיים נשים, הרי יש לתהיה, כי סיכוייהן של הנשים שיתמודדו על מקומות ריאליים ברשימה לכנסת הי"12 יהיו קטנים מאלה של מועמדים גברים. אמנם איש לא יודה, כי כאשר הוא בוחר את נציגיו לכנסת יש למין של מועמד אם זה גבר או אשה משקל של ממש, הוא יטען, כי השיקולים הם שונים ומגוונים. אך גם לעובדות יש מה לומר; בתנועת החרות נבחרה לכנסת הי"11 (הנוכחית) רק אשה אחת, מרים תעסה־גלזר, ויש שאומרים, כי היא נבחרה בעיקר, כדי שהרשימה לא תהיה „אשה־ריין". האם יוכלו נשות „חרות" לפרוץ את ה„קווטה" הבלתי כתובה, ולהגדיל את מספרן ברשימה לכנסת הי"12? זאת אפשר יהיה לראות בחודש יוני הקרוב, ועד אז הן עושות לובי לתביעתן לתת לנשים ייצוג של 25% ברשימה. כל המכיר את המצב ב„חרות" ואת הצפיפות על המקומות הריאליים ידוע, כי אם יבחרו הפעם שתי נשים יהיה זה בכך הישג, ואם שלוש, תהיה זאת כמעט מהפיכה.

במפלגת העבודה המצב קצת יותר טוב, שהרי יש לה היום ארבע חברות כנסת, ואחת מהן שרה בממשלה. ב„עבודה" יהיו בפעם הראשונה בחירות פנימיות לרשימה לכנסת, ועד עתה ידוע על 17 נשים שמתכוונות להתמודד. כמה מהן יצליחו להגיע למקום ריאלי? גם שאלה זו תישאר פתוחה עוד חודשיים.

אין ספק, כי במפלגות רבות אין לנשים הזדמנות שווה באמת. לו„צ'א אחרות, שהצליחו להבקיע את הדימוי של „על תקן אשה", הרי ההתייחסות אל רבות מהן מודרכת מעובדת היותן נשים, ומתוך גישה שצריך אמנם כמה נשים ברשימה, אבל גם לא צריך להגזים. הכישורים, היכולת האישית, הרמה של כל מועמדת כזאת, אינם עומדים בדרך כלל למבחן אובייקטיבי מול אלה של המתמודדים. אדרבה, מסתבר לעיתים, כי להיות אשה בהתמודדות כזאת עלול להיות חיסרון. יש המשווים את מצבן של הנשים בפוליטיקה לזה של עדות המזרח בשעתו, אשר אלמלא שוריינו להם מקומות ברשימות, יתכן כי לא היו מגיעים להשתלבותם הנוכחית, שנראית היום טבעית ומובנת מאליה.

בחלק מהמפלגות הקטנות יש ייצוג לנשים. מבחינה זאת מפ"ם מובילה, לפחות בכנסת הנוכחית. שתיים מתוך שישה הנציגים בכנסת הן נשים. קשה לדעת אם היחס הזה יישמר גם בכנסת הבאה. בר"צ וב„התחיה", מהעבר השני של המפה הפוליטית, עומדות שתי נשים בולטות ודומיננטיות כמו שולמית אלוני וגאולה כהן. אך לפי שעה לפחות, הן בודדות בצמרת, וככל הנראה גם ברשימות שלהן לכנסת הי"12 תהיה צפיפות גברית, אשר ספק אם תאפשר לעוד אשה להיכנס למקום ריאלי.

למפד"ל למשל, יש דווקא מסורת של בחירת אשה לכנסת, זכורות טובה סנהדראית ומרים שטרן־קטן. אך עם הצטמקותה של מפלגה זאת איבדו הנשים את מקומן בכנסת. בחירתה של יהודית הובנר, מי שהיתה סמנכ"לית משרד הפנים במשך שנים רבות ושגרירת ישראל בנורווגיה, ואשר לדעת רבים עולה בכישוריה ונתוניה האישיים על חלק ניכר מהמתמודדים האחרים, תהיה בבחינת הפתעה גדולה.

הבעיה העיקרית של הנשים בפוליטיקה הישראלית אינה רק היחס המקפח מצד עמיתיהן הגברים, שמתייחסים אליהן כאל „SECOND BEST", אלא ההשלמה השקטה שלהן עם המצב. נראה, כי עד שלא יבינו, כי מה שלא יתבעו לעצמן ויקחו במו ידיהן לא יינתן להן — הן ימשיכו ללקט פירורים, ועוד יצטרכו להגיד על כך תודה.

הסנה בוער ולא יכלל?

הזמן שעמד למזכ"ל מפלגת העבודה, שהחזר שלושה מחריל, להחליט על כינוס מיוחד של מרכז המפלגה, כדי שזה יחליט על שינוי הסעיף בחוקה, שמונע היום את זכותו של אפרים סנה, מצטרף חדש ל„עבודה" להציג את מועמדותו לכנסת הי"12, הוא זמן קצוב ומוגבל מאוד.

רק כינוס מרכז יכול לשנות את המצב הפורמלי, שבו סנה לא יכול להתמודד על מקום ברשימה לכנסת. ב„עבודה" ערים למכשלה החוקתית, שנודעת מראש, כי אפרים סנה יאלץ להמתין עד לבחירות לכנסת הי"13. כאשר החליט סנה להצטרף למפלגת העבודה, ראו בכך רבים במפלגת צירוף חשוב. היו שסברו, כי שילובו ברשימה לכנסת הבאה עשוי לתרום למגמת להכניס פנים חדשות ואטרקטיביות לגלריית האישים המוכרים.

למקרה של סנה יש כמובן, היבט אישי, הנוגע לו, אך זהו אולי הצד הפחות חשוב. ההיבט המפלגתי־אלקטורלי משמעותי כאן הרבה יותר. אין זה סוד, כי כבר היו שפירשו את העלאת הסעיף בחוקה, כצעד של מתחרים, אשר חששו, כי סנה יביס אותם בבחירות הפנימיות. מבחינה תקשורתית, ל„עבודה", אשר מצטיירת פעם נוספת כמפלגה, שאינם מפרגנים לאיש חדש להיכנס למירוץ, ואשר מקה ראייתם אינו מגיע יותר מאשר לאינטרסים האישיים שלהם, שאינם עולים תמיד בקנה אחד עם האינטרס הכולל של מפלגתם.

כפי שכבר צוין, למזכ"ל „העבודה" יש זמן קצוב ומוגדר עד ה־24 בחודש זה, המועד האחרון להצגת מועמדות שעליו לכנס את המרכז, וזה יחליט אם יצטרף סנה או שעליו להמתין עד הבחירות הבאות. הזדמנות להתמודד כמו חברים ותיקים יותר, יעמדו לרשות סנה ליבחר. אך במקרה כזה יהיו אלה לפחות במסגרת של תנאי תחרות, ולא מחסום פורמלי שלא יאפשר לו להתמודד.

עקרון מוגבל

אורך הרוח של מוטה גור ומשה ארנס לא הספיק להם, כדי לעמוד מול הפיתוי לשוב לממשלה. שני האישים שנתנו, כל אחד בשעתו, דוגמה אישית לעמידה על עקרונות מסויימים, גם על חשבון הכבוד של חברות בממשלה, התגלו בסופו של דבר כקצרי־רוח. הנימוקים שהיו בפי כל אחד מהם מדוע החליט להיענות ולחזור לממשלה, חשובים ככל שיהיו, הם בסופו של דבר לא יותר מעלה תאנה.

גם ארנס וגם גור הם פוליטיקאים שטרם אמרו את מילתם האחרונה, ולכל אחד מהם יומרות אישיות רציניות ומכובדות. שניהם הבינו ככל הנראה, כי עם עקרונות קשה לקדם את הקריירה הפוליטית, במיוחד כשמסביבך תחרות גדולה, ולאו דווקא על פי אותם העקרונות.

אם יכלו ארנס וגור לקוות, כי צעדם הבלתי שיגרתי של פרישה מן הממשלה ייזקף פעם לזכותם, כעת שיעמדו במבחנים בתוך מפלגתם, הרי הם ביטלו את היתרון המיוחד הזה במו ידיהם. בכך הציבו סימן שאלה לגבי תכלית הצעד שעשו כאשר התפטרו. ארנס לא הצליח להחיות את פרויקט ה„לביא", וגור לא הצליח לשנות במעמדה של שמיר. זהו אישוש, כי בחישוב הקר והאינטרסנטי של רווח והפסד, כל אחד מהם הפסיד את החודשים שבהם ישב מחוץ לממשלה. ואם קצו את עצמם בחודשים המעטים שנותרו עד לבחירות הם כנראה סבורים שכן, הרי אלמלא כן לא היו חוזרים לממשלה. לאו

ניגוח זול בצה"ל

[illegible]

רשות הקורא

איגרתו של „משיח"

מצטרפים אנו בהתפעמות ובהתרגשות לתחושותיהן של רחל מכבי ולונקה סטרנין מחצור נוכח איגרתו של הרבי שניאורסון, הלא הוא האדמו"ר הקדוש מליובאביטש, המתנוססת לתפארה בכל ערב חג מעל דפי „על המשמר", כמו גם בעיתונים ציוניים אחרים.

לאחר שקראנו ולמדנו על סגולותיו המופלאות והייחודיות של אותו רבי, על יחסו המשפיל לנכרי, על יחסם של חסידיו לבתו ולאשתו, שהפליאו בה מכותיהם, על התנשאותו מעם ועל פולחן האישיות שלו — וביתור על כך שאין הוא מונע מחסידיו מלהתייחס אליו כאל משיח בעודו בחיים — גברה בלבנו הערצה יוקדת לאדם זה, איש הסגולה האלוקי, ובלב רוטט אנו מצפים מ„על המשמר" שיהיה חלוץ לפני יתר העיתונים וידפיס בכל יום, או לפחות בכל שישי בשבת, את איגרתו הקדושה, במקום בולט לעין, למען „יראה העם את הקולות".

אורי ומשה יצחקוב, גבעתיים

ממעמקי

(המשך מעמוד 7)

תשובה נכונה למצב אקטואלי.

הצנזורה הפולנית לא ראתה בו פסול, אך במפתיע הופיע צנזור בלתי קרוא: פועלי־הדפוס הפולנים לא רצו להדפיס את השיר של גבירטיג. הוא פגע ברגשותיהם הלאומיים וכאן שוב נכנס לתמונה אדם פולווקה והגניב את השיר בתוך רשימתו בשם „זה כואב" — בצורת מכתב אל מ. (בורוויץ'). אבל גם כאן, למרות יוקרתו הגדולה של פולווקה, היה צורך להתפשר: שני הבתים האחרונים של השיר נמחקו.

השיר בצורתו המקוטעת הופיע כעבור שנתיים באנתולוגיה של שירי השואה שהוציא מיכאל בורוויץ' „השיר יישאר לעד". אכן, השיר בתרגומו הפולני נשאר לעד — אבל לא שלם.

כשהוא מצטט את שלושת הבתים הראשונים של השיר כותב אדם פולווקה: „אכן, מ. יקירי, זה כאב ועדיין כואב. ידוע לי היטב כי היו פולנים הגונים ואצילים רבים מבין האינטליגנציה, הכהונה, פועלים וגם איכרים אשר בחירוף נפש נתנו יד להצלת היהודים, אך חלק ניכר של האוכלוסיה הפולנית חזה אדיש לעוברות הנוראות האלה ולא אחד קיבל אותם בסיפוק מסויים שבא לביטוי במליצה „אין אנו אמנם מצדיקים את השיטות, אך עלינו להודות כי היטלר עשה את מלאכתנו, שכן אנו לא היינו מסוגלים להעביר את כל זה באופן כה מושלם". לנוכח דברים אלה ששמעתי באמונה אחת עניתי בעוכרי את השולחן „את מלאכתי ואו לא עשה, כי אני איני רוצח".

והלאה „היתה בזמן הכיבוש אימרה „הגרמנים יורקו על קברו של היטלר אבנים והפולנים — פרחים, מכיוון שהשמיד את הגרמנים ואותנו שיחרר מן היהודים". האנשים האלה ראו, איפוא, ברצח ההמוני של האוכלוסיה היהודית שבוצע על־ידי הפשיסטים הגרמניים רווח לאומי. הרוח, כביכול, מתגלה היום כגרעין גדול, אשר מונח כאבן־נגף עקשת בדרך להתפתחות האומה והמדינה והוא ימשיך להפריע בדרך, ולא משנה בידי מי יהיה השלטון. שכן, למדו הבריות בימי חיסול היהודים לשדוד את רכושם ואילו להפשיט את הגוויות מבגדיהן המגואלים. כרם, מי שפעם הושיט את ידו לרכוש לא־לו ברווחו על דם, לא יידע עוד הרפה. הדרך לביזה ושוד מונחת לפניו".

עברו יותר מ־48 שנים מאז כתב גבירטיג את שירו ונדרשתי אליו כי הגיע זמן שנתקיים בו הפסוק על „בני ובנות פולין אשר בבוא היום ארצם בם תיכלם". הנה כי כן, הגיעו ימים של חשבון הנפש והמצפון, זמן של ויכוח פולני־יהודי. כן ועד, שבו לוקחים חלק היסטוריונים ואינטלקטואלים פולנים רבים.

„זה כואב", שיר שלא שמו אליו לב במידה מספקת, הוא כאילו גירסה יהודית של השיר המפורסם של צ'סלב מילוש „קמפו די פיורי". לא כל־כך פילוסופי, אמנם. אין זה שיר של צופה — ולו גם רגיש — הרואה את האירועים מן הצד. „זה כואב" נובע ממעמקי לב. פצעו של הקורבן עצמו, אך בעיקרו מתאר את אותה ההוויה (אם כי לא אותם האירועים).

שיר „ממעמקי" עם מטען התמניסטי אדיר ועל אף הגזירות שנצטברו בתוכו — אופטימי ביסודו, מאמין בעתיד טוב יותר, כמו שאופטימי הוא סיום רשימתו של פולווקה:

„עלי בכל זאת לציין שעל רקע האירועים האיומים, על רקע של עשן החום של השיכה שמנצות השנאת את הרגשות הלאומיים, בולטים עוד יותר מקרים רבים מאוד של הצלת נפשות יהודים על־ידי הפולנים. עשו זאת אנשים שונים שלא תמיד מודרכים היום עם הש' הפוליטי הרשמי — גם זה מעודד ומעורר אימון בעתיד העם הפולני, כשהוא יכול להצביע על מישהו, לרבות על המתבונן הפוליטי שלה ולשורו פולני ובריאות".

התעשייה הבטחונית

מחוץ לחממה

בימים הטובים שלהן, ימים טובים מאד, היית לתעשיות הבטחוניות הישראליות צרכן קבוע, ועשיר, שמסר להן הזמנות לטווח ארוך ומימן מראש את כל הוצאות הפיתוח והייצור. לא היה סיכון בייצור עבור משרד הביטחון, וגם כמעט לא היתה בימים הטובים ההם תחרות. רק בשוליים. והתחרויות לא התנהלה בקו הייצור, או במעבדות הפיתוח, אלא בפרוזדורי משרד הביטחון. ניצח מי שהצליח לשכנע את מנכ"ל המשרד או את מינהל הרכש כי ימסור לו את ההזמנה. לפעמים היו התעשיות „חוטפות" משהו זו מזו, והם

חנה איש־הורביץ

את זה הן עשו ללא סיכון. לא אחת ביסס תקציב משרד הביטחון גם פיתוח מקביל של פריטים דומים בשתי תעשיות, במיוחד אם הן היו שותפות בבעלותו. משרד הביטחון, שהודות לראיית הנולד שלו ולנכונותו לממן את הפיתוח ואת הייצור הבטחוני בשאלה עדיין היו בחיתוליהם קמה התעשייה הבטחונית של ישראל, המשיך לספק לתעשייה זאת הגנה ותמיכה, גם כאשר היא כבר עמדה על רגליה.

היצוא המשגשג של נשק התבסס אף הוא על יתרונות שהעניקה המדינה לתעשיות הבטחוניות: מערכת הקשרים הדיפלומטיים והסיוע הצבאי של ישראל למדינות מתפתחות רבות בדרום־מזרח אסיה, דרום־אמריקה, אפריקה ואיראן, פתחה לפני התעשיות הבטחוניות כר נרחב ליצוא תוצרתן. המשלחות הבטחוניות והצבאיות ששלחה מדינת ישראל למדינות אלה פתחו את הדלת בפני התעשיות הבטחוניות, על־ידי יצירת קשרים עם אנשי מפתח, ועוד יותר בעקבות אימוץ תורת הלחימה של צה"ל על־ידי אותן מדינות, שכתוצאה ממנו התאימו אמצעי הלחימה הישראליים לצבאות שלהן. זרוע מיוחדת של משרד הביטחון, סיביט, סייעה לפעולות היצוא הבטחוני ופיקחה עליהן.

מלאכת השיווק היתה קלה יחסית, בשל יתרונות הציוד שייצרה התעשייה הישראלית. בין התעשייה לבין המערכת הבטחונית התפתח קשר יעיל, שבאמצעותו הועברו המידע והלקחים משדה הקרב למעבדות הפיתוח. המידע עובר במהירות, במסלולים פורמליים ובלתי פורמליים, באמצעות הקשרים האישיים והמעגלים הסגורים בחברה הישראלית, בה אנשי התעשייה הבטחונית באו מהצבא והם ממשיכים לשרת גם כאנשי מילואים כל חייהם. זהו יתרון עצום, המבטיח שמאמצי הפיתוח הטכנולוגי לא יבוזבזו בכיוונים מוטעים ושהפתרונות יהיו מכוונים לענות לבעיות המיוחדות בשטח. כל תקלה ולקח נלמדו ויושמו. הציוד שפותח בתעשיות הבטחוניות היה, לכן, במספר־תחומים, כשורה הראשונה והושג בלוח זמנים ובתקציבים יותר קטנים מציוד שפותח במדינות מתקדמות יותר. הוא היה ניתן לאספקה בלוח זמנים קצר, בהשוואה למתחרים, וכרוך כלל גם במחירים תחרותיים.

על חשבון משרד הביטחון

היצוא הבטחוני נשען על ההזמנות, עבור צה"ל, בלי צורך לעשות מאמץ להתאמת הציוד שיוצא לצרכים השונים של הצבאות האחרים.

במחקר על אסטרטגיית היצוא של ישראל שערך בשנה שעבר ג'איים, המכון לניהול, הוגדרה התפישה הקיימת של היצוא הבטחוני כ„מכירת עודפים". לעתים היו אלה עודפים של ממש, שנותרו במחסני צה"ל או ספקיותיו, ולפעמים היה ייצור מיוחד לצורך יצוא, אבל של אותם מוצרים שיוצרו עבור צה"ל ובאותם קווי ייצור. כך לא היה צורך בהשקעות מיוחדות לביצוע היצוא, וההוצאה בגינו היתה שולית.

כל זה שייך לעבר. היום נתונות התעשיות הבטחוניות במשבר וניצבות לפני מציאות חדשה, הן בייצור עבור צה"ל והן ביצוא. וקיצוץ ההדרגתי בתקציבי הביטחון הוא ללא ספק הגורם המרכזי למשבר הנוכחי בתעשיות הבטחוניות. את החלל שנוצר בעקבות הקיצוץ התקציבי יכולות התעשיות למלא בעיקר על־ידי פיתוח מאסיבי של היצוא שלהן.

אולם היתרונות המדיניים שסייעו ליצוא הבטחוני אינם קיימים עוד, ולתעשיות הישראליות אין יתרון מוקדם כה מובהק על פני מתחריהן. תורות הלחימה, הצרכים, מניעי הרכש והרגלי הקנייה של מדינות היעד — השתנו. יש מדינות שכבר מייצרות בעצמן את הציוד הצבאי הדרוש להן, וחלקן אף מגוננות על התעשיות שלהן מפני יבוא מתחרה. אחרות הגיעו למסקנה שפריטים מסויימים של ציוד צבאי ישראלי הם מתוחכמים מדי עבורן ומעבר לצרכים הבטחוניים שלהן ואינן מוכנות לשלם את מחירו.

במדינות רבות בדרום אמריקה, שאליהן היתה התעשייה הבטחונית מייצאת, ירד כוח הקנייה כתוצאה מירידת מחירי הנפט, דבר שהקטין מאד את היקף קניות הציוד הצבאי שלהן בתעשיות הישראליות. תעשיות ישראליות מתקדמות, שהשקיעו מאמצים בשווקים המתוחכמים של ארה"ב, התמודדו בה עם מתחרים קשים ואף הגיעו לפריצות דרך, וביניהן התעשייה האווירית, התעשייה הצבאית, תדיראן, אלאופ, אלישרא ואחרות — ספגו בשנים האחרונות מכה קשה, כתוצאה מירידת שער הדולר בעולם והקפאתו כלפי השקל בארץ.

במצב החדש שנוצר, התעשיות הישראליות ייאלצו לפעול בזירה הבינלאומית בתנאי תחרות קשים. בתנאים אלה אסטרטגיות השיווק המסורתיות שלהן אינן יעילות עוד, משום שבצבאות השונים התגבשו עדיפויות וצרכים בסדר קדימויות אחר והציוד שפותח עבור צה"ל אינו יכול להתחרות עם הצעות מתחרות, אשר פותחו במיוחד עבורם.

החולשה — במערכת השיווק

החוליה החלשה ביותר במערך היצוא של התעשיות הבטחוניות הישראליות היא חוליית השיווק. שיווק, שאיננו רק רשת הפצה, פרסום ומכירות. מערכת שיווק תלווה במידע שוטף ומעודכן, במועד מוקדם, הרבה לפני הפרסום הפורמאלי של המיכרז וההזמנה. דרוש ידע על הרגלי הקנייה והצרכים הייחודיים של המשתמשים השונים, המשתנים ממדינה למדינה ומצבא לצבא, ואפילו מיחידות ליחידות באותו צבא, והתאמת הטכנולוגיות והפתרונות שנעשו עבור צה"ל לצרכים האחרים או פיתוח מיוחד עבורם, תוך שימוש בבסיס הטכנולוגי הקיים.

שינוי מהותי אחר באסטרטגיית השיווק הוא העברת חלק מהפעילות התעשייתית, לארץ היעד. אחת הסיבות לכך הוא הצורך לגבור על ההגנה האדמיניסטרטיבית, שרוב המדינות נותנות היום לתעשיות המקומיות שלהן, המתנה רכש מחברה זרה בערך מוסף מקומי ובייצור מקומי. יש כאלה המסתפקות בהרכבה סופית. אחרות דורשות יותר מזה. יש מדינות שדורשות אפילו הקמת מפעל מקומי, שהבעלות עליו היא בחלקה מקומית.

אפילו בארה"ב, הפתוחה בדרך כלל לתחרות, קיים ה־BUY AMERICAN ACT המחייב את יחידות הרכש הממשלתיות לקנות אך ורק מיצרנים אמריקניים. כל חריגה מעיקרון זה מחייבת הנמקה וטעונה קבלת אישור. דווקא בעניין זה זכתה ישראל לעדיפות ונפתח לה בשנים האחרונות פתח רחב באמצעות „מיזכר ההסכמה" ה־MEMORANDUM OF AGREEMENT שנחתם בין הממשלות והמאפשר לתעשיות הישראליות להשתתף במכרזים ממשלתיים אמריקניים. והיג חשוב זה, אין משמעותו שלחברה הישראלית מעמד שווה לזה של חברה אמריקנית. הצבא האמריקני, כמו צבאות רבים אחרים, מחייב במקרים רבים ייצור מקומי מסיבות של זמינות בשעת חירום, על פי כללי ה־MOBILIZATION ACT. יש גם פריטים של ציוד צבאי המסווגים ברמת סודיות גבוהה, ואף אותם רשאיות לייצר רק חברות מקומיות.

בחוזי פיתוח של ציוד מתוחכם, יש חשיבות מיוחדת ויתרון תחרותי ליצרן המקיים נוכחות מקומית אשר יש לו יכולת לתגובה הנדסית איטראקטיבית עם הלקוח. עבודה משותפת של הלקוח עם היצרן תאפשר לו הכנסת שינויים תוך כדי ההפעלה, דבר שלא ניתן לבצע מרחוק. לפתוח חלק מתהליכי הפיתוח יש לבצע קרוב מאד ללקוח, באמצעות חוליה קדמית בעלת כישורים טכניים נאותים.

עידן „מכירות העודפים" בתנאי חממה — חסויות.

המרווח הבנקאי — כ־20% לשנה

הנושא המרכזי הנחרש בעונת הסיכום של מאזני הבנקים הוא הגידול בהיקף האשראי השקלי הלא־צמוד, שמילא תפקיד מרכזי ברווחיות המשופרת של הבנקים ב־87. התרחבות הפעילות והמרווח הפיננסי הגבוה עזרו לבנקים להציג במשותף רווחים גבוהים.

המרווח הפיננסי — ההפרש שבין הריבית שהבנקים גובים לבין הריבית שהם משלמים — נכלל השנה בין הנתונים שדווחו בכמה ממסיבות העיתונאים עם הצגת המאזנים, אבל צריך להתייחס לפתיחות הבנקאית בזהירות. קשה להשוות בין הנתונים השונים שסיפקו הבנקים, כיוון שלא ברור בסיס ההשוואה ביניהם. בנק לאומי, למשל, ריווח על מרווח של 1.09 אחוזים לחודש ובנק הפועלים על מרווח של 0.92 אחוזים לחודש. בכל מקרה, מדובר בנתונים ממוצעים, כאשר הריבית על חריגה ממסגרת האשראי הגיעה לשיעור ריאלי של למעלה מ־20 אחוז לשנה, וממגזרים עסקיים נגבתה בחלק מהמקרים ריבית נמוכה מהממוצע.

אבל אפשר לוותר על נדיבות הלב של בכירי הבנקים, ולחשב מספר נתונים בתחום זה מתוך המאזנים עצמם. מסיכום הנתונים הנומינליים עולה, כי חמשת הבנקים הגדולים שילמו ב־87 על הפקדונות ריבית בסכום כולל של 12.1 מיליארד ש"ח (מתוך מאזני הבנקים לבדם). במקביל, ההכנסות הרגילות של הבנקים הסתכמו ב־15.5 מיליארד ש"ח. כלומר, מדובר בהפרש של 3.4 מיליארד ש"ח בין ההכנסות הרגילות של הבנקים להוצאות עבור תשלומי ריבית והפרשי הצמדה על הפקדונות. מכאן, שהמרווח בנתונים נומינליים הגיע לכ־28 אחוז לשנה ובניכוי מחצית עליית המדד בשנה שעברה מדובר במרווח ריאלי של כ־20 אחוז לשנה. נתון זה, אגב, מתאים לנתוני המרווחים של בנק המזרחי, שריווח על מרווח ממוצע של 1.6 אחוזים לחודש.

במערכת הבנקאית מנסים לעיתים להסיט את תמונת המרווחים לזווית אחרות. למשל, יו"ר הנהלת בנק הפועלים, עמירם סיוון, אמר כי המרווח הכולל של הבנק על מערכת הנכסים שלו היה כ־2.2 אחוזים לשנה, כאשר בעולם מקובלים מרווחים של 2־4 אחוזים לשנה. אך גם בכירי הבנקים מודים בדרך כלל, כי מרווחים גבוהים מדי אינם פועלים לטובתם לטווח ארוך, כיוון שמשמעותם ריבית גבוהה מדי, וזו מובילה לקשיים של חברות, משיטות־דגל ובומרנג, תחזור לבנקים בצורת הפרשה לחובות מסופקים.

בוויכוח הזה הבנקים תולים את השינוי במדיניות האוצר ובנק ישראל, ומבקשים פיצוי ברווחים על תחומים אחרים של האשראי, כמו האשראי הצמוד והמכוון, כתנאי להסכמתם להפחית את הריבית שהם גובים מהמגזר העסקי.

אודי נחשון

תחזית ראשונה ל־88

שיפור נוסף של 30% ברווחיות

[illegible]

שכר עובדי הבנקים

יש לבחון את התמונה הרב־שנתית

בתוך מסטיבל התשבחות על הישגי הבנקים ב־87, נשמעת גם ביקורת על האופן שבו הושגה הרווחיות. גורמים בנקאיים מציינים, כי תוצאות הבנקים לא הושגו בתנאים האידיאליים מבחינת התפעול, אלא מבחינת המדיניות המוניטרית.

נושא בולט בתחום התפעול הוא שכר

שכר והוצאות תפעוליות ששימשו להפקת ההכנסות

	הוצאות שכר (במיליוני ש"ח)	הוצאות תפעוליות (במיליוני ש"ח)	סה"כ הכנסות (במיליוני ש"ח)	שכר ביחס להכנסות (באחוזים)	הוצאות תפעוליות ביחס להכנסות
הפועלים	438.1	261.7	8,040	5.4	3.2
לאומי	589.9	342.8	5,590	10.5	6.1
דיסקונט	360.6	151.2	2,830	12.7	5.3
המזרחי	109.9	79.6	1,620	6.8	4.9
הבינלאומי	94.7	54.5	890	10.6	6.1

עובדי הבנקים, שעלה בשנה שעברה בשיעור ריאלי גבוה. השוואת הוצאות השכר בבנקים בין השנים 86 ו־87 אינה יכולה לתת תמונה מדויקת של התפתחות השכר במערכת, כיוון שבמקביל חלו במספר בנקים שינויים בכוח האדם.

במערכת הבנקאית מעריכים, כי השכר הריאלי של עובדיה עלה בשנה שעברה ב־10־8 אחוזים. מבדיקת נתוני הוצאות השכר בבנק לאומי (במאזן הבנק לבדו) עולה, כי הוצאות אלה עלו ריאלית רק ב־2.7 אחוזים, אבל הבנק צימצם את מצבת כוח האדם שלו ב־3 אחוזים. נוסף על כך יש לזכור, כי ב־86 היו לבל"ל הוצאות מוגדלות בגלל תשלום פיצויי פיטורים. בבנק דיסקונט התבטא תשלום הפיצויים המוגדלים במאזן 87. במהלך השנה שעברה פרשו מהבנק, במסגרת הסדר מיוחד של פרישה מרצון, כ־500 עובדים והוצאות השכר של הבנק גדלו ב־87 בכ־10 אחוזים ריאלית לעומת 86. נתון נוסף שמעוות את התמונה הוא הבונוסים ששולמו לעובדים. בנק לאומי, ששילם ב־12 החודשים האחרונים בונוסים בגובה מקסימלי של שתי משכורות חודשיות, דיווח כי השכר למשרה עלה ב־87 ריאלית ב־5.4 אחוזים, ללא הבונוס ששולם ב־87. החלק העיקרי של הבונוס שולם לפני חג הפסח האחרון, והוא ישתקף בפעילות הבנק השנה.

מנתוני המאזנים עולה, כי את העלייה הריאלית הגבוהה ביותר, בשיעור של 14 אחוז, רשם בנק המזרחי, אבל עובדיו עדיין נמצאים בתחתית סולם השכר של המערכת הבנקאית. עלייה של כ־5 אחוזים רשם בנק הפועלים ועלייה של כ־7 אחוזים נרשמה בבנק הבינלאומי.

כאמור, נתונים אלה רק מצביעים על המגמה, ומעריכים כי בחישוב כולל של מבנה מערכת השכר בבנקים, נרשמה בשנה שעברה עלייה ריאלית של כ־10 אחוזים בשכר העובדים.

בבנקים מזכירים, כי עלייה זו באה לאחר שחיקה בשכרם של העובדים, בשנים קודמות ולכן יש לבחון את ההתפתחויות בתחום השכר בטווח של יותר משנה אחת. לדברי יו"ר דירקטוריון בנק הפועלים, פרופ' איתן ברגלס, אם בוחנים את שכר עובדי הבנקים בשנתיים האחרונות יתברר כי שכרם פיגר אחר מגזרים אחרים במשק. מצד שני, מציינים גורמים בנקאיים כי עליית השכר בשנה האחרונה תגרור הוצאות שכר מוגדלות בעתיד, כיוון שכמה בנקים עברו באחרונה מצמצומים להתרחבות, והעובדים החדשים שהם קולטים היום יעלו להם יותר.

אודי נחשון

ארה"ב

מלחמת הסובסידיות עם השוק

בשל ביקוש רב למוצרי חקלאות אמריקניים בחו"ל, ובמסגרת מדיניות סחר שנועדה להביא מתחרים אל שולחן המו"מ, מסבסדת ארה"ב את יצואה החקלאי בשיעור גבוה.

ביצוא החקלאי האמריקני חלה השנה עלייה תלולה, הודות לתוכנית סובסידיות הניתנות לחברות המייצאות מוצרים בבעלות ממשלתית, כדי לפצותן על מכירת תבואה במחירים מוזלים ללקוחות בחו"ל. ארה"ב העבירה ממחסניה מוצרים בסך 1.8 מיליארד דולר ליצואנים.

בתחילת התוכנית, ביוני 1985, הסתכמו מכירות התבואה ב־4.15 מיליארד דולר. למעלה מ־60 אחוז מן העסקות הללו בוצעו החל מאוקטובר 1987.

בשבוע הראשון של חודש אפריל הציעה ארה"ב מיליון טון חיטה מסובסדת לברית"מ ו־2 מיליון טון לסין. רוב הסובסידיות ניתנו לחיטה, שלגביה התחרות גדולה יותר מאשר לגבי התירס. כ־90 אחוז מיצוא החיטה וקמח החיטה מארה"ב השנה היו מסובסדים.

הסובסידיות הינן אחד הגורמים החשובים שמאחורי גידול ממוצע של 10 אחוזים ביצוא החקלאי השנה — ל־142.5 מיליוני טונות. כיום, ארה"ב היא יצואן החיטה הגדול היחיד שיש לו חיטה באיכות טובה די הצורך כדי לענות על הביקוש.

לדברי מקורות בענף, היבול בשוק האירופי המשותף ב־1987 היה מאיכות גרועה, וקנדה ואוסטרליה למעשה כבר מכרו את הכל. הביקוש מצד לקוחות גדולים הוא רב. ברית"מ השתמשה בחלק רב מיבול החיטה, בעלת האיכות הגרועה במיספוא, ואחר־כך קנתה חיטה לטחינה. בהצ'לארץ, מסר וינסטון וילסון, נשיא „יו.אס.ויט אסושייטס" חברה לקידום סחר החיטה. את סין דוחף ביקוש פנימי גדול, את שוקי החיטה בעולם. כן מצפים שהודו תתפס חיטה מסובסדת, כדי להתגבר על הבצורת והסערה שפקדה אותה.

יתירה מזו, נראה כי נחישותה והחלטתה של ארה"ב להשתמש בסובסידיות כדי להפעיל לחץ על התוכנית החקלאית של השוק האירופי המשותף. ארה"ב מקווה לשכנע את ה„שוק" כי יסכים לצמצום הסובסידיות לחקלאות ב„הסכם הכללי על תעריפים וסחר" (גאט"ט), ושואפת להגיע לידי הסכם עד סוף השנה.

הסובסידיות האמריקניות מאיצות את ירידת המחירים העולמיים ומאלצות את מדינות השוק להוציא יותר על תמיכה לחקלאות.

ארה"ב יכולה להמשיך בתוכנית סיבסוד תוקפנית כל עוד יהיה לממשלה מלאי של תבואה, ולדברי פקידים במשרד החקלאות יש בידי הממשל די מוצרים כדי להמשיך בסובסידיות בעתיד הנראה לעין.

המדיניות הנוכחית מניעה את המתחרים לתהות אם אין משתמשים בסיבסוד כדי להתחרות בכל אתר, למרות שהתוכנית נועדה להיות מכוונת רק נגד מתחרים מסויימים המסבסדים את היצוא. „השאלה העומדת לנגד עינינו כשניגשנו את ההצעות האלו היא, נגד מי מתחרה ארה"ב ברגע זה", אומר נציג חקלאי אוסטרלי בשגרירות בוושינגטון.

יהיו מניעי הממשל אשר יהיו, יצואני התבואה נהנים מן „השוק החופשי" שיוצרות הצעות המכרז. „אנו אוהבים את התוקפנות בה פועלים כעת", אומר וילסון.

ראנדל מיקלסון, רויטר

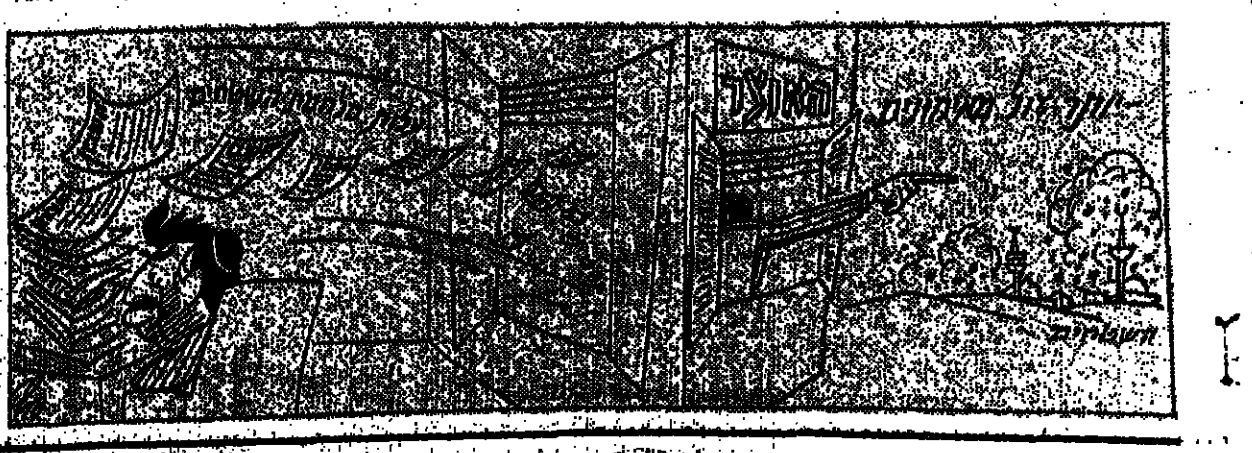

משנת הבנקים למדינת הבנקים

השבוע פורסמו נתונים כלכליים שבילבלו לא מעט את היוצרות, הביכו בנקאים ותעשיינים ושפכו אור על הנעשה במשק בחודשים האחרונים.

ביום שלישי השבוע פירסם בנק הפועלים את המאזן השנתי שלו. היה זה אחרון הבנקים אשר פירסם את מאזנו. בסיכומו של דבר עולה ממאזני הבנקים, כי היתה להם שנת־שיא מבחינת הרווחיות. הרבה דובר על כך שהרווחיות הושגה הודות למרווחים פיננסיים אדירים, אותם איפשר בנק ישראל. מצבם של הבנקים שוקם על חשבון הסקטור העסקי. אלא שמאחורי המספרים מסתתרת תופעה נוספת, והיא — התחזקותם של הבנקים בכל הנוגע לייעול המשק.

הבנקים נהפכו לחיות בשנתיים האחרונות גורם חשוב ודומיננטי בשוק ההון, ומקור לגיוס הון של הסקטור העסקי. לאט־לאט הם תופסים את מקומה של הממשלה כמתווך פיננסי בלבדי במשק. כבר היום יכולים הבנקים לשלוט על סקטורים גדולים של המשק הנתונים לבעיות של מימון הון חוזר, או הנתונים בתהליכים של

אילן אברהם

„תנובה". כך, למשל, הבנקים הם היום גורם מכריע בניהול החקלאות בארץ, באמצעות הסדרים פורמליים ולא פורמליים עם קיבוצים ומושבים. במקביל יכולים הבנקים לקבוע תוכניות השקעה, על־ידי מתן אשראי לטווח ארוך ובינוני. מגמה זו מתעצמת והולכת. קרוב לוודאי שבנק ישראל יאפשר להגדיל את המקורות העומדים לרשות הבנקים למתן הלוואות להשקעה, על־ידי הורדת שיעור הנזילות על חשבונות פת"ח. זהו למעשה רק הצעד האחרון בסידרה של צעדים, אשר באמצעותם העבירו הממשלה ובנק ישראל את שליטתם בשוק ההון לידי הבנקים בארץ.

אך לא רק הם. גם קרנות הפנסיה מתכוננות להעמיד לרשות הבנקים כ־400 מיליון שקל לשנה, אשר „ישתחררו" במסגרת הרחבה של הרפורמה בשוק ההון. עובדה היא, שקרנות הפנסיה, אשר לא יכלו להשקיע כספים אלה באגרות־חוב ממשלתיות כפי שהיה נהוג עד כה, אינן רוצות להשקיע בעצמן את הכסף, ומעדיפות להעצים את כוחם של הבנקים.

למתבונן מן הצד היה נראה שקרנות פנסיה הסתדרותיות, הנמצאות בקשר הדוק עם משק העובדים ועם חברת העובדים, היו יכולות לנצל, תוך כיבוד זכויות העמיתים בקרנות, את הסכומים שהשתחררו כדי להביא להשקעה ישירה במשק היצרני. הדבר יכול להיעשות על־ידי קנייה של אגרות־חוב אשר ישמשו מקור לגיוס כספים הדרושים להרחבת הייצור, או לשיקום אותם מפעלים הזקוקים לכך. אלא שבקרנות הפנסיה כה רגילים להיותן סמוכות לתקציב המדינה, עד שהן אינן יכולות לחשוב על האפשרות שישמשו גורם של השקעה ישירה בפיתוח.

יש לציין, שאפילו באוצר יש החוששים מכוחם הגואה של הבנקים. כבר בשבועות הקרובים יגביל האוצר את ההנפקות שהבנקים יוכלו לעשות, ויש כבר מי שמציע דרכים אחרות כדי להביא לקשר ישיר יותר בין חוסכים למשקיעים בשוק ההון. אלא שהדבר נראה מעט מדי, ומאוחר מדי. הבנקים הגיעו לשוק ההון כדי להישאר. הדבר נראה אירוני, במיוחד אם זוכרים שרק לפני שלוש שנים המליץ דו"ח ועדת בייסקי שהבנקים יינתקו משוק ההון.

מדד רווחיות בפשיטת־רגל

הסטטיסטיקה השנייה שפורסמה ביום ג' גרמה להרמת גבות בכמעט כל המסדרונות הכלכליים. בחודש בו מייצאים בסכום של מיליארד דולר, קשה לטעון שיש בעיה ליצוא — אבל זהו בדיוק הטיעון אותו משמיעים התעשיינים זה חודשים רבים.

למעשה, בהתאחדות התעשיינים היו „מודאגים" מפרשנות שיכולה היתה להינתן לנתונים. לפני מספר שנים סיכמו התעשיינים והממשלה על מדד של רווחיות יצוא, המשמש מאז כברומטר לתחרותיות של המשק הישראלי. כל אימת שמדד זה יורד, התעשיינים ממהרים לדרוש סובסידיה גדולה יותר, או לחליפין — פיחות. אך מאז שהוא סוכם מתרבים והולכים סימני השאלה סביב התועלת שבמדד כזה. יש מי שמפקפק באפשרותו של המדד לתת תמונה אמיתית על מצב היצוא. באוצר יש פקידים בכירים המאמינים כי היצוא נקבע בראש ובראשונה על־ידי הביקושים בחו"ל, ולא כל־כך על־ידי אותו מדד של רווחיות.

יתר על כן, לא קשה לעשות מעין „מחקר", אשר יוכיח שיש קשר הפוך בין מדד רווחיות היצוא לבין היצוא עצמו. הכל תלוי בבסיס ובכלים הסטטיסטיים בהם משתמשים.

יש לזכור שאותו מדד הוא ממוצע, המתיימר לסכם את התנאים השוררים בסקטורים השונים זה מזה באופן מהותי. לא ברור אם ניתן להשתמש באותו מדד כדי לבדוק את מצב תעשיות הגומי והפלסטיקה, ומתכת ואלקטרוניקה. כל אחד מתעשיות אלו שונה מחברתה ובכל אחת מהן תנאים שונים לחלוטין. כל אחת מהן עומדת בפני שוק שונה.

המדד הוא למעשה פרי של מו"מ בין הממשלה לבין התעשיינים. הוא שימש בעבר כלי להוצאת כספים מהתקציב. כך, למשל, ב־1984 הבטיח שר האוצר דאז, יגאל כהן־אורגד, להביא לרווחיות יצוא של 15 נקודות, על־ידי מתן סובסידיה מוגדלת לתעשיינים. היצוא עלה, אך מאזן התשלומים נכנס למשבר. ב־1985 עלה מדד הרווחיות בעקבות שחיקת השכר והפיחות, וגם אז היצוא עלה. ב־1987 וב־1988 ירד המדד לרמה של 4 נקודות, אך היצוא ממשיך לעלות.

יתכן שהתשובה הצריכה להינתן היא בדיקה מחודשת של הגורמים הקובעים את היצוא בכל סקטור וסקטור. מדדים כוללניים, המשמשים כלי לסחיטת סובסידיות אינם יכולים לתת תשובה כלשהי בעניין זה.

עתיד מעורפל לבנק החקלאות

האדישות בה מתייחסים שרי החקלאות והאוצר לשקיעתו של הבנק לחקלאות מצביעה על כך כי שני השרים, כל אחד מטעמו ומנימוקיו הוא, מטרפדים את ההסדרים בין הבנקים להתיישבות.

בימים האחרונים נחתם הסדר אה"ל (אשראי הון להתיישבות) בין ראשי בנק הפועלים, בנק לאומי וראשי התק"ם והקיבוץ הארצי. בטיוטה של הסדר אה"ל, שנדונה במרכז תק"ם ובוועד הפועל של הקיבוץ הארצי, הוזכר בנק החקלאות כשותף להסכם. 120 קיבוצים מהתק"ם והקבה"א הם לקוחות הבנק לחקלאות. קיימת הצעה, ששני הבנקים הגדולים יקחו על עצמם את הטיפול בקיבוצים שהם לקוחות בנק לחקלאות. כדי שהצעה זו תבוצע, על הבנק לחקלאות להעביר לשני הבנקים את השיעבודים של הקיבוצים שאותם הוא מחזיק.

לבנק החקלאות אין הון עצמי. זה נשחק כבר במלואו. חובות 200 המושבים לבנק עברו כבר מזמן את הסכום של 30 מיליון דולר, והם תופחים והולכים, בגלל העובדה הפשוטה שהמושבים אינם משלמים חובות לבנקים; המושבניקים כפרטים משלמים — אחרת הם לא יכולים לייצר. האגודות השיתופיות הקיימות בכל מושב, שהן בעלות החובות הגדולים, נעלמו מהשטח. שורה ארוכה של מושבים, בהם ותיקים, כמו כפר ברוך, בית שערים, כפר יחזקאל והיוגב בעמק, התפרקו ממש ואינם פועלים עוד כמושבים. גם חלק לא קטן מהקיבוצים שקועים בחובות ואינם פורעים חובותיהם לבנק.

תוך מעבר בדרך יסורים ושתדלנות הצליחו ראשי הבנק לחקלאות לשכנע את שר האוצר ואת ועדת השרים לענייני כלכלה, וכן את ועדת הכספים של הכנסת, להמיר את שטרות החוב של האוצר בסך 12 מיליון ש"ח לשטרות הון. שטרות הון הם סחירים וכך יכול היה הבנק לתקן לפני מספר שבועות את מצב ההון העצמי שלו לרגע היה נדמה כי הבנק יוכל להשתלב בהסדר עם היישובים ברמת הגולן ובבקעת הירדן, אך ביום ראשון השבוע יקבל מנכ"ל הבנק הודעה תמוהה על־ידי נגיד בנק ישראל לפיה שטרי ההון לא יהיו סחירים. בהודעה זאת קיצץ נגיד הבנק את שארית התקווה של הבנק לחקלאות. הודעת הנגיד נשלחה לכל הבנקים ואין לומר שזו אוליה לרעה. במקרה של הבנק לחקלאות, זהו „נוק אאוט" הבנק מונח על הקרשים. אפשר להניח, כי הודעת הנגיד תואמה עם ראשי האוצר, ועליהם מוטלת האחריות לגבי השכבתו של הבנק לחקלאות על הקרשים.

למצבו העלוב של הבנק לחקלאות אחראי בראש ובראשונה שר החקלאות. לפני כשנה נדונה בוועדת השרים לענייני כלכלה הצעת שר האוצר משה נסים, למכור את בנק החקלאות לגורמים פרטיים. שר החקלאות אריק נחמקין, שהבנק הוא בתחום אחריות משרדו, התלהב מהצעת נסים והעביר את האחריות על בנק החקלאות לידי שר האוצר לבדו. באותה החלטה נאמר, כי המכירה צריכה להתבצע תוך מספר חודשים ואם לא תתבצע, יחזור הבנק לידי משרד החקלאות. באשר לא נמצאו רוכשים, באה הצעת נסים למזג אותו עם הבנק לפיתוח התעשייה, שאינו בנק מסחרי רגיל, ובכך ליצור גוף חזק. גם הצעת המיזוג נסחבת ונחמקין מודע לעובדה זו, שכן בעבר כיהן כמזכיר תנועת המושבים. הוא היה חבר במועצת המנהלים של הבנק ויודע כי 200 מושבים הם לקוחות בבנק לחקלאות. הוא גם יודע, שבהמלצות ועדת רביד לפתרון בעיית המושבים שמינהלת ההסדר אמורה לבצע, יש לבנק לחקלאות תפקיד מכריע.

קשה להבין את אדישותו של נחמקין. אפשר לומר, כי שר האוצר נסים שואף למיזוג הבנק לחקלאות עם הבנק לפיתוח התעשייה, שהוא באחריות משרד התעשייה והמסחר. לשני שרים מהליכוד עשוי להיות אינטרס משותף בהקמת גוף כלכלי פיננסי שהוא בשליטתם הבלבדית, אך מה לנחמקין ולשמחה זו.

מועצת המנהלים של הבנק לחקלאות מתכנסת היום לישיבתה החודשית כשעל שולחנה נושאים כבדים. עד ה־30 באפריל עליהם לפרסם את המאזן לשנת 1987, משום שזהו המועד האחרון לפירסומו בניגוד לבנקים אחרים, שמאזנם מראה רווחים נאים, לבנק החקלאות מאזן שלילי. הנהלת בנק החקלאות נדרשת לדון גם בעתיד הבנק, אך עם ידידים כשרי האוצר והחקלאות, ספק אם יש בכלל עתיד לבנק הזה.

חיים מרגלית

איטום הטלוויזיה

■ מפעל „העוגנפלסט" סיים פרוייקט רחב־היקף של איטום 8,000 מ"ר הגג של הבניין הידוע בשם „בניין התרשיש" בירושלים, בו שוכנים אולפני הטלוויזיה החדשים של קול ישראל, ובו מוקם בימים אלה אולפן טלוויזיה ענקי. איתן נחמן, האחראי על הפרוייקט ב„העוגנפלסט", מסר שייחודו של הפרוייקט הוא באיטום גג מקושת בבידוד טרמי (פוליסטירן מוקצף) ועליו יריעות „אטים" חשופות. לדבריו, ההרכבה נעשתה בשיטת הנחה הצי־חופשית של יריעות „אטים", עם קיבוע מכני לבטון בברגים מיוחדים, באורך 15 ס"מ, שהובאו מגרמניה.

יהושע נהר, מנהל השיווק של „העוגנפלסט", ציין כי במסגרת הפרוייקט בוצע איטום מיוחד ל־150 עמודונים של מערכת מיזוג האוויר, כשכל עמודון קיבל טיפול איטום מיוחד, בשיטות ובאמצעים שפותחו ע"י מומחי המפעל. עד היום ביצעו מומחי „העוגנפלסט" איטום של יותר מ־500,000 מ"ר גגות.

מפעל „העוגנפלסט" מקיבוץ העוגן, בבעלות הקיבוצים העוגן (80%) ובחן (20%), מתמחה בפיתוח וייצור יריעות פלסטיות ואלסטומריות, ריצוף, איטום גגות ומאגרי מים, איטום תת־קרקעי של מקלטים, בונקרים, מחסנים ועוד. „העוגנפלסט" הוא יצרן יריעות „האחסנה היבשה" של צה"ל זה יותר מ־10 שנים. מחזור המפעל הגיע בשנה שעברה לכ־20 מיליון דולר, כ־40% מיצוא.

השבוע בשוק הסחורות

בהלת האיידס יצרה ביקוש גדול לגומי

אנרגיה: רינונים שפשטו לקראת פגישת ועדת המחירים של אופ"ק, בשבת, גרמו לתנודות במחירי הנפט — לאחר ירידה בראשית השבוע חלה בסוף השבוע עלייה. על העלייה השפיעו גם קניות מאסיביות של נפט שערכה קבוצה של חברות סחר, וכן השמועות כי שר הנפט של סעודיה, ונצואלה ומדינות אחרות עומדים לבקר, בתום דיוני ועידת המחירים, במספר מדינות יצרניות נפט שאינן חברות אופ"ק ולשכנע אותן לנקוט הגבלות ייצור ושמירה על מחירי הנפט. מחיר הנפט העולמי הגיע ל־16.85 דולר החבית.

מתכות יקרות: השוק הוא בלתי יציב. בראשית השבוע טיפסו המחירים, בעקבות ציפיות להתגברות האינפלציה בארה"ב, ובסופו הם נפלו, בתגובה לירידת מחירי הנפט. הזהב נמכר ב־450 דולר האונקיה.

אלומיניום: לאחר שבשבועות האחרונים האמירו המחירים מאד, השבוע הם ירדו. בסוף השבוע נמכר אלומיניום ב־2,885 דולר הטונה.

ניקל: לאחר נסיקה לגובה בלתי הגיוני במשך השבועות האחרונים, ירדו השבוע המחירים באופן תלול, על אף הידיעות כי חברת המכירות „פלקונברידג'" לא הצליחה לפתור את סכסוך המסים שלה עם ממשלת הרפובליקה הדומיניקנית, ואינה יכולה לשחרר את עפרות הניקל שלה ממדינה זו. נראה כי הקונים נרגעו מהחששות מפני מחסור ואין הם מוכנים עוד לשלם כל מחיר שיידרש. המחיר לאספקה מיידית ירד משיא של 22,000 דולר הטונה ב־28 במארס, ל־16,450 דולר בסוף השבוע.

נחושת: היו תנודות קלות במחירים. בראשית השבוע הם ירדו, בהשפעת הירידה במחירי המתכות היקרות, ובסוף השבוע התחזקו, לאור הציפיות להתחזקות הכלכלה האמריקנית, העשוייה להגדיל את הביקוש לנחושת. המחיר בבורסה של לונדון היה בסוף השבוע 1,304 ליש"ט לטונה ומומחים צופים המשך מגמה של ירידה.

גומי: מחיר הגומי הגיע לשיא של שבע שנים, בשל ביקוש גדול וירידה עונתית בתפוקה. בהלת האיידס יצרה ביקוש גדול למוצרי גומי, בעיקר כפפות רפואיות וקונדומים, ומוצרי הגומי הטבעי אינם ערוכים למלא את הביקוש.

הצריכה העולמית של גומי־טבעי עלתה בשנת 1987 ב־5% לעומת השנה הקודמת. לעומת זאת, קטנה תפוקת הגומי, בגלל התמשכות החורף בתאילנד, שם נסגרו מטעים לאיסוף גומי לשבוע או לשבועיים, בגלל [illegible]. הגומי הטבעי נמכר ב־298 סנטים מאלזיים הקילוגרם.

תבואה: הידיעות כי ארה"ב עומדת להציע למכירה כמויות גדולות של חיטה מסובסדת הקפיצו את המחירים. משרד החקלאות האמריקני הודיע, שהוא מייעד מיליון טונות של חיטה מסובסדת לברית"מ. בכך יסתכמו המכירות לסובייטים ב־8.8 מיליון טונות. המחיר נע בין 313 סנט לבושל, בבורסה של שיקאגו, ל־300 סנט, במיניאפוליס.

פולי סויה: המחירים הרקיעו, לאחר שפורסם הדו"ח המצופה של משרד החקלאות האמריקני, ממנו עולה כי החקלאים האמריקניים יזרעו באביב זה כמות קטנה מהמצופה של סויה. לדעת מומחים, הזינוק היה גבוה מדי. המחיר לאספקה במאי הגיע בסוף השבוע ל־6.73 דולר לבושל.

חנה איש־הורביץ

גלגלי הבורסה

ביקושים למניות תעשייה

הביקושים למניות עלו אתמול לכ־11 מיליון ש"ח, מזה 8.6 מיליון ש"ח במניות התוספות ו־2.4 מיליון ש"ח במניות ההסדר. ההיצעים היו קטנים יחסית והסתכמו ב־556 אלף ש"ח במניות התוספות, וב־561 אלף ש"ח במניות ההסדר.

בלט גידול הביקושים למניות תעשייה, שהתקרבו ל־3.6 מיליון ש"ח, בעוד ההיצעים היו פחות מ־92 אלף ש"ח.

בשוק המניות כולו עלו 276 שערים, ירדו 44 ו־118 נשארו בלי שינוי.

בשוק איגרות החוב נרשמה נטייה לעליות בצמודות למדד. בצמודות לדולר מסוג „רמון" היו עליות קלות. בסוג „גלבוע" היו תנודות עד 1%. בנסחרות במט"ח היתה נטייה לירידות קלות. ערך השוק של כל איגרות החוב עלה ב־0.17%. הצמודות למדד הממשלתיות עלו ב־0.14% והצמודות למט"ח ב־0.4%.

במלווה קצר מועד נעו התשואות השנתיות בין 14.9% ל־17.1%, תוך מחזור של 26.6 מיליון ש"ח.

סל המטבעות נשאר ללא שינוי — 1.7180 ש"ח — בעוד שער הדולר היציג עלה ב־0.27 אג', ל־1.5760 ש"ח. דולר נוספים — 1.87 ש"ח והדולר השחור נע בירידה בין 1.64 ל־1.66 ש"ח.

במסחר הרב־צדדי במניות לפנה"צ נרשמה רק ירידת שער אחת (של יואל ב'; 2.0%), 6 שערים נשארו בלי שינוי. בהכשרת הישוב היתה הפסקת מסחר. כל השערים האחרים עלו. העלייה הגדולה ביותר היתה ב־3.2% בשלטון. המחזור בשלב מסחר זה בלבד התקרב ל־1.8 מיליון ש"ח.

במסחר במשתנים אחה"צ עלו 28 שערים ורק שער 1 ירד (של יואל). העלייה הגדולה ביותר ב־3.5% היתה בטבע בעלות, ובאמריקה 1. המחזור הגדול ביותר התקרב ל־552 אלף ש"ח בכלל תעשיות. המחזור ב„משתנים" בלבד עלה ל־4.9 מיליון ש"ח. ומדד המניות עלה מ־82.98 ל־85.14 נקודות, ב־2.6%, אחרי שעלה ב־1.89% בסיבוב הראשון, ב־3.22% בסיבוב השני וב־2.58% בסיבוב השלישי.

במניות התעשיות בלטו עליות השערים (ב־%): משוב 1 (15.2), איכות (12.2), ברישון אוס' (11.1), ת.י.ל.ן. (10.1), ב־10% עלו מגורית 1, ברנוביץ 5, לאומי מש' מ', מגורית 5 (ביום המסחר הראשון אחרי פרסום מאזנה השנתי) ורטה. לעומתן ירדה רק מרלז ב־10%.

במניות ההסדר שפדיונן ב־1988 נעו עליות השערים בין 0.1% (הפועלים ש' ומ') ל־0.7% (אי די בי ב'). לעומתן נעו הירידות בין 0.1% (דיסקונט ש"ח ב') ל־2.2% (דיסקונט ב'). תשואותיהן השנתיות נעו בתחום 11%.

במניות ההסדר שפדיונן 1989 נעו עליות השערים בין 0.2% (פועלים ש') ל־0.9% (כללי). לעומתן נעו הירידות בין 0.2% (לאומי) ל־1.6% (מזרחי ע"ש). תשואותיהן השנתיות נעו בתחום 7%.

במניות הבנקים המסחריים שמחוץ להסדר, עלתה הסמנות 05 ב־1.2% וירדה אוח"ה ב־0.6%.

„ישראלום" דיווחה על רווח נקי של כ־425 אלף ש"ח בשנת 1987, לעומת כ־296 אלף ש"ח ב־1986.

„אמריקה־ישראל להשקעות" דיווחה על רווח נקי, לאחר מיסים, בסך 10.9 מיליון ש"ח בשנת 1987, לעומת כ־3.5 מיליון ש"ח ב־9 החודשים האחרונים של 1986.

„פוזק יוצרי המשושים" דיווחה על רווח של מיליון ש"ח בשנת 1987, לעומת 525 אלף ש"ח ב־9 החודשים שנסתיימו ב־31.12.86.

די.אי.בי. הנפקות אג"ח דיווחה על רווח נקי של 549 שקל בלבד בתקופה מ־2.9 ביולי 1987 עד 31 בדצמבר 1987.

אלחנן הורוביץ

פילפל

אפילו לא מלפפון אחד

שלמה [illegible]

[illegible]

העורך הכלכלי: צבי טימור

בעריכת עלינא תורי

מסך ראשון

תיאטרון כתונת־הכפיה

גיורא מנור

יש משהו מפחיד ובעצם גם מאכזב בגילוי האמת הוותיקה והבלתי־מעורערת, שבכל שחקן חבוי איזה מזוכיסט, המסתתר תחת האגוצנטריות והרהב, שאמנות הבימה — על כל צרותיה — דורשת ממעריציה. ובכל במאי הראוי למשכורתו (במובן הסמלי, לא הבלבלי של הלוקש) מקנן סאדיסט, שמוצא לו סובלימציה הולמת.

אי־בטחונו הבסיסי, ואימננטי של השחקן, התלוי בבמאי כעיוור בכלבו המוליך אותו, עושה סיטואציה זאת לתלותית — הדדית.

זהו, בערך, סיכום חוויתי בשעת הצפיה במופע החדש של „תיאטרון החדר" של אמיר אוריין, „שיטת אוריין", שבו במאי ושלושת קורבנותיו מעלים את הסיפור „קריעה", שכבר הוצג כהצגת יחיד מאוד פמיניסטית בעבר. (משום־מה בתוכניה הפעם לא נזכרת מחברת הסיפור כלל.)

גם שמו של הבמאי, הפעיל מאוד במופע, אמיר עצמו, אינו נזכר בתוכניה. בערב בו נכחתי היתה „האשה כמיטה", הקשורה כל העת באגודים מתעת לשמיכה, בצורת המזכירה בתי־חולים פסיכיאטריים מיושנים, ליז פחימא, שחקנית בעלת קול עשיר־הבעה. את תפקיד „המאהבת", שתפקידה בעיקר להגיש משקאות וכיבוד קל לצופים, מילאה סמדר לומניץ, המעוררת סקרנות כדמות בימתית, אבל הבמאי הוגיה אותה במתכוון או במקרה, עד שאי־אפשר היה לעמוד על כישוריה הבימתיים. ודמות שלישית של „אורחת", היושבת בין 15 הצופים המצטופפים בדירת הגג של „תיאטרון החדר", שהיתה שוש מרציאנו, יפת המראה שהתקשתה להתגבר על הפרעות הבמאי העדירות והחרות המטרה.

והבמאי היושב אף הוא בינינו, הקרואים מפסיק בנקודות הפחות מתאימות את שטף המשחק של שלוש חניכותיו־שחקניותיו בשאלות חודרות כגון „מה את מרגישה", „האם את רואה איזו תמונה מהיז", „מה היית רוצה לעשות?", „איזה חלק גוף את מרגישה?". זה היה, כמובן, אמיר עצמו הוא בעל „שיטת אוריין", שמרכיביה מוכרים יותר מעולם הפסיכיאטריה או המשטרה החשאית, מאשר מתחום התיאטרון.

בניגוד חריף לסבל העובר על הדמויות, שמדובריהן (ויותר מכך מהיכרות עם הסיפור, המשמש להן „חומר") מתברר סיוט לילי הכלולות של ילדה תימנית, ש„נמכרה" על־ידי אביה „לבעלה ובועלה" כפי שהוא עצמו מגדיר זאת, ילדה הרואה ביחסי מין משהו מפלצתי, מלא חטא ומלוכלך.

אבל אמיר כל־כך עסוק בהמצאתו ובאונית (בעיניו), שתוכני הספרותי או המסר הבימתי אינו נחשב בעיניו. חיוך של התול המלקק שמגת היה נסוך על פניו, בכל פעם שהפסיק את השחקניות, שהפגינו שליטה מצויינת בקול (האמצעי היחיד שנותר להן, בהיותן קשורות פיזית או כפותות נפשית כל עת המופע) ברגעים המרגיזים ביותר.

ייאמר לזכותה של שוש מרציאנו, שהיא העזה לומר לו בתשובה לשאלה מה היא מרגישה, שהיא כועסת על הבמאי המרדן, ואז בפתחונות אוטיינית לסאדיסטים, הוא נסוג מייד, ולא הציע לה לתת דרור לרגשותיה כלפיו, (כפי שאני מניח שהיה עושה כל פסיכולוג המתעניין במטופל ולא בשלום עצמו) אלא הפנה את שטף הדברים לאפיק נייטראלי כשביקש את השחקניות לנשום נשימות מאומצות ומהירות, תוך שימוש באמצעי מוכר היטב לירעונים או רופאי־אליל אפריקניים ודומיהם, להשתמש כחזרה בלתי־פוסקת על פסוק או פעולה, מקצב מגול או חשמע איזו „מאנטרה", ליצור במשתתפים אקסטאזה מלאכותית, עד לטשטוש השפיטה ועירפול החשיבה הביקורתית.

לכאורה, השאיפה לניאטראליזם ולאמת העירדומה מדריכה את אוריין, ממציא השיטה שלה. אבל כרגע ששוש ענתה לשאלתו, שהיא רוצה להתקרב לצופה היושב לידה, ועשוי היה להתפתח משהו חשייך באמת ל„רגע הקונקרטי" (שאיפה מוצהרת נוספת של הבמאי־הממציא) שוב תקוה אמיר את העוקץ, ובחוסר אומץ־לב הפנה את מהלך העניינים לשחקנית אחרת.

הרגע התיאטראלי האמיתי במופע המעייף והמעורר חמלה על קורבנותיו, היה בו. נתבקשו הצופים לשחרר את ליז מכבליה. אבל במקום להעמיד עכשיו, ללא המגבלות הפיזיות, את השחקנית במבחן הדיאלוג עם הצופים; היא המנתחה את גבה, והלכה, כאילו, לישון... והמופע נגמר בלא־כלום.

כל איש תיאטרון מנוסה יודע, שמגבלה פיזית או הפרעה לתנועתו החופשית של השחקן, יש בה כדי לעזור לו למצוא קולות או תחושות שקשה להגיע אליהן בלי אמצעים אלה. (אלא אם כן מדובר בשחקן מוכשר מאוד, שלא צריך שום גורם חיצוני או קיצוני כדי להפעיל את דמיונו היוצר.) מבחנן של שיטות כאלה אינו בסיפוק הרגעי שהסבל והצורך בהתגברות על מכשולים גורם לשחקן (ולבמאי). אלא באיזה אופן יכול השחקן להשתמש במה שרכש בשעת ההתנסות מאוחר יותר. מול הקהל, ללא המגבלות הממשיות, ואיך להשתמש בהשגיו הרגשיים, הקוליים או המימיים לבניין הדמות וההצגה.

יש משהו משפיל בכך, להפסיק את השחקן ללא סיבה מוצדקת. שחקניותיו של אמיר קיבלו את הטרור החייכני שלו בהבנה, וזה יצר רושם שהכל מוכן ופרי הרגלי־עבודה וחזרות: היפוכה של ספונטאניות.

ככלות הכל, מבחנה של כל אמנות הוא בצורה הסופית של היצירה. והדרך בה מגיעים לתוצאה יכולה להיות מרתקת, אבל היא בכל זאת נשארת בגדר פיגום, שלבסוף אפשר להסירו.

„שיטת אוריין" היא הפיכת האמצעים למטרה. בניגוד לגרוטובסקי ואנשי תיאטרון אחרים, שהלכו בדרך הניסויים המעבדתיים, התרשמנות כביכול של שיטותיו, שיש בהן לא מעט שגעון קיצוניות ופולחן האישיות — אינה מוליכה, לדעתי להישג אמנותי, אלא לשליטה מסוכנת בנפש שחקניותיו־מעריצותיו. וזה, בעצם כבר מחוץ לתחום האמנות וגולש לתחום הפסיכיאטרי.

„שיטת אוריין" — בתמונה אמיר אוריין וליז פחימא

מוסיקה

מהמם ביופיו

יצחק שור

קונסורט אוף מיוזיק. מנהל מוסיקאלי ונגן לאוטה — אנטוני רולי. בתוכנית: „קינות אריאדנה" מאת מונטוורדי ראמקאריני, קוסטה וסרי. אולם הנרי קראון, ירושלים, מוצ"ש 9.4.88.

הרכב נפלא ונדיר זה, בן שישה זמרים ונגן אחד, מופיע בישראל זו הפעם הרביעית, שנה אחרי שנה, ווזכה, בצדק, בכל שבחי הביקורת. מייסדו ומנהלו של הרכב זה, אנטוני רולי, הוא נגן לאוטה, כלי פריטה רך, המלווה כהד את קולות המשי המלטפים של הזמרים.

בביקורו הנוכחי הקדיש ההרכב את תוכניתו, במלואה, ליצירות על הנושא „קינתה של אריאדנה", היא אריאדנה, גיבורת המיתולוגיה היוונית. אריאדנה, האשה הנעזבת בידי אהובה תזאוס, נזכרת עוד באיליאדה של הומרוס. כאשר הגיע תזאוס, הגיבור האתונאי, לכרתים כדי להילחם במפלצת מינוטאורוס, התאהבה בו אריאדנה והחליטה להצילו. היא נתנה בידו חוט, כדי שיוכל לסמן את דרכו במבוך המוות, שבו הסתתרה המפלצת. בזכות חוט אריאדנה ניצל תזאוס, לקח עימו את אהובתו, אך הותיר אותה בודדה על האי נאקסוס. אגדת אריאדנה זכתה לגירסאות רבות בשירה, בדרמה ובאמנות יוון ורומי. אוריפידס הקדיש לה שתי טרגדיות, שאבדו. בתקופתנו חיבר ריכרד שטראוס אופרה בשם „אריאדנה בנאקסוס", לפי טקסט מאת הוגו פון הופמנסטאל.

גאון הרנסנס קלאודיו מונטוורדי (1567־1643) כתב אופרה, אריאדנה, וביצע אותה בחתונתם של נסיך מנטובה, פרנצ'סקו גונזגה ומרגרט מסבוי. כתב היד של האופרה אבד במלחמה ב־1627, אולם קטע אחד נותר: „קינת אריאדנה".

בתולדות המוסיקה נחשב מונטוורדי כאבי האופרה, או למען הדיוק, כמחברה של יצירת המופת האופראית הראשונה (אורפיאו, 1607). ואולם, הולדת האופרה קשורה במהפכה אמנותית רחבה: בראשית המאה ה־16 גבר באיטליה החיפוש אחר שפה מוסיקאלית חדשה, שתהיה בעלת כוח ביטוי עז יותר מאשר השפה הרנסנסית, „האוביקטיבית". מונטוורדי יצר איזון חדש בין הפיוט והמוסיקה הפך את המלה משיפחה לגברת. חמש שנים לאחר שחיבר את „אריאדנה" זכה המלחין במשרה הרמה של המנהל המוסיקלי בכנסיית סן־מרקו בוונציה. בזכות „משוגעים" לתקופת הרנסנס והבארוק, כמו אנטוני רולי, זוכה עתה גם מונטוורדי לתחייה מחודשת.

ההבדל בין הופעת הקונסורט אף מיוזיק בישראל הפעם, לבין הופעתו בפעמים הקודמות היה בהיעדרותה של אמה קירקבי, „הזמיר האנגלי", שנשארה בביתה כדי לטפל בתינוקה הרך. תוף הסרונה הגיעו הזמרים, כל אחד לחוד וכולם ביחד, להישג מוסיקאלי מהמם ביופיו. כל קשת הרגשות וכל האיכויות היו שם, ללא פגם, ללא רבב. בשירתם של השישה לא הורגש מאמץ כלשהו. אין הם שרים, הם מזמרים בגווני־גוונים עדינים של דינמיקה, בעיטורים אופייניים לתקופת הרנסנס והבארוק, בהיגוי ברור של כל עיצור, תנועה הברה ומלה. כל אלה ניטיו למשפטים גמישים ומושלמים, שאין להם ולא כלום עם גישה אקדמית קרה ומנוכרת. שירתם מסכה מבלי להסתייג מרגש חם. הם חדרו לתוך השירים, לחן ומלים כאחד, ויצרו אווירה אינטימית רוויית עוצמה ורגישות.

נציג הצ'לנים בארה"ב

יוסי שיפמן

עוזי ויזל, מבכירי צ'לני ישראל, הוזמן לקחת חלק באחד האירועים היותר יוקרתיים של עולם הצ'לו. מדובר בכינוס בינלאומי ראשון של צ'לנים בארצות־הברית. נשיא הקונגרס יהיה מסטיסלב רוסטרופוביץ'.

הקונגרס יכלול ימי עיון בענין הצ'לו ונוראותו — הצד הפדגוגי וקונצרטים. האורחים ינועו על הציר אוניברסיטת מרילנד (שבה יתקיימו הדיונים) — מרכז קנדי בוושינגטון (שיארח את הקונצרטים).

האירוע כולו הוא בחסותה של ננסי רייגן, הגברת הראשונה של ארה"ב. עוזי ויזל ישתתף גם כמורה וכן ינגן בהרכב של שמונה צ'לנים, לצידם של טורטלייה, גרינהאוז, רוסט ואחרים.

ויזל משמש בכל ימות השנה כפרופסור להוראת הצ'לו באקדמיה למוסיקה בתל־אביב. הוא נחשב לאחד מבכירי המורים לכלי בארץ ובחו"ל. עם תלמידיו נמנים רובם של צ'לני העתיד של ישראל וגם של ארצות אחרות. הוא מורה מבוקש בקורסי הקיץ המפורסמים של ביירויט ומקומות אחרים. באירופה גיחותיו להופעות בחו"ל מלוות גם בהוראה בכיתות אמן. ויזל, חבר ברביעית תל־אביב, איתה הוא מרבה להופיע בארץ ובחו"ל. בשנים האחרונות הוא מופיע בקונצרטים יחד עם בנו, המסנתרן, ארנון שהחל מפתח קריירה מקצועית משלו. הופעות משותפות של אב ובנו יש בהן קסם מיוחד ואותו מביאים עוזי וארנון ויזל לקונצרטים בישראל ומחוצה לה.

בחודשים הקרובים יגיע ויזל גם לפרנקפורט שבגרמניה, לאוניברסיטת ייל שבארה"ב וכן להלסינקי שבפינלנד. אבל את הייצוג המכובד ביותר לעשיה הישראלית בנגינת הצ'לו יביא למפגש הצמרת העולמית בוושינגטון.

קולנוע

אם אין אני לי מי לי

יעל ישראל

בקיץ של שנת 86' נחנך בקול תרועה הפסטיבל הבינלאומי הראשון לסרטי סטודנטים, כחלק ממגמת התעוררות של בוגרי החוג לקולנוע באוניברסיטת תל־אביב לקחת את גורלם בידם. הפסטיבל המוצלח והתגלגל בו השתתפו עשרות בתי־ספר לקולנוע מרחבי העולם, היה אמור להתארח בשנה שעברה באוניברסיטת לוס אנג'לס. ולא היה.

באוניברסיטת תל־אביב הבינו, שאם אין אני לי מי לי. השנה ייערך הפסטיבל בשנית באוניברסיטה בין ה־7 ל־14 במאי. הפעם שותפים לפרויקט המורחב גם הסינמטק התל־אביבי ועיריית תל־אביב. במרכז הפסטיבל תעמוד מסגרת תחרותית, שתכלול ארבעה קטגוריות שונות: סרטים עלילתיים ארוכים, עלילתיים קצרים, דוקומנטריים, ואקספרימנטליים. התחרות תכלול 35 שעות הקרנה. קבוצת השופטים מנה השנה 11 שופטים מרחבי העולם. בית־הספר בעל התוכנית העשירה ביותר יזכה בפרס הגדול בסך 50,000 דולר, אמצעי הפקה המוענקים על־ידי אולפני ג.ג.

אורחי הפסטיבל יגיעו מ־44 בתי־ספר לקולנוע מ־21 מדינות, ביניהן — יפן, הונגריה ופולין. בסך הכל 60 סטודנטים ו־20 אורחי כבוד. אמנם, בשל המצב הפוליטי הרעוע ותדמיתה של ישראל בעולם ביטלו אחרים את בואם — ובמאי המערב ... ונודס, והשחקנית סנדרין בונר, אבל עדיין רבים הם האורחים: בין אורחי הכבוד שלושה בימאים נודעים, קרל רייס שעובד באמריקה ובאנגליה, ואשר ביים את השלאגר „אהובת הקצין הצרפתי", אישטוואן סאבו, מבכירי במאי הונגריה, שסרטו „מפיסטו" זכה באוסקר. כמו כן, הבימאי הפולני כרישטוף זאנוסי, שסרטיו „שנת השמש השקטה" ו„עוצמת הרשע" הוקרנו לאחרונה בארץ בפסטיבל ירושלים. זאנוסי הוזמן לארץ כבר אז, ולא הגיע.

הפסטיבל השני לסרטי סטודנטים שואף להכרת הקהל הרחב, ולא רק לצופים המכורים הרגילים של אירועים מסוג זה. כדי לפרוץ את מעגל האקסקלוסיביות של עכברי הסינמטקים והסטודנטים לקולנוע, המוגדרים כקהל „מכור מראש", יתפרס הפסטיבל השנה במספר מוקדים. בתל־אביב יוקרנו הסרטים בבניין מכסיקו שבאוניברסיטה, בסינמטק התל־אביבי, שאולי יחנך עד אז את מקום משכנו החדש, בקולנוע פריז ובגלריה בוגרשוב. הסרטים יוקרנו גם בסינמטקים של ירושלים וחיפה, כדי להגיע גם לקהל אחר מן התל־אביבי הקבוע.

מסיבת הסיום של הפסטיבל תיערך בתיאטרון נווה־צדק, שב־12.5 יארח את הפסטיבל ללילה ארוך של קולנוע עד אור הבוקר. טקס הנעילה הרשמי, שבו יחולקו פרסים וכיבודים, יתקיים ב„בית דני" שבשכונת התקווה. תוכנית הסרטים עצמה מגוונת מאוד ומציעה סרטים לכל טעם. החל מפרופיל של סרטי הסטודנטים, המשתתפים בתחרות ומחוץ לה, המטווים דיוקן חשוב על סרטי הדור החדש, רטרוספקטיבות מיוחדות לבמאים האורחים, רטרוספקטיבה חלקית לסרטים בנושאי הסכסוך הישראלי־פלשתיני, וכלה בחומר קליל יותר של סרטי אנימציה ווידיאו קליפס.

בשולי הפסטיבל, שמעל לכל מטרתו היא עריכת מפגש מקצועי וחליפת מידע בנושאי קולנוע, תתקיים סדנת תסריטאות, שבה ירצו תסריטאים אורחים בפני תלמידים ומתעניינים אחרים. כמו לפני שנתיים מקרים מארגני הפסטיבל לורנס פריס ואשקי פרידמן, לשעשע את לב הבאים, ... על ידי תלמידי החוג ... בבניין מכסיקו, מסכי וידיאו ... על הדשא בקמפוס ... מרוממת מווכי פסטיבל קאן, וכנראה גם מסיבות רבות.

מכירה מוקדמת של כרטיסים תחל ב־17.4 באוניברסיטה, בסינמטקים ובמשרדי הכרטיסים. הקהל הרחב יוכל לרכוש שלושה כרטיסים במחיר של שניים (המחיר הוא 5 שקל לכרטיס, עם הנחה של 10 אחוז לסטודנטים). כל כרטיס טוב להקרנה בת שעתיים. תלמידי קולנוע ואמנות מאוניברסיטת תל־אביב, בית צבי, ויצ"ו חיפה, בצלאל, וקמרה אובסקורה יוכלו לרכוש במחיר 45 ש"ח תג, שיאפשר כניסה חופשית לכל האירועים וההקרנות בקמפוס בלבד.

„הסוס הלבן" — סרט יוגוסלבי — משתתפי הפסטיבל השני לסרטי קולנוע

מופע

שלוש־אחיות בארץ־הקודש

עומר ניר

רק תראו מה עושה ארץ־הקודש לאחיות הנתונות בסכסוך מר וארוך. רק שמעו זו על הזמנת האחרות, להופיע בפני קהילת יוצאי־איראן בישראל, וכבר יישרו ההדורים, השלימו ביניהן והן שוב אחיות לכל דבר. הידה ומהסטי, שתי זמרות, לא דיברו ביניהן כבר עשר שנים. בזכות ההופעה המשותפת בישראל, שבו להחליף מלים. זה משהו...

הפלישה האיראנית לארץ־הקודש, נמשכת במלוא עוזה. בכל יום שם חדש, וכל אחד מוזן, לפי יחסי־הציבור, סופרסטאר ... וידידו הקרוב של השאה המנוח. את מהסטי מגדירים כמעט מזמרת איראן הגדולה. את הכבוד, מוסיפים יחסי־הציבור ומפרסים, גזלה ממנה, כבת הגדה, אחותה הידה. מכאן פרץ סכסוך משפחתי, שכאמור, הגיע לקיצו רק עתה. מעניין למה אי־אפשר לפתור כך את הבעיות בשטחים או את מלחמת איראן־עיראק.

הידה, מוסלמית שיעית נחשבה עד עלייתו של חומייני לכוכבת גדולה והיתה אורחת של קבע וכבוד, במסיבות שערך השאה לכבוד אורחיו רמי־המעלה. קולה ... הלך לפניה. כל מי שהוא משהו רצה לכתוב בשבילה. בעזרת הקול, הצליחה לצבור צי מכוניות, נכסי־דלא־ניידי, לא מעטים וגם שלחה את ילדיה להתחנך באנגליה, שיהיו ג'נטלמנים למופת. משהגיע חומייני לשלטון, עברה לאנגליה והחליטה להישאר שם. קול היה, גם כסף, והיא לא מיהרה להינתק מלונדון. עם נסיעתו של בנה השני ללוס־אנג'לס, ללמוד משפטים, הצטרפה אליו ומאז, היא שם.

היא מגיעה ארצה בעזרת הגולה „מה כודש" בחולון, בשיתוף החבר ... יעקב להדאן, ... הזמרת ... — אותה ואת אחותה, ושעה אחת ... בתל־אביב, במוצאי־שבת, 16 באפריל, בשעה שמונה־ושלושים בערב.

בעריכת צביה בן־שלום

מרשמים למחברת

ירוק בסיר

ממלאים את המטבח בירקות ירוקים, קשים, שאוטו־טו ייצאו לפגרת הקיץ אבל בינתיים מחירם סביר בהחלט. זה כולל: כרישה גדולה מאוד (או 2־3 קטנות); סלרי עלים „אמריקני" (גבעולים ועלים); כרפס (סלרי פקעות פלוס עלים); ברוקולי טרי (1.5 — 1 ק"ג), כרובית גדולה מאוד (או 2 קטנות) ורצוי צרור עלים של שמיר ופטרוזיליה. שיהיה. דואגים גם שיהיו בבית דברים נוספים, כמו תפוחי אדמה, גזר, שום, עגבניות, לימונים, שמנת חמוצה, פרורי לחם, צנוברים, שמן, ביצים ותבלינים. בטח שכחתי משהו. הפירוט במרשמים עצמם. עכשיו מכינים סיר גדול בשביל המרק הירוק. ממלאים את הסיר מים עם מעט המלח וקולטים בו עודפים.

סלט טונה וסלרי עלים

קופסה גדולה (180 גר') של טונה בשמן; 2־3 גבעולי סלרי „אמריקני"; תפוח־עץ גרנד; מלפפון כבוש במלח; עגבניה גדולה, מוצקה; לימון; מלח־פלפל־סוכר (אפשר גם אבקת ממתיק מלאכותי).

רוחצים את גבעולי הסלרי — את העלים זורקים לתוך סיר־המרק־הירוק. חותכים כל גבעול לאורך לפסים דקיקים ואחר־כך לרוחב (כל הפסים ביחד) לקוביות קטנות. קוצצים את המלפפון. קולפים ומרסקים (בפומפיה גסה) את התפוח. חותכים את העגבניה לקוביות קטנות. מערבבים ביחד, בקערה, את כל הירקות. פותחים קופסת טונה ומסננים מהשמן. מפוררים את הטונה לתוך הירקות. מתבלים במיץ לימון (לפחות מרוצי לימון), פלפל וממתיק. אם צריך — גם במלח. אפשר להוסיף בצל קצוץ. מכסים ומשהים במקרר לשעות אחדות. מומלץ לשומרי משקל.

ברוקולי ושאר ירקות

1.5 ק"ג ברוקולי טרי; 2־3 תפוחי אדמה; פקעת סלרי; 2־3 עגבניות; 3 שיני שום; מעט שמן; כף אבקת מרק (בטעם בשר/עוף); עשבי תיבול לפי הטעם (רוזמרי או ריחן).

רוחצים את הברוקולי. חותכים את הגבעולים הקשים וזורקים לסיר המרק הירוק. את התפרחות שמים בצד. קולפים את פקעת הסלרי ופורסים אותה לפרוסות בעובי 1/2 ס"מ בערך. חולטים וקולפים את העגבניות. פורסים לפרוסות. קולפים את תפוחי האדמה ופורסים לפרוסות כמו סלרי. קולפים וקוצצים את השום. שופכים מעט שמן לסיר גדול ורחב (עדיף כלי שקוף חסין אש) ומסדרים שכבות של ירקות: סלרי, עגבניות, פרחי ברוקולי (השכבה העבה ביותר), תפוחי אדמה. על כל שכבה זורים מעט אבקת מרק וקצת שום קצוץ. על השכבה העליונה אפשר לזרות עשבי תיבול (כפית מחוקה). מכסים את הסיר ומאיידים עד שהירקות רכים. כ־20־30 דקות. אלגנטי מאוד להגיש בכלי חסין אש, שיראו את השכבות. אפשר גם לאפות בתנור. אם מוותרים על תפוחי אדמה: מומלץ לשומרי משקל.

כרובית כך או כך

חותכים מהכרובית את העלים, מנקים אותם מהסיבים הקשים ושמים בסיר המרק הירוק. את הכרובית שורים כרבע שעה במים עם מלח (להבריח מזיקים שאולי מסתתרים בה), חותכים לרבעים או מפרקים לפרחים גדולים ומבשלים במים (כדאי לכסותה) עם מעט מלח ופלח לימון, סגולה נגד הריח. מבשלים 10 דקות מרגע הרתיחה, כדי שהכרובית תישאר מוצקה. מסננים ואת המים שומרים בשביל המרק הירוק. את הכרובית אפשר להגיש בעשרות דרכים אבל נסתפק ב־6 הצעות: א) מוקרמת בתנור עם רוטב בשאמל (שיטה גרמנית); ב) מוקרמת בתנור עם גבינה צהובה מרוסקת (שיטה צרפתית); ג) מצופה פרורי לחם מטוגנים בחמאה (כדרך הפולנים); ד) מצופה שמנת חמוצה מתובלת בפפריקה אדומה (נוסח הונגריה); ה) טבולה בביצה בלולה ומטוגנת (ילדים אוהבים); ו) כסלט קר נוסח הים התיכון: מפוררים לפרחים, מתבלים במיץ לימון (בנדיבות), מעט פלפל שחור (רצוי גרוס), מלח ומעט מאוד שמן. מגישים רק כעבור שעות אחדות. טעמו של הסלט משתפר מאוד אם מטגנים את פרחי הכרובית בשמן עמוק וחם מאוד עד שיזהירו, שולים ומסננים.

קציצות בשר וכרישה

1/2 ק"ג בשר טחון (מכל סוג שהוא); כרישה גדולה (או 2 קטנות); 2 ביצים; כף גדושה אבקת מרק; פרורי לחם; שמן לטיגון.

חותכים מהכרישה את החלק הלבן והירוק בהיר. את העלים (פרט לחלקים קשים וסיביים) רוחצים היטב (מסתתר ביניהם חול) ושמים בסיר המרק הירוק. את הכרישה הלבנה חותכים לפרוסות, מבשלים במעט מים במשך 10 דקות, מסננים וטוחנים. מוסיפים את הבשר הטחון. היחס בין כרישה לבשר הוא בין 3:1 ל־1:1. מקובל לתת יתרון לבשר. מוסיפים ביצים, מתבלים באבקת מרק, אפשר גם פלפל לבן. מי שאוהב יוסיף פטרוזיליה קצוצה. אם העיסה דלילה מאוד — מוסיפים מעט פרורי לחם. מחממים שמן במחבת, שמים בעזרת כף, מעט מהעיסה, מעצבים בצורת קציצה ומטגנים לניסיון. טועמים. אם יש צורך — משפרים את הטעם של שאר העיסה. מטגנים את כל הקציצות בשמן חם משני הצדדים.

המרק הירוק

סוף־סוף הגיעה שעתו. הסיר מלא ירוקת שבדרך־כלל נהוג לזרוק אותה. זה „המסמר" של המרק. עכשיו מוסיפים 2־3 גזרים, קצת סלרי (פקעת), שורש ועלים של פטרוזיליה, מעט שמיר, אפשר גם תפוח אדמה, אבל לא הכרחי. רוחצים היטב את כל הירקות, חותכים את הדרוש חיתוך. מכסים במים (כולל מי בישול הכרובית, ששמרנו). מרתיחים. מוסיפים כף גדושה אבקת מרק. מקטינים את האש. שוכחים. המרק מתבשל לפחות שעה, עד שכל הירקות הקשים ביותר מתרככים. מסננים את המרק. את הירקות מרסקים בממחה או במעבד מזון. אחר־כך מעבירים דרך מסננת רשת בחזרה לתוך המרק. טועמים. משפרים את הטעם. אם המרק מלוח מדי מדללים בחלב. מרתיחים פעם אחת. בוללים שמנת חמוצה במעט מרק שמוכנים מנימה לפני ההגשה. לחרבת מרק לוקחים שני גביעי שמנת. מרק כזה הולך עם נטפים, נטפי גבינה, או סולת; עם שקדים למרק או עם קרוטונים.

פשטידה ירוקה

אחרי שהעברנו את הירקות במסננת רשת נשארה במסננת כמות די מכובדת של הירוק הירוק הזה. מחזירים לממחה (מעבד מזון) ומרסקים שוב. מוסיפים: שתי ביצים, כף או שתיים פרורי לחם, אבקת שום ותבלינים אחרים (שיהיה פיקנטי) וכ־50 גרם צנוברים שטוגנו בחמאה. מערבבים היטב. מעבירים את העיסה לתבנית משומנת ומרופדת בפרורי לחם, זורים למעלה מעט שביבי חמאה (או מרגרינה) ואופים במשך 30 דקות. אפשר לצפות בגבינה צהובה מרוסקת.

סוף דבר

בשום אופן אין להגיש את כל המאכלים הירוקים הללו בארוחה אחת. הפשטידה, הברוקולי וסלט הטונה נשמרים במקרר ימים אחדים. הקציצות, המרק (סלט הכרובית) — לכל היותר יומיים, את הכרובית החמה יש לאכול מיד.

נשים ובריאות הנפש

באוקטובר 1987, נוסדה רשת בינלאומית של נשים בנושא בריאות הנפש. ההתחלה היתה השתתפותן של 42 נשים בקונגרס של הפדרציה העולמית לבריאות הנפש, אשר נערך בקהיר, במטרה לתת לנשים תמיכה ואת האפשרות להתחלק באינפורמציה ובניסיון שרכשו.

הרשת נוסדה כסיכום לסדנה שנערכה בקונגרס תחת הכותרת „מקומה של האשה בעולם המודרני", שהדגישה את מקומה הנחות של האשה בעולם ואי מתן זכויות שוות: אי־שיוויון לנשים העובדות בשירותי בריאות הנפש; חוסר תודעה לנושא האשה וצרכיה הספציפיים־בבעיות־בריאות הנפש (מטפלות ומטופלות).

ברשת משתתפות נשים מ־17 מדינות: אוסטרליה, קנדה, דנמרק, מצרים, יוון, איטליה, מקסיקו, הולנד, ניו־זילנד, ניגריה, פקיסטן, ערב הסעודית, שוודיה, טנזניה, בריטניה, ארצות־הברית וזמביה. המייסדות מקוות, שבקונגרס הבא לבריאות הנפש, אשר ייערך בניו־זילנד בשנת 1989, יגדל מספר החברות ברשת, ויכללו בהם נציגות מכל ארצות העולם.

אינפורמציה לגבי הרשת הבינלאומית לנשים, ואפשרות להצטרפות אליה, (מיועד לנשים בלבד) ולקונגרס העולמי לבריאות הנפש (פתוח לשני המינים) אפשר לקבל אצל הגב' תניתה רורני, נשיאת אנוש, האגודה הישראלית לבריאות הנפש לפי הכתובת: מרכז אנוש ת.ד. 2433 רמת השרון 47218 (03־5400672).

אטימות וניכור כלפי תשושי הנפש

„כאשר שוטחים בפני המוסדות הנוגעים בדבר את הבעיה הפסיכו־גריאטרית נתקלים אנו באטימות ובניכור. הנושא לצערנו נדחק לשוליים על אף העובדה שמספר הקשישים במדינה הזקוקים לטיפול פסיכיאטרי גדל והולך. כ־50% מן המאושפזים בשלוחות מוגדרים קשישי־נפש.

כ־1300 זקנים באיזורנו זקוקים, בימים אלה, לאישפוז, מהם — רבים לאישפוז ממושך. האחרים ממתינים למקום יותר משנה. לכן יש צורך להקים שירות קהילתי כוללני, רב־מקצועי, כאשר רופא המשפחה וצוות המרפאה לוקחים חלק בטיפול. קיים גם צורך דחוף, בהקמת מחלקה פסיכו־גריאטרית במסגרת מרכז רפואי ספיר, אשר תכלול מיטות לאישפוז־יום", — אמר ד"ר שלומי עינתבי, המנהל הרפואי של המרכז הרפואי „ספיר", שפתח את יום העיון בנושא „הזיקנה הזמן והנפש". הכינוס נערך בבית־החולים „מאיר" לעובדים, אחיות העובדות במחלקות גריאטריות, רופאים, ומנהלות המדורים לקשיש במחלקות לרווחה חברתית.

מנחה יום העיון, ד"ר ירצקי, מנהל המחלקה למחלות זיקנה שליד בית־החולים „מאיר" סיפר בין היתר כי בשאלון שהופץ בקרב המטפלים בקשישים, דווח על בדידות ובעיות סוציו־אקונומיות, עד דיכאון והתנתקות חברתית. אמנם, נעשו צעדים לא מבוטלים וישנה התקדמות בשירות הגריאטרי מבחינת איבחון ושיקום, אבל בעיית „תשושי הנפש" נתקלת באטימות ובניכור.

בתצלום: ביקור קרובים במחלקה למחלות זיקנה. יש המחכים למקום יותר משנה.

חנה נדל

סבתא לא תבשל דייסה

„אין מזון טוב לתינוקות מאשר חלב אם" — משפט זה שומעת כל אם צעירה. לא פעם תשובתה נרגזת: ומה לעשות כשאין לי חלב? פעם הציעו הרופאים להאכיל תינוק, שזה רק נולד, בחלב פרה מהול בחציו במים. הרכב חלב־פרה הוא לא המזון האידיאלי לתינוקות, ורבים אינם מעכלים אותו בצורה הרצויה. אחוז די גדול של תינוקות מגיב בצורה שלילית — כגון: תגובות אלרגיות המתבטאות בשילשולים, הקאות או פריחת־עור. כבר בתחילת המאה ה־20 ניסו מעבדות שונות בעולם למצא נוסחה לתחליף־חלב־אם בצורת אבקת־חלב.

לפני שבע שנים הצליחו מדעני תשלובת מפעלי מעבדות להוציא לשוק את המטרנה המפורסמת — אבקת חלב, תחליף־חלב־אם, אשר מכיל בתוכו כמעט אותם המרכיבים באותם הרכבים כמו בחלב־אם טבעי. „מטרנה" נמכרת היום כמעט בכל רחבי העולם ומקובלת על רופאי ילדים, בגלל רמתו הגבוהה — הן בטיב הרכבו והן בהיגיינה שלו. „מטרנה" שולט היום ב־90 אחוז משוק תחליפי־חלב־אם. חמש שנים ניסו מפעלי מעבדות להרכיב, בנוסף לאבקת־החלב דייסות, מזון לתינוקות צעירים.

לאחר התרחבות המפעל, הושקעו כ־6 מיליון דולר ברכישת ציוד אוטומטי, המסייע לשמירה על רמת הגיינה גבוהה, החיונית בייצור מזון לתינוקות. תשלובת מפעלי מעבדות הצליחה לפתח ולשווק מזון חדשני, דייסות להכנה מיידית, בתוספת מים בלבד. במסיבת עיתונאים, שהתקיימה בבית סוקולוב, הוצגו המוצרים החדשים: מטרנה קורנפלור, המתאימה כתוספת ראשונה וחצי מוצקת לתינוק היונק או הניזון באבקת־חלב.

מטרנה קורנפלור היא הדייסה היחידה בישראל, המכילה טאורין — מרכיב בעל חשיבות בגדילה, (כהתפתחות המוח והעין). תוספת טאורין חשובה במיוחד בחודשים הראשונים לחיי התינוק, מאחר שבתקופה זו יכולת התינוק לייצר טאורין אינה מפותחת דיה.

דייסות מטרנה סולת, אורז ופירות הן סמיכות יותר והותאמו לצרכי התינוקות בתקופת הגמילה (גיל 5־6 חודשים). לפי דברי חיים זגרמן, רוקח העומד בראש מעבדת תשלובת מפעלי מעבדות, מותאמות הדייסות לצרכים התזונתיים בשלבי ההתפתחות השונים של התינוק. הדייסות כוללות חלב, סוכר, את כל המינרלים הדרושים, ברזל, ויטמינים בולל ויטמין סי מועשר, המבטיח את קליטת הברזל, הדייסות אינן משומנות, כי מינון מושלם ויחס נכון בין המרכיבים התזונתיים החיוניים מאפשרים תזונה טובה ומבוקרת.

הדייסות מוכנות בן־רגע על־ידי תוספת מים רתוחים פושרים. את הדייסות אפשר לרכוש בחבילות בעלות אריזות הרמטית, במשקל של 400 ו־300 גרם במחיר מומלץ של: שישה וחצי וחמישה ש"ח לחבילה. אריזה סגורה נשמרת כשנה וחצי, חבילה פתוחה אין לשמור יותר מאשר 3־4 שבועות — כמובן, שמורה בכלי סגור ובמקום קריר.

חיה יוסף

להמסת שומן תת־עורי

מסיבות הקשורות באישורים של משרד הבריאות נמכר האלנסיל כתכשיר להשגת גיזרה חטובה. אבל הוא לא. שום שיפשוף, עיסוי או משיחה בג'ל לא יסלקו אפילו גרם אחד של שומן הגוף אשר בתאים. לכך נועדו הדיאטות. והאלנסיל (Elancyl), שפותח בצרפת במעבדות דוקארי (ב־1971) אמור להמיס שומן תת־עורי במקרים של צלוליטיס (Callulitis).

— כמה מלים על המחלה, או התופעה — הרופאים עדיין חלוקים בדיעותיהם. צלוליטיס היא הצטברות שומנים, רעלים ומים ברקמת החיבור של העור. לתופעה שלושה שלבים: שלב הגודש, שבו תאי שומן של הדרמיס מוקפים על־ידי שומנים כמו הסיבים ברקמת החיבור עולה ומקיפה את תאי השומן; קשריות השומן שנוצרו על־ידי תאי השומן (שהוקפו על־ידי הסיבים) מוקפים ברעלים ובמים.

כאן מתחיל השלב השני — שלב הקיבוץ: כמות סיבי רקמת החיבור ממשיכה לעלות ואלה לוחצים על תאי רקמת החיבור וכלי הדם וזרימת הדם והלימפה יורדת, הרעלים ומים מצטברים, מאחר שמערכת הדם אינה מסלקת אותם. כך מגיעים לשלב ההתקשות, והסיבים שוקעים ומתחזקים. הסימפטומים של התופעה הם התעבות העור, התקשות רקמת החיבור ולחץ על תאי עצב, עלייה ברגישות העור ו„עור קליפת תפוז" (אם תופסים את העור בין שתי אצבעות נראות קשריות באפידרמיס והעור מנוקב כמו קליפת תפוז). הסימנים נראים בשוקיים, ירכיים, הצד האחורי והפנימי של הברכיים, אבל גם בצוואר, על הבטן והזרועות.

הסיבות העיקריות לצלוליטיס הם שינויים במערכת ההורמונים הנקבית (כהתבגרות, עם לקיחת הגלולה, בהריון ובעיקר בתחילת הבלות) הפרעות נפשיות (מתח, התרגשות, חוסר שינה), הפרעות עיכול, הפרעות גינקולוגיות, הפרעות בזרימת הדם וגם תורשה.

אלנסיל, אשר נוסה בצרפת בתנאים קליניים על מאה נשים ונמצאה יעילה לו מוכיחה את הצלחת הטיפול בו נמכר בערכה של שני תכשירים ומכשיר עזר. חומר הגלם של התכשירים הן תמציות של צמחים. עלי מאטה (Matein), עלי קיסוס מטפס (Ivy) ועצבונית התורש (Fragon). כל, שלוש התמציות נמצאות בצורת ג'ל. הסבון אינו מכיל מטאין. הסבון (שאינו סבון רחצה) נמצא בתוך כפפת מפלסטיק קשיח, המצוידת במברשת־גבשושיות מגומי והמשמשת לעיסוי. משפשפים בה את המקומות הנגועים בשעת מקלחת או אמבטיה, במשך 3־4 דקות, שוטפים, מנגבים ומורחים בג'ל, בתנועות עיסוי מעגליות. אנשי חברת „מריליין", המייבאת והמשווקת את התכשיר מבהירים, שצריך להשתמש בו מדי יום, ובעבור 30 יום מתקבל שיפור ניכר, המתבטא בהיעלמות בעובי הרקמה התת־עורית. אחר־כך רצוי לחזור על הטיפול כאשר מורגשת חזרה של המחלה, אבל בתדירות של פעם או פעמיים בשבוע.

מחיר הערכה — 69.90 ש"ח, את הסבון (9.95 ש"ח) והג'ל (36.95) אפשר לקנות גם בנפרד. רק בבתי המרקחת.

צב"ש

היהיו לנו עולות לחצי גמר הפליי־אוף כבר הערב?

את התשובה נקבל בכפר־המכביה, בנתניה ובחיפה • מכבי רמת־גן, היחידה עם נצחון חוץ, תארח את הפועל גליל עליון • הפועל חולון יוצאת לנתניה למשחק עם אליצור • הפועל תל־אביב תתארח אצל הקבוצה העיקשת של מכבי חיפה • כל המשחקים יחלו ב־8.30

כדורסל

יצחק ויסהוף

שלושה משחקי גומלין במסגרת הסיבוב הראשון בפליי־אוף בכדורסל יערכו הערב ב־8.30, ברמת־גן, חיפה ונתניה, כאשר משחק המוקד יהיה בכפר המכביה ובו תארח בעלת המגרש, מכבי רמת־גן את הפועל הגליל העליון, שתנסה למחוק את הפסדה המפתיע לשחקני ר"ג במחזור הראשון של משחקי הגמר סל. שתי קבוצות שנוצחו מחוץ למגרשן הביתי, מכבי חיפה ואליצור נתניה ינסו לנצל את אולמן, לנצח ולהבטיח משחק שלישי.

● בכפר המכביה שלבמה יהיה מלא מפה אל פה, צפוי מאבק שקול במפגש בין שתי קבוצות השוות פחות או יותר ברמתן ודומות בסגנון משחקן. שחקני הגליל העליון שנוצחו ביום שני — 88:86 ישקיעו את כל כוחם במשחק זה. בהחזרו של מולי קצורין מהגליל מורעים לכך שרק נצחון יעתיק את ההכרעה לכפר גלעדי למשחק שלישי. מכבי ר"ג תנסה לנצל את ביתיותה, את רוח הלחימה של שחקניה ואת המוראל הגבוה בעקבות הנצחון בגליל ולסגור עניין כבר הערב.

ישפטו: אסא קמינר וג'וזף אבר־עדי.

● באולם רוממה בחיפה תנסה מכבי חיפה לעשות להפועל תל־אביב, את שעשתה למכבי ת"א לפני שבועות מספר. לשם כך חייבים דורון שפע, ארי רוזנברג, עדי גורדון, תומר שטיינהאואר, ג'ון פלאורס ויתר חבריהם להיות בכושר שיא. הפועל ת"א שניצחה ביום שני 72:79 תנסה לנצל את יתרון הגובה שלה (מרסר, איימוס, לאסוף ושאנס) בתוספת שחקני החוץ זלוטיקמן ופרישמן ולשוב לשפלה עם נצחון. משחק שעשוי להתפתח לדרגה גבוהה.

ישפטו: רמי פישר ונמרוד בריין.

● במשחק השלישי הערב תנסה אליצור נתניה לנצל את אולמה ולנצח את הפועל חולון שהשיגה נצחון קל במשחק הראשון שהיה בחולון. (73:87). צבי שרף, מאמן אליצור, לא התרגש מההפרש כשאמר: "גם נצחון בנקודה שווה בפליי־אוף". חולון שניצחה כבר העונה את אליצור בנתניה תלוייה ביכולת שחקניה הסובלים מחוסר יציבות.

ישפטו: דוד דגן ואברהם זגול.

● המשחק הרביעי יערך במוצאי שבת ברוממה שבחיפה ובו תארח הפועל חיפה את מכבי תל־אביב. (89:81 במשחק הראשון).

קדם אליפות אירופה לנערות במוצאי שבת באולם בנתניה

יצחק ויסהוף

טורניר קדם אליפות אירופה לנערות עד גיל 19 יתחיל במוצאי שבת באולם אליצור נתניה בהשתתפות נבחרות יוון, ספרד, רומניה וישראל. שתי הראשונות יעפילו למשחקי הגמר שיתקיימו בבולגריה בחודש יולי.

בנוסף לטורניר שיהיה בנתניה יתקיימו באיטליה, צרפת וגרמניה תחרויות דומות שבסופן תעלינה 10 נבחרות לבית הגמר ואליהן תצטרפנה נבחרות בולגריה (המארחת) וברית המועצות האלופה היוצאת.

במשחקים שיהיו באיטליה ישלו חלקו: צ'כיה, יוגוסלביה, שבדיה ואיטליה. בצרפת ישחקו: בלגיה, אנגליה, הולנד, הונגריה וצרפת. בגרמניה יתמודדו פולין, פינלנד, אירלנד, פורטוגל ומערב גרמניה.

במוצאי שבת ישחקו בנתניה, במשחק הראשון, ספרד ויוון (19.45). לאחר משחק זה יהיה טקס הפתיחה ומיד לאחריו תתמודד ישראל עם רומניה.

ביום ראשון בשעה 18.30 ישחקו רומניה ויוון וב־20.30 ישראל־ספרד.

המשחקים יסתיימו ביום שני כאשר במשחק הראשון ישחקו רומניה וספרד ואילו במשחק השני תתמודד ישראל עם יוון, לאחר משחק זה ייערך טקס הסיום.

לקראת חגיגות 40 שנה למדינה הוזמנו הטניסאי שלמה גליקשטיין (מימין) והכדורסלן טל ברודי למשחק טניס שצולם בוידיאו ויוצג בביתן הספורט בתערוכת ה־40 שתתקיים בחודש יוני בגני התערוכה בתל־אביב. בסיום לחצו שני הספורטאים את הידיים. מי ניצח? נו, באמת

חמישה ישראלים ברבע הגמר בפרס הגדול

טניס

יצחק אשל

המדורג מספר 1 בתחרות הארים בשנים גלעד בלום עבר אתמול בנקל את משוכת שמינית הגמר לאחר שניצח את מראם משוויץ 6:0, 6:2.

היום, יום השואה והגבורה, לא יתקיימו משחקים והם יחודשו מחר במרכז הטניס בירושלים שם יתקיימו משחקי רבע הגמר ליחידים ולזוגות.

מתוך שבעת הישראלים שהשתתפו אתמול בשמינית הגמר העפילו חמישה מהם לשלב רבע הגמר.

שאר התוצאות: שחר פרקיס — סמיט (ארה"ב) 6:3, 6:8. בועז מרנשטיין — נידאל (שוויץ) 6:2, 6:4. עמית נאור סובל (ארה"ב) 6:3, 6:2 כריסטיאנס (דנמרק) — וקמנס (הולנד) 6:4, 6:2. אולמבאלאר (שבדיה) — מנשה צור 6:4, 6:2. גייאר (מערב גרמניה) — אהד (דרום אפריקה) 6:4, 6:4. תומר צימרמן — רביב ויידנפלד 6:1, 7:6, 7:6.

פרו המתיקה גלולה אמריקנית מרה

נשיא התאחדות הטניס של פרו אליץ את האמריקנים לקיים את שני המשחקים הנותרים בגביע דייויס בלימה, על אף שארה"ב כבר הבטיחה נצחונה בתום היום השני — 0:3.

המשחקים הנותרים נידחו עקב החשיכה שמשחקי את משחקי היום הראשון ביום שישי.

הפרואנים אמנם הצליחו ביום האחרון לזכות בשני המשחקים הנותרים וקבעו את התוצאה הסופית 2:3 לארה"ב.

במשחקי הזוגות מוטיע הצמד שלמה גליקשטיין ושחר פרקיס הם ניצחו אתמול בסיבוב הראשון את הצמד השבדי קרלסטיין ולינדברג 6:1, 6:0.

נצחון קל לשטפי גראף

הטניסאית מספר 1 בעולם, הגרמניה שטפי גראף בת ה־18, ניצחה בקלות את המדורגת 157 בעולם הפרואנית פילאר ואסקז 6:1, 6:0, בפתיחת הטורניר באמליה איילנד פלורידה.

בטורניר בריו הולל הברזילאי מאורו מנזש הפתעה, כשגבר על המדורג מספר 2, תיימה איזאגה מפרו 6:2, 7:6 ובעקבותיו הלך הניגרי טוני מו, שניצח את הפרואני השני פאבלו אראיה 6:3, 6:4.

שני הפרואנים הגיעו לריו, לאחר שניצחו יום קודם לכן את האמריקנים בשני המשחקים האחרונים והבלתי משמעותיים, מכיוון שארה"ב כבר הבטיחה ניצחונה יום קודם לכן 0:3.

אריאס הודח מהטורניר בניס

הטניסאי האמריקני ג'ימי אריאס, המדורג רביעי בטורניר ניס, הודח כבר מסיבוב הראשון על ידי הצרפתי ז'רום פוטייה 6:8, 6:2, 6:4.

המדורג ראשון, הסובייטי אנדריי צ'סנוקוב, גבר על האיטלקי מיצלה פיורנטי 7:6, 6:2, בעוד שהספרדי חורדי ארזה ניצח את המדורג שישי האוסטרלי מרק וודפורד 7:6, 6:2.

הנרי לקונט, המדורג שלישי, הכביש את האיטלקי דייגו נרגיסו 7:6, 6:1.

הטניסאי הארגנטינאי גיירמו ויילאס, ניצח בסיבוב השני את השבדי יאן גונארסון 6:7, 6:3, 6:4.

חצי הגמר בגביע הילדים

שני משחקי חצי גמר גביע המדינה לילדים יהיו הערב בקיבוץ גבעת חיים ונצר סירני.

בשעה 7 ייפגשו בגבעת חיים אליצור נתניה ומכבי חיפה ואילו בקיבוץ נצר סירני יתמודדו באותה שעה מכבי ירושלים והפועל גבעתיים.

● בית הדין העליון של איגוד הכדורסל יתכנס ביום שני הקרוב וישמע את ערעורן של מכבי ראשון לציון ואליצור קרית אונו על עונש הפחתת 4 נקודות ליגה מאזנן בעקבות חריגה מתקנון התשלומים ואי שיתוף פעולה עם משרד החקירות שבדק קבוצות אלה.

משחק שלישי הערב בנשים

המשחק השלישי והמכריע שיקבע את העולה השניה לגמר הפליי־אוף בכדורסל לנשים יהיה הערב, ב־8, באולם בבארות יצחק ובו תארח אליצור תל־אביב את הפועל גבעתיים.

במשחק הראשון שהיה בין שתי הקבוצות ניצחו שחקניות אליצור 68:70 ואילו בגומלין הנחילו בנות גבעתיים הפסד לאליצור 65:75.

בגבעתיים מורגשת תכונה לקראת המשחק ולדברי ראשי האגודה ייצאו שני אוטובוסים עם אוהדים לת"א.

המנצחת במשחק תתמודד בגמר עם בנות הפועל חיפה על שניצחו פעמיים את מכבי תל־אביב.

נצחון ללייקרס

אלופת האנ.בי.איי, לוס אנג'לס לייקרס ניצחה את פורטלנד 109:103.

קליבלנד — אטלנטה 116:103. סאן אנטוניו — יוסטון 112:119. יוטה — קליפרס 100:93. דאלאס — סקרמנטו 104:96.

האם תשלים הערב מכבי ר"ג את נצחונה?

בינו: המשחק פתוח, הגליל מסוגלת לנצח

יצחק ויסהוף

מכבי רמת־גן, הפתעת הליגה הלאומית בכדורסל, טרם משחקי הפליי־אוף, ממשיכה להפתיע את כל המומחים גם במשחקי ההכרעה.

במשחק עם הפועל הגליל העליון שהיה בכפר־גלעדי ניצחו אמיר בינו, סנטר ישראלי כחול לבן, וחבריו את הקבוצה העריפה מהצפון — 86:88. עתה מצפים הרמת־גנים בדריכות למשחק הגומלין הערב בתקווה שלא יהיה צורך לקיים משחק שלישי בין שתי הקבוצות. אם תנצח הערב מכבי ר"ג גם בגומלין, היא תבטיח לעצמה הופעה במסגרת גביע קוראץ'־י לפחות, הישג אדיר לקבוצה שהיתה מועמדת לירידה בטרם נשרקה שריקת הפתיחה לעונת — 1987/1988.

כאשר שבו שחקני מכבי ר"ג מכפר גלעדי, הם צפו באוטובוס שהסיעם חזרה למרכז הארץ בתוכנית הטלוויזיה "חצי פינה", כשהם נינוחים, אך בידיעה כי עשו רק חצי עבודה.

אמיר בינו שנבחר ע"י מדור הספורט של "על המשמר" לשחקן המשיית העונה מחמיא לחבריו: "הנצחון שייך לכל הקבוצה כולל להנהלה ולמאמן. התכוננו היטב למשחק זה, למרנו את הגליל מכל הצדדים, השתדלנו לצמצם את מספר הטעויות במשחק למינימום והצלחנו, במשחק טוב ושקול, לנצח בסיום. אני קונה נצחון כזה גם בגומלין. רק לאחר משחק זה נהיה חכמים. אם ננצח נוכל לטפוח לעצמנו."

בינו מסרב לענות על השאלה אם קבוצתו תוכל להתמודד במשחקי גביע קוראץ' אם תעפיל למפעל זה, אך כשהוא נלחץ הוא אומר: "אנו השחקנים נשתדל לעשות את המוטל עלינו. אחר כך שההנהלה תשבור את הראש. עדיף שישברו את הראש כיצד יש לשחק בגביע קוראץ' מאשר לשבור את הראש מה לעשות בליגה הארצית."

אמיר בינו

אמיר בינו (29) מסביר את ההצלחה של מכבי ר"ג העונה: "הצלחנו עם השחקנים הזרים. עיקר ההצלחה היא מבחינה חברתית וזה גורם בעל משמעות רבה. כמו כן התגבש צוות טוב ולוחם של שחקנים ישראלים. הנקודות החזקות שלנו הן המשחק הקבוצתי וההכנה המעולה למשחקים. אין לנו כוכבים כמו בעבר, דורון ג'מצ'י ואור גורן. אנו משתדלים לשחק כקבוצה ומבחינה זו אנו דומים לגליל העליון. בגומלין יש לנו יתרון של ביתיות, אך זהו יתרון בערבון מוגבל. הגליל כפי שנוצחה יכולה לנצח אותנו, לכן המשחק פתוח. מכבי ר"ג חייבת לשחק טוב ומשוחרר עם התקפות מתפרצות ואני מקווה שנשיג את הנצחון המיוחל."

דלול עשוי לשחק הערב

יצחק ויסהוף

גינתן דלול, כדורסלן הפועל ת"א, יטול הערב חלק במשחק קבוצתו עם מכבי חיפה — זאת לאחר שאתמול שב לאימוני הקבוצה לאחר שיחה שהתקיימה יחד עם עורך דינו יוסי לבנת והנהלת קבוצת הכדורסל של הפועל ת"א.

דלול ששבת מפעילות כשלושה שבועות שב לאימונים ללא תנאים כאשר סוכם כי רק בתום העונה תדון הפועל ת"א בתביעותיו הכספיות.

נודע כי הקנסות שהוטלו עליו בגין העדרותו ממשחקים ומאימונים תקפים אך לא ימומשו עד תום משחקי הפליי־אוף.

יו"ר הוועדה המקצועית של הפועל ת"א אריה גבעוני שמסר על כך סיפר עוד כי הקבוצה קיבלה הבטחה ממחזיק תיק הפועל אלי מילר כי תוך שבוע יועבר לקבוצה סכום כסף משמעותי שיאפשר לה להמשיך ולתפעל את מחלקת הכדורסל בצורה סדירה.

כדוריד

הערב: השניה נגד השלישית

יוסף חכם

הערב יתקיימו שני משחקי השלמה מהמחזור ה־18 בליגה הלאומית בכדוריד שנדחו עקב משחקי נבחרת הנוער שהיו באוסטרליה.

מאבק צמרת יהיה בראשל"צ שם תארח, ב־9, קבוצת הפועל המקומית את הפועל רמת־גן. שחקני עיר הגנים שניצחו בסיבוב הראשון 24:25 ינסו לנצח את הראשונים ולהשאר בתמונת האליפות לאחר שנוצחו בתחילת השבוע במפתיע ע"י אליצור הרצליה 23:18. ישפטו נוטמן וזבצקי.

במשחק נוסף בהיכל הספורט העירוני ברחובות יתמודדו ב־8.15 הפועל רחובות ומכבי קרית שרת/חולון (17:19 בסיבוב הראשון לרחובות); ישפטו: ברנרד ווכאית.

צמרת הטבלה

1. מכ. ראשל"צ	18	295:453	34
2. הפ. ראשל"צ	17	295:427	32
3. הפ. רמת־גן	18	354:416	29
4. מכבי נתניה	18	353:386	20
5. הפ. רחובות	17	240:302	18

פרשת אוחנה תידון בבתי־הספר

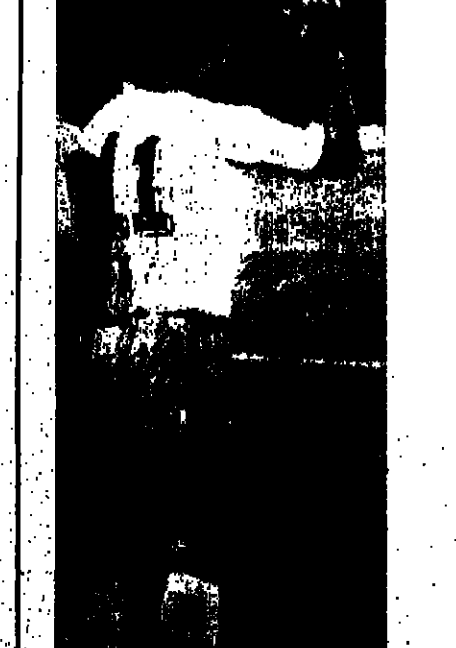

אלי אוחנה
אמר שלום לנבחרת

פרשת אי־הופעתו בנירוזילנד של אלי אוחנה במדי נבחרת ישראל בכדורגל במשחקים הקדם־אולימפיים שנערכו באוסטרליה תידון בבתי הספר התיכוניים במסגרת השיעורים בעניני אקטואליה וחברה. היחידה לדמוקרטיה ולדו־קיום במשרד החינוך והתרבות והמכון לחינוך לדמוקרטיה במכללת בית־ברל שלחו לבתי־הספר הנחיות כיצד לדון בנושא זה בכיתות.

לדעת אנשי המשרד והמכון עשוי הוויכוח הציבורי שהתנהל בארץ על שיתופם של שחקנים ישראליים המשחקים בקבוצות באירופה, במשחקיה של הנבחרת, להיות נקודת־מוצא לדיון בשאלות העוסקות בתרומת הפרט לחברה ובסולם הערכים של הצעיר בחברה הישראלית. בהנחיות נאמר, כי אחת האפשרויות היא השוואת סולם הערכים של הספורטאי הישראלי של שנת 1988 לאלו של שנות החמישים מתוך נקודת מוצא כי "לפני 35 שנים היו שחקנים ישראליים אשר קיבלו הצעות לשחק באירופה וסירבו לעשות כך ממניעים לאומיים".

עוד נאמר בהנחיות משרד החינוך כי לדיון עם התלמידים בשאלת השחקן אלי אוחנה יש חשיבות מפני שבקרב בני־הנוער רבים הוא מהווה אידיאל. יש לציין בפני התלמידים כי יחד עם זאת היו שחקנים ישראלים אחרים, המשחקים באירופה, שהגיעו לאוסטרליה ונירוזילנד למרות שהדבר עלול לפגוע בשיבוצם בהרכב הראשון של קבוצותיהם האירופיות.

בחומר הרקע שנשלח לבתי־הספר בפרשה זו מובא ראיון עם שר החינוך והתרבות מר יצחק נבון, הטוען כי התנהגות אלי אוחנה, שהחליט לא להגיע לאוקיאניה — היא בלתי־הולמת. כן מובאות בו תגובות בעד־ונגד של קפטן הנבחרת, אבי כהן, חברי הנהלת ההתאחדות ותגובתו של אלי אוחנה עצמו המסביר את מניעיו.

בהנחיות לבתי־הספר נקבע, כי מטרות הדיון בנושא זה היא ללבן את הנושא האם טובת הנאה אישית יכולה להכריע בשיקולים בעלי חשיבות לאומית, לכן השאלה האם יש זכות בשם המדינה לבקש מאדם שיעשה צעד שיקטע את הקריירה שלו ולדון בקשר שבין הספורט לבין הפוליטיקה.

ומכלן ניצחה בחצי הגמר

אמש ניצחה קבוצתו של אלי אוחנה, אנדרלכט 2:0, בחצי הגמר של גביע הכדורגל של בלגיה.

בחצי הגמר השני ניצחה סטאנדארד ליאז' את לירסה 3:1.

עובדות מיחיץ'

ראובן חנניה

מקרה אוחנה

זכורני כי במהלך מסיבת עיתונאים שיגרתית לאחר אימון שגרתי של הנבחרת פניתי למיחיץ' והצעתי לו "מדוע לא לדבר אישית עם אוחנה ותאמר לו בצורה ישירה כי אתה צריך אותו למשחקים הקדם אולימפיים". תשובתו היתה "זה לא מעניינו ההתאחדות לכדורגל מטפלת בדבר".

הסוף ידוע אוחנה העדיף את קבוצתו מכלן על הנבחרת. אולי זה יישמע מוזר ומעט מאוחר, אבל אפשר היה להביא את אוחנה אם הקשר והלחץ עליו היה נוצר הרבה הרבה לפני השלב הסופי של ההכנות ויציאת הנבחרת לאוסטרליה.

אוחנה כשנטל חלק במשחק הנבחרת בפעם האחרונה בהפסד 2:0 לרומניה בחיפה ידע כבר אז כי לא יבוא למשחקי הנבחרת באוקיאניה. אחרת קשה היה להסביר את המשמעות הספורטיבית של הלקיחה וההכנה שלו לפני המשחק. (בילויים במועדוני לילה).

מקרה גינצבורג

מיחיץ' טען לא פעם כי ניפה את בוני גינצבורג מהנבחרת משום שרצה שהשוער המצויין ישתדל יותר ויגיע לכושר סביר שיחזירו לסגל הלאומי.

המאמן לא זכר כי במעשיו הוא סתר את עצמו. באחת מישיבות מטה אוקייאניה קבע מיחיץ' רשימה של 25 כדורגלנים שמהם לדעתו ייבחרו היוצאים למשחקים הקדם־אולימפיים. ברשימה זו היו שלושה שוערים: עופר פביאן, אבי חרד ואדיר שמיר. כשנשאל מיחיץ' האם אין סיכוי לשובו של גינצבורג לנבחרת השיבו "לא, וזה סופי".

באותו זמן נשכח זמנית בוני ועלה שם אחר, אריה חביב מהפועל חיפה שהצטיין במשחקי הליגה אולם לא זכה לזימון לנבחרת.

מקרה אלי כהן

ב־26.1.88, יום לפני משחקה של ישראל עם צרפת, תוך כדי ארוחת הבוקר היכן אלי כהן שחקן הנבחרת מהפועל ת"א. אלי איחר לאימון בשעה שלמה.

לעומתו הגיע רוני רוזנטל הישר מבלגיה, ומנמל התעופה הישר לאימון הנבחרת ברמת גן. תגובתו של מיחיץ' היתה מוחצת: הרחקתו של אלי כהן מסגל הנבחרת נגד צרפת. מיחיץ' אמר אז "לא ייתכן ששחקן מקצוען יאחר לאימון הנבחרת בלי סיבה מוצדקת. אם אלי כהן לא יסביר את מעשיו הוא יועמד לדין בהתאחדות ולא יוזמן בעתיד הקרוב לאימוני הנבחרת."

הסוף ידוע. אלי כהן פתח בהרכב עם פולין מבלי שיועמד לדין ומבלי שיסביר את הפרת המשמעת החמורה.

משחק הראווה

ערב המשחק עם פולין שבו ניצחה ישראל 3:1 הצהיר מיחיץ' בפני העיתונאים המסקיים את הנבחרת "למעשה זהו מבחנה האחרון של הנבחרת לפני המשחקים הקדם־אולימפיים. למשחק עם אנגליה יש אופי שונה. אנו שולחים שחקנים מכניים כדי להלהיב את הקהל. תקוה וסיני ישחקו מפני שהמשחק עם אנגליה הוא משחק ראווה, מגיע קצת נחת לקהל הנוער."

כמה ימים מאוחר יותר ניפה מיחיץ' את עצמו מהנבחרת. אותם צופים שהגיעו למשחק הנבחרת עם אנגליה חזו בהרכב ישראלי הגנתי שכלל בלם נוסף, מנשה שמעוני ממכבי ת"א. בהתקפה שיחקו רק שני חלוצים. מיחיץ' שכח את הבטחתו.

עזור למאמן

הקשינו על מיחיץ' ושאלנו וכבן מדוע לא רצית עוזר ישראלי כדי שתבין את המנטליות של הכדורגלן הישראלי ותשתלב יותר בכדורגל ישראלי. מיחיץ' השיב: "התחלתי בלי עוזר ואצא עם הנבחרת לאוסטרליה בלי עוזר."

עתה כבר אין ספק. אם ייבחר מיחיץ' לאמן את הנבחרת לתקופה נוספת יהיה זה אך ורק עם עזרתו של מאמן ישראלי צמוד.

הרוב הגדול בהפועל נגד מיחיץ

מתוך 14 חברים, אתמול בישיבת סיעת הפועל, צידדו 12 בסיום עבודתו של המאמן היוגוסלבי • מכבי ובית"ר בעד • אתמול שאלו חברי המזכירות וחברי הוועדה המקצועית ומיחיץ' השיב • ביום שני תתקבל החלטה

ראובן חנניה

הוועדה המקצועית והמזכירות ההתאחדות לכדורגל לא קבלו אתמול החלטה בנושא המאמן הלאומי של נבחרת ישראל.

האפשרויות הן שלוש: מאמן זר, מאמן ישראלי, והמשך עבודתו של מיחיץ' בתוספת עוזר ישראלי. האפשרות הראשונה נשקלת אומנם בכובד ראש אולם הזמן פועל לטובת מיחיץ'. יו"ר הנהלת ההתאחדות שאול סוירי פירט: "גם אם נרצה להחתים מאמן זר הרי שער שהוא ימצא, עד שהוא יגיע לארץ ועד שילמד את הנבחרת, ימצא את עצמו כבר במשחקים הקדם עולמיים שעשויים להערך כבר בדצמבר הקרוב".

גם ממלא מקומו עוזיקס מילצ'ן, ראש סיעת מכבי, באותה דיעה. היו"ר סוירי הוסיף, כי מההבט הכספי הרי שאין בעיה במציאת מאמן זר. עשרת אלפים שקל נטו תשלום למאמן זר לא צריך להיות מכשול, כי כך תצטרך ההתאחדות לשלם במקרה האחר למיחיץ' ולעוזרו.

האפשרות השניה, והיינו מאמן ישראלי, נראית עתה כלא סבירה משום שאין לה רוב עקרוני, כך שהדיון לא יתרחב. מה שנשאר היא האפשרות השלישית.

בחירתו של מיחיץ' בתוספת מאמן ישראלי כעוזר. בחירת מיחיץ' מותנית בלמידת השפה העברית וההתאחדות כבר הודיעה כי תעמיד לרשותו במקרה הצורך מורה פרטי.

צריך להדגיש כי למרות דיונים בסיעת הפועל לא כופה היו"ר סוירי משמעת סיעתית וכל חבר יצביע לפי מצפונו. אם ניקח בחשבון כי את אותם דברים חושב מילצ'ן יו"ר סיעת מכבי, הרי שיתכנו הפתעות בהצבעה עצמה.

מתוך סיעת הפועל התרופף אתמול מעמדו של מיליאנקו מיחיץ'. מתוך 14 חברים שהיו בישיבה צידדו 12 בכך שעבודתו של מיחיץ' לא תוארך לאחר תום החוזה. הבעיה של הפועל עלולה להיות שמכבי ובית"ר יצביעו סיעתית ואילו הפועל לא.

אתמול שמעו חברי המזכירות והוועדה המקצועית פעם נוספת את מיחיץ'. חבר המזכירות דב שחר היה הדומיננטי ושאל שוב ושוב את המאמן הלאומי על המסע באוסטרליה וניו־זילנד.

שחר: "מדוע לא הצבת מערך התקפי יותר במשחקי השני עם אוסטרליה, כן היינו צריכים את הנצחון".

מיחיץ': "היו שלושה חלוצים והגענו להזדמנויות שלא נוצלו. השחקנים ידעו שזה הצ'אנס האחרון שלהם, אולם לא הצליחו לנצח, אני לא מסכים עם העתונות שהנבחרת התבססה על כדורי גובה. החלוץ רוני רוזנטל לא היה מספיק רענן במשחק זה".

מיחיץ' הוסיף כי במשחק הראשון נגד אוסטרליה לא שיחקנו סגור ודווקא האוסטרלים הם שסגרו את המשחק.

שחר: "האם יש לנו שלד שחקנים לנבחרת הלאומית לשנים הבאות, ואם כן כמה?"

מיחיץ': "14־15 שחקנים מה־20 שיצאו למשחקים בניו־זילנד ובאוסטרליה ימשיכו הלאה. מתוך ה־11 הפותחים ישארו 8 או 9. אם יהיו שחקנים צעירים מצטיינים אצרף אותם לנבחרת".

שחר: "האם לא היה כדאי לצאת ולרגל אחר הנבחרת האוסטרלית?"

מיחיץ': "לא טעיתי בעצם אי נסיעתי לרגל אחר האוסטרלים, באנו למשחק הראשון עם אוסטרליה מוכנים. בקשר לאורי מלמיליאן, הוא יצא מן הארץ פצוע אולם בטורניר עצמו הוא תרם את חלקו".

חבר מזכירות אברהם מורחי: "היו שחקנים שנשארו בארץ ויכלו לתרום".

מיחיץ': "היו כמה אולם הם היו פצועים".

אלי מילר: "יש פצועים שיצאו עם הנבחרת למרות פציעתם, ויש כאלה שמשום שהיו פצועים הם הושארו בארץ".

מיחיץ': "השחקנים הפצועים היו במעקב תקופה ארוכה".

כאמור תקבל הנהלת ההתאחדות ביום שני הקרוב החלטה לגבי המאמן הלאומי הבא של ישראל.

מיליאנקו מיחיץ'

החזיק מעמד שלושה שבועות

ארמאנדו אופארטה, שהודיע את המאמן הארגנטינאי הנודע, סזאר לואיס מנוטי באימון אתלטיקו מאדריד, הודח אף הוא כעבור שלושה שבועות בלבד.

אופארטה, שהקבה לשעבר של אתלטיקו, מסר לכתבים, כי עזב לאחר אי הבנות עם נשיא המועדון, חזוס חיל.

"הוא רוצה להטיל את הקבוצה עלי, ואני אמרתי לא", אמר אופארטה.

חיל מסר, כי רגז על אופארטה, שאינו משתף פעולה עם חוזה מאריה מאגורחי, אשר יטול לידיו את תפקיד המאמן בעונה הקרובה ואילו עתה הוא מעורב לא רשמי בתנועת הקבוצה.

מאגורחי, שאימן בחודש שעבר את סלטה ויגו, אינו יכול פורמלית להיות אחראי על הקבוצה, לפי תקנות ההתאחדות הכדורגל הספרדית, האוסרת לאמן שתי קבוצות באותה עונה, על אף שהפסיק את פעילותו באחת מהן.

אופארטה מואשם על־ידי נשיא המועדון, שלא איפשר למאמן המיועד להיכנס לחדר ההלבשה או להיות נוכח על משטח הדשא.

אתלטיקו מדורגת שלישית בטבלת הליגה.

צבי רון: בבית"ר י־ם לא הסתכלו מעבר לאופק

מאמן הכדורגל מנתח את האלופה במשבר וקובע: "כשלון ברכש, גם עם אוחנה לא היתה הקבוצה מצליחה להשאר בצמרת, מזלה של בית"ר שיש רק שתי יורדות" • על הגביע: "לא מופתע"

יצחק ויסהוף

"אפילו שאלי אוחנה היה נשאר ומשחק בבית"ר ירושלים, קשה לי להאמין שהאלופה היתה מצליחה לשמור על תוארה ולהמשיך להיות גורם מרכזי בכדורגל הישראלי" — כך אומר צבי רון מאמן הכדורגל המנסה להסביר מה קורה לבית"ר ירושלים שהודחה שלשום ממשחקי גביע המדינה (1:0 להפועל חיפה) וגם במשחקי הליגה לא רווה נחת ועדיין לא הבטיחה את מקומה בין 8 הראשונות שיתמודדו בפליי־אוף העליון.

צבי רון סבור שבבית"ר ירושלים לא קראו נכון את המפה: "לאחר שזכו שם בתואר האליפות הם לא הסתכלו למרחק, לא הביטו אל מעבר לאופק. מסתבר שמה שהיה טוב לשנה שעברה לא טוב לעונה הנוכחית."

● בית"ר החזירה לשורותיה את רונן שווייג ורכשה את רונן קורמן ומשה סלקטר.

● רון: "בשביל להשאר בצמרת ולרוץ לאליפות היו צריכים להביא שחקנים טובים יותר ממה שהם רכשו. כיום מסתבר כי מה שבית"ר הביאה לא היה מספיק טוב. לא הביאו שוער ברמה, לא הביאו בלם ולא דאגו למחליף נאות לאוחנה. כיום מתברר שאלו התפקידים שהיו נחוצים לבית"ר כדי להמשיך להיות בצמרת. כל הטעויות צפות היום מעל המים."

● לבית"ר ירושלים יש עוד מה לחפש העונה בליגה?

● רון: "להגיד כי עבר זמנם של שחקני בית"ר ירושלים לא הייתי אומר בשום אופן. אם בית"ר תדע לשמור על סגל השחקנים הנוכחי ואני מדבר כבר על העונה הבאה היא חייבת להוסיף עוד שניים לשישה שחקנים מתאימים שהיא באמת זקוקה להם ואז היא תראה אחרת."

● מדובר אולי על מכירת ותיקים והזרמת דם צעיר?

● רון: "קבוצה בריאה מוכרת שחקנים כאשר מצבה טוב ולא כאשר הספינה טובעת. כאשר לקבוצה לא הולך, סימן שהשחקנים לא בכושר. כאשר שחקנים לא מציגים קבלות, לא יהיו להם קונים. קבוצה כמו ליברפול זכתה באליפות. היא מכרה שחקנים, קנתה תחליפים לא פחות טובים וזכתה שוב באליפות. אנו צריכים דוגמאות מקבוצות גדולות בעולם ולא לנוח על זרי הדפנה כמו שקורה לנו."

● ההיסטוריה מראה שקבוצה אלופה ידעה ימים קשים לאחר זכייתה?

● רון: "הכדורגל בכללו בנוי מעליות וירידות. כאשר מכבי חיפה זכתה באליפות בשנה הראשונה זה היה די במקרה, אבל בחיפה עשו שיעורי בית טובים ולקחו אליפות שנה לאחר מכן, אז הדוגמא לגבי חיפה לא תופסת. והיו עוד מיקרים דומים. האידיאל הוא שקבוצה אלופה תתמקם שנה לאחר מכן במקומות 3־4 ואז צפויים לה חיים הרבה יותר ורודים."

צבי רון סבור שתוצאות השבת במשחק של בית"ר ירושלים נגד מכבי פתח־תקוה תלוייה אך ורק בשחקני בית"ר. "על בית"ר ירושלים עברו יותר מדי הפסדים למה שקבוצה זו מסוגלת לספוג. אם שחקניה יחליטו בשבת שהם צריכים נצחון הם ישיגו אותו. שחקני בית"ר יעשו חשבון בשבת האם עדיף להם לשחק נגד מכבי פתח־תקוה והפועל לוד או נגד הגדולות. יתכן שהיום ומחר הם עוד יהיו תחת השפעת ההפסדים האחרונים בליגה ובגביע, אך בשבת הם ילחמו כאריות וינצחו."

● הפסד בפ"ת יכניס את הקבוצה למאבקי התחתית?

● רון: "אם היו שלוש יורדות או מצבה של בית"ר ירושלים היה ביש. כיום לא נראה לי שהפועל לוד או מכבי פ"ת יכולות להנצל."

צבי רון כלל לא הופתע מתוצאות הגביע שהיו שלשום: "מה שקורה מדי שבת בליגה הלאומית הקרין בפרוש על משחקי הגביע. כאשר עוברים קבוצה קבוצה ובודקים מה היא עשתה בגביע מבחינים כי קבוצה שלא הולך לה בליגה הופתעה בגביע. מי שלא טוב בליגה, לא טוב בגביע."

קייסי הורחק מ־8 משחקים

נועם קייסי, כדורגלן הפועל פתח תקוה, נענש אמש ע"י בית הדין המשמעתי של ההתאחדות לכדורגל בהפסקת פעילות לשמונה משחקי ליגה או גביע.

קייסי הורשע בפגיעה בשחקן יריב במשחק קבוצתו עם בית"ר ת"א. בית הדין המשמעתי החמיר בעונשו של הכדורגלן, משום שזו היתה הרחקתו השניה בעונה זו.

מרדכי איוניר, כדורגלן מכבי ת"א, יוכל לשחק מחרתיים במשחק הליגה מול הפועל ב"ש. הוא ספג אמש עונש הרחקה מינימלי של שני משחקים לאחר שהתברר שאין לחובתו הרשעות קודמות למעט "פרשת" הופעתו בנבחרת הלאומית לפני יציאתו לשחק בהולנד.

דני נוימן, מאמן הפועל יהוד, נקנס ב־300 שקלים לאחר שהורשע בהעלבת השופט יוסף גרוסמן במשחק קבוצתו עם הכוח. באותו משחק הורחק נוימן מתחומי המגרש.

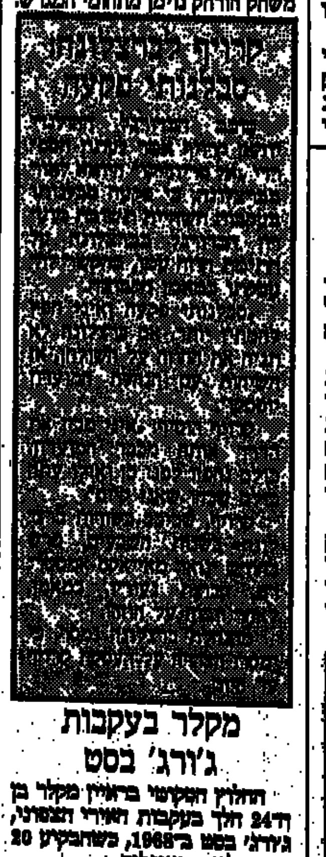

גם ברנור מועמד לפתח־תקווה

משה רוזנברג

אברהם גרנט או דרור ברנור — אחד מהשניים יאמן את הפועל פתח־תקוה בעונת המשחקים הבאה.

גרנט, עשוי להבחר שכן מרבית חברי ההנהלה היום מצדדים בהמשך עבודתו לעונה השלישית ברציפות אם כי לאחרונה נכנס לתמונה גם דרור ברנור שאימן את הפועל פתח תקוה שלוש שנים ברציפות לפני שתי עונות.

במישור המקצועי לקראת המשחק מול הפועל ת"א בשבת, ייעדר שחקן הקישור עוז אליה אשר נפצע לפני שבוע ולא התאמן השבוע וכן אבינועם קייסי המורחק.

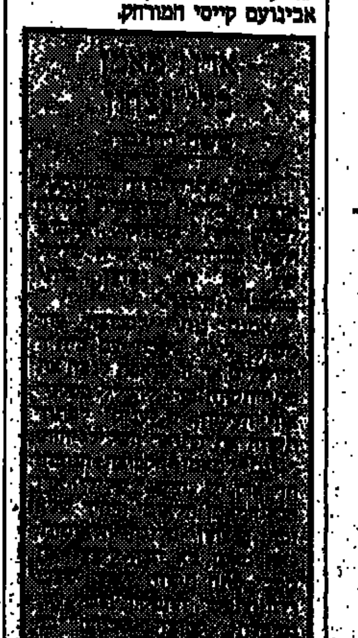

מקלר בעקבות ג'ורג' בסט

החלוץ הסקוטי בראיין מקלר בן ה־24 הלך בעקבות האירי הצפוני, ג'ורג' בסט ב־1968, כשהבקיע 20 שערי ליגה באנגליה.

מקלר עשה זאת במשחק הנצחון על לוטון 0:3 והעלה את מאזנו העונה ל־27 (יתר השערים הובקעו במשחקי גביע וגביע הליגה). את שני השערים הנוספים הבקיעו הקפטן בראיאן רובסון ופיטר דייבנפורט.

נצחון זה העלה את היונייטד למקום השני עם 69 נקודות. היונייטד מפגרת בשמונה נקודות אחרי ליברפול, שקיימה שלושה משחקים פחות.

לוטון, התופסת את המקום ה־13 בטבלה, לא הצליחה לכבוש באולד טרפורד מאז 1959.

בשני משחקי השלמה נוספים שנערכו שלשום, הבקיעה ניוקאסל את האחרונה בטבלה, ווטפורד 1:3 ובדרבי הלונדוני השיגה ארסנל נצחון דחוק על ווסטהאם 0:1.

עד 21: יוון — הולנד 0:5

במשחק ראשון במוקדמות גמר אליפות אירופה לנבחרות עד גיל 21 שהיה באתונה, הביסה יוון את הולנד 0:5 (0:3).

גבור הנצחון היה קאראסאווידיס, שכבש ארבעה שערים, בדקות 10, 41, 73 ו־88. איקונומידס השלים בדקה ה־13.

רק 5000 צופים ראו את הנצחון הגבוה והמפתיע.

נצחון גם לנבחרת האולימפית

גם כדורגלני הנבחרת האולימפית של יוון סיימו בנצחון על ההולנדית.

הם ניצחו בקרובאוטש את רומניה 0:1 משערו של אלכסיו בדקה ה־23.

האם גם בשבת הם יצטרכו לשמוע התוצאות ממגרשים אחרים?

חיילי „גבעתי" הרגו שלושה מחבלים בואדי לרגלי הר דב

מפקד היחידה: מחכים לחוליה הבאה ● התכוונו לבצע פיגוע מיקוח

יהודה צור

חיילי „גבעתי" הרגו אתמול לפנות בוקר שלושה מחבלים, כמאה מטר מצפון לגדר הגבול עם לבנון, במורדותיו המערביים של הר דב. לא רחוק משם נהרגו לפני למעלה משבוע שלושה מחבלים אחרים.

קצת אחרי 04.30 בבוקר הגיעו דיווחים על דמויות חשודות, שמסתתרות ליד גדר הגבול. חיילי גבעתי הגיעו במהירות למקום. המחבלים הסתתרו בתוך צמחייה עבותה בואדי, כמאה מטר מהגדר, בתוך רצועת הביטחון.

השטח הואר בפצצות תאורה והחיילים, השייכים לאותה יחידה שהרגה חוליית מחבלים, לא רחוק מכפר יובל לפני שבוע, נכנסו לשטח לבנון ופתחו במרדף.

רס"ן שמואל, מפקד היחידה, אמר „ביצענו הסימות וכל מה שצריך לעשות, ותוך ירי לכיוון המשער של המחבלים התחלנו בפעולה. לאחר מרדף קצר נתקלנו בשלושת המחבלים, בלחימה קצרה, שארכה דקה בדיוק, חוסלו שלושה מחבלים ולכוחותינו אין אף שרוט אחד. החבריה שלנו פעלו בצורה יפה, במהירות וביעילות — כמו שכתוב".

חיילים שהשתתפו בקרב מסרו, „הגששים גילו לפי העקבות, שמדובר בשלושה מחבלים, נכנסנו לשטח, ובטווח של 50 מטר הבחנו בהם וחיסלנו אותם כמו שצריך". רס"ן שמואל אמר, „צריכים להתייחס לחוליה כדבר שבעבר ולחשוב על החוליה הבאה".

המחבלים לא הספיקו לירות אפילו ירייה אחת לפני שנהרגו. הם היו לבושים במדי חאקי ואפודות קרב. נשקם כלל רובי קלצ'ניקוב, ארבעה טילי לאו וכמויות גדולה של רימוני רסס.

מפקד היחידה אמר, שהם היו בדרכם לפיגוע מיקוח בשטח ישראל. אלוף פיקוד הצפון, יוסי פלד, שיבח את חיילי „גבעתי", ואמר, שיש לנו הכלים להתמודד עם ניסיונות חדירה אלה".

ברבים מישובי קו העימות נשמעו הדי הקרב הקצר. אולם באוור לא נערכו כוננות בגלל הפעולה המהירה של חיילי צה"ל.

כי האדם עץ השדה

158 עצים, לזכר 150 חללי צה"ל בתשמ"ז, ניטעו אתמול ע"י בני משפחותיהם ב„יער המגינים" של הקק"ל, בקרבת המושב בקוע שבפרוזדור ירושלים (צילום: יצחק אלהרר)

כהנא חילק חומר תועבה בבניין משרד המשפטים

בצלאל עמיקם

חבר הכנסת מיכאל איתן, השורהה זה שמונה עשרה ימים במשרד המשפטים, איננו רוצה שם חברים, במיוחד כשמדובר בטיפוסים כמו ח"כ מאיר כהנא.

אתמול הפריע כהנא את בדידותו המזהירה של איש הליכוד כאשר פלש למשרד המשפטים במזרח ירושלים וכידיו חוברת התועבה שתנועתו מפיצה המאשימה את האשכנזים ברצח ילדי תימן. פקיד המודיעין הסביר לו שאסור לחלק כרוזים במשרד, ונענה ב„אני מצפצף עליך".

כהנא חילק את החוברות, ונכנס בתקיפות רבה אל לשכת המנכ"ל. המנכ"ל, חיים קלוגמן, סירב לראות את פניו, והורה למאבטחי המשרד לא להרשות כניסה למטרות של פרסומת מסחרית, מפלגתית או הפגנתית, אפילו אם הפונה הוא חבר כנסת.

כהנא עזב את המקום, ומיכאל איתן נשאר. איתן מכלה את לילותיו בבניין המשרדים השומם. לפעמים הוא יוצא לשעה קלה כדי להתרחץ ולהחליף בגדים. עובדי המשרד כבר לא מתרגשים מנוכחותו ורואים בו, לעיתים, שומר סף נוסף.

סרבן שטחים נוסף למאסר – סמל ראשון יובל יוחא

אבי בניהו, עתי"ם

סמל ראשון במילואים יובל יוחא נדון אתמול ל־21 ימי מחבוש בפועל, בגין סירובו לשרת בשטחים. יוחא הוא סרבן השטחים וה־11 במספר מאז החלת ההתקוממות בשטחים. כיום מרצים את עונשם בכלא הצבאי חמישה סרבני שטחים.

„פרופסור ישעיהו ליבוביץ צודק באומרו, כי מאות סרבני שירות בשטחים עשויים לאלץ את הממשלה לעשות חשבון נפש בכיוון השלום", אומר ח"כ פלד במכתב ששיגר אתמול לשני סרבני שירות, שנדונו שלשום ל־35 ימי מאסר.

ח"כ פלד קרא לשר הביטחון לשחרר מן הכלא את שני הסרבנים, רב"ט שלמה דהאן וסמל אמנון כרמון, ולהכיר בזכותם של ישראלים לסרב להשתתף בדיכוי העם הפלשתיני.

„נתת ידך", אומר פלד לרבין, „לשחרור רבבות צעירים מטעמים דתיים. למה אתה מפחד מצעירים אחרים, שמצפונם אוסר עליהם להשתתף בפעולות דיכוי, אשר אין להן שום הצדקה מוסרית או פוליטית?"

לראשונה: ישראלי בתחרות חציית האטלנטי במפרשיות

עתי"ם

מוזה אטומה למים ודגלון העיר כפר סבא הוענקו השבוע לקלייב שלטר מכפר סבא, הישראלי הראשון היוצא לתחרות המפרשיות הטראנס אטלנטית ליחידים בראשית יוני. בתחרות ישתתפו 120 מפרשיות מ־14 מדינות.

כל משתתף בתחרות התקבל לאחר שעמד במבחן הכולל הפלגת יחיד של 1,500 מילים.

זו הפעם הראשונה בתולדות השיוט באנגליה שמשתתף בו שיט המייצג את ישראל. קלייב שלטר בן 38 עלה לישראל ב־1971 מאנגליה והצטרף לצי הישראלי ומשרת היום כקצין ראשון.

לאחר שאושרה השתתפותו, של שלטר, הקימו קרוביו וחבריו ועדה שתעזור לו בהכנות.

חברת ייעוץ פרטית תציע צמצומים בתיאטרון חיפה

קובי מנדל

ועדת הכספים של עיריית חיפה החליטה להזמין חברת ייעוץ פרטית, שתבדוק את המבנה הארגוני והמינהלי של תיאטרון חיפה. החלטתה של ועדת הכספים נועדה לצמצם את הצוות המינהלי של התיאטרון, ולהביא לפרישה מוקדמת של חלק מהעובדים.

יו"ר מועצת המנהלים של התיאטרון, עו"ד יונה יהב, מסר כי התיאטרון נבנה במתכונת של שנות השישים, והמטרה היא לייעל ולשפר את עבודתו. לדבריו יש גם צורך לתכנן מחדש את בניין התיאטרון.

כעשרת אלפים מנויים כבר חידשו את כרטיסיהם. לתיאטרון הגיעו תלונות מכמה מוסדות על אפליה במכירת כרטיסי המינוי, כיוון שלחלק מהמוסדות נמכרו כרטיסי המנוי במחיר של 140 שקלים ולאחרים במאתיים.

מנכ"ל התאטרון, נעם סמל, מסר בתגובה כי אין כל אפליה, והכרטיסים נמכרים על פי עקרונות שיווק. „אם מוסד קונה סדרה, שלמה הוא מקבל הנחה גדולה יותר ממי שרוכש חלק מסדרה". לדעתו, ועדת הייעוץ מיותרת, כי כבר עתה מספר העובדים בתיאטרון הוא מתחת לתקן.

שערי מטבע־חוץ בבנק הפועלים — 13.4.1988

	יחידה	בנקנוטים: קניה	בנקנוטים: מכירה	העברות והמחאות: קניה	העברות והמחאות: מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1	—	—	1.7081	1.7295	1.7180
דולר אמריקני	1	1.53	1.60	1.5672	1.5868	1.5760
מרק גרמני	1	0.91	0.95	0.9255	0.9371	0.9309
לירה שטרלינג	1	2.84	2.97	2.8871	2.9232	2.9067
פרנק צרפתי	1	0.26	0.28	0.2731	0.2765	0.2746
ין יפני	100	1.21	1.27	1.2350	1.2504	1.2424
גילדן הולנדי	1	0.81	0.85	0.8244	0.8347	0.8298
פרנק שווייצרי	1	1.10	1.15	1.1178	1.1318	1.1248
כתר שבדי	1	0.25	0.27	0.2634	0.2667	0.2648
כתר נורווגי	1	0.24	0.26	0.2493	0.2524	0.2506
כתר דני	1	0.24	0.25	0.2417	0.2447	0.2430
מרק פיני	1	0.38	0.40	0.3863	0.3911	0.3890
דולר קנדי	1	1.25	1.31	1.2700	1.2859	1.2750
דולר אוסטרלי	1	1.12	1.21	1.1656	1.1802	1.1722
ראנד דרום אפריקאי	1	0.44	0.60	0.7273	0.7363	0.7306
פרנק בלגי	10	0.43	0.46	0.4432	0.4487	0.4451
שילינג אוסטרי	10	1.29	1.36	1.3178	1.3343	1.3252
לירה איטלקית	1,000	1.23	1.30	1.2507	1.2663	1.2563

דיניץ ביטל חסות הסוכנות לחג עולי אמריקה הלטינית

שלמה סלוצקי

חודש לפני האירוע המרכזי בחגיגות ה־40 לעלייה מאמריקה לאטינית אשר היה אמור להתקיים בשבת, 14 במאי, ביער בן שמן, בהשתתפות משוערת של 20 אלף ממאה אלף יוצאי אמריקה הלטינית בישראל, ביטל שמחה דיניץ את חסותה של ההסתדרות הציונית לאירוע.

הביטול נודע למארגנים בשיחה מקרית, מפיו של עוזרו של יו"ר ההנהלה הציונית, עמוס יובל. יובל הודיע לגברת גאולה חסקין, יו"ר הוועדה המארגנת ש„לכשנודע לשמחה דיניץ שהאירוע המרכזי יתקיים בשבת, החליט היושב ראש לבטל את חסותו. ההסתדרות הציונית לא תיתן יד לחילול שבת". והזכות הכספית לאירוע מטעם ההנהלה הציונית כבר הועברה מזמן וכמו כן סוכמו לפני חודשים רבים כל פרטי החגיגות, עם היו"ר הקודם, אריה דולצ'ין.

דובר הסוכנות, יורם דורי, אמר שלא תידרש החזרת המימון הכספי לאירוע, אבל תבוטל החסות, ומארגני האירוע יידרשו למחוק את ההסתדרות הציונית מהזמנות.

נודע, שאורי גורדון, יו"ר מחלקת העלייה והקליטה בסוכנות היהודית החליט ליטול יוזמה ולפרוש בעצמו את חסותו על האירוע, מבלי לבקש אישור מיו"ר ההנהלה. מארגני האירוע ציינו, שיום שבת הוא היום היחיד שיכול לאפשר כינוס עשרות אלפי משתתפים באירוע חד פעמי, ושהובטחו סידורים מתאימים למי שקדושת השבת היתה מונעת ממנו השתתפות באירוע.

תלמידי 18 בתי ספר נוספו לרשימת לומדי היידיש

שירות „על המשמר"

על גידול חסר תקדים השנה במספר התלמידים הלומדים יידיש בבתי הספר בארץ מצביע דו"ח של המפקח על הוראת היידיש במשרד, מרדכי דוניץ.

השנה הצטרפו 18 בתי ספר חדשים לרשימת בתי הספר המלמדים יידיש ובסה"כ לומדים יידיש כ־800 תלמידים. תלמידי כ־39 בתי ספר ייגשו השנה לבחינת בגרות ביידיש, לעומת 18 אשתקד.

דוניץ מסר, כי מספר בתי ספר בארץ כבר פנו אליו בבקשה להתחיל ללמד יידיש בשנה הבאה.

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

מרחב תכנון מקומי

קריות

[illegible]

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

מרחב תכנון מקומי מבוא העמקים

הודעה בדבר הפקדת שנוי תכנית מתאר

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הצפון ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ובניה מבוא העמקים שברחוב כרמל 20/5 בנצרת עלית, מופקד שנוי תוכנית מתאר הנקרא תכנית מס' 5864 שנוי לתכנית מתאר מס' RP/50/42 — שנוי יעוד למתקן הנדסי בכפר רינה, ביחד עם תשריט המצורף אליו.

ואלה השטחים הכלולים בתוכנית: גוש 17528 חלקי חלקות 9, 10, 34. עיקרי מטרת שנוי התכנית: יעוד השטח למתקן הנדסי (בריכת מים).

כל המעונין בשינוי התוכנית יכול לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני הרואה את עצמו נפגע על ידי שנוי התכנית וכן מהנדס הועדה המקומית שבמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו, רשאי תוך חודשיים מיום פרסום הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.

את ההתנגדות יש להגיש בכתב בפרוט הנמקות ובלווי מצהיר חתום על ידי עו"ד המאמת את העובדות שעליהן היא מסתמכת.

עמרם קלעגי, יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה צפון

סוף שבוע עם

הארץ

עיתון לאנשים חושבים

סדיר, אחיד וממלכתי
מולס

פולין זוכרת
יואב טוקר, קראקוב

חלום ארמני
רומן פריסטר

כוונות טובות בדרך לגיהנום
פרשת החוסים המפגרים ב"רוחמה"
רחל סער (טל־שיר)

פילובסקי ממריא שוב
אביה לביא

יואל מרקוס על עניינים קטנוניים ● אליהו סלפטר על ההסכם באפגניסטן ● יואב קדני עם יהודי ארה"ב ● רונית מטלון על סוד הקסם של אלכסנדריה ● אורי קליין על אמא קוראז'

כתב זר / תום שגב ● הארץ שלנו / מאיר שלו ● מקורות מדיניים / עקיבא אלדר ● מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי ● שבוחים ואנשים / אורי ניר ● כספת / וחמיה שטרסלר, יותם שרמן, יהודית שרוני ● הטלוויזיה של השבוע / לולי גליל

מה ● מתי ● היכן

טלוויזיה

(ב) כתובות מירוהלות ללקויי שמיעה. 09.30 עד כאן חדשות קול ישראל. 09.35 קשת וענן. תכנית המה. משדר על יאנוש קורצ'אק. 10.00 סרט תעודי לחוור ולהיות. 4 אנשים מספרים כיצד הרגישו בזמן השחרור ממחנות הריכוז. 10.30 סקופי מצעד האצים „שלא צער" ברזובות סקוקי, אילינוי. 12.30 אותם השמים אותה האדמה. 14.00 עד כאן חדשות קול ישראל. 14.05 חיו שלום, ילדים. 15.35 תמונות. 18.30 ירושלים ... 21.00 מבט לחדשות. 21.35 הדור השלישי. 23.15 ביחידין לילי. 23.40 חדשות הלילה.

ערוץ 2

18.30 רבנות. 19.00 גטו וגבריה. 20.00 צללי אש. 20.30 לחצר ולחיות. 21.00 רנייאל כנוב הארייות.

רדיו

קול המוסיקה

06.00 „חוגו העצמאות חיכשות". 06.02 „צלילים נוגים". 07.09 „קונצרט" ... 24.00 ...

רשת א'

... 18.05 ...

רשת ב'

07.00 „הבוקר הזה". 08.07 שירים עבריים. ... 00.15 „להיאתו בחלום".

גלי צה"ל

06.05 אוניברסיטה משודרת ... 20.05 ...

שידורי צה"ל 1

19.05 „לאן הנער" אנשים, ארועים ... 05.00 צלילי בוקר.

שידורי צה"ל 2

20.05 „צר"ע"/ תכנית יומית. 21.57 הודעות.

לחיילים. 23.05 „המסקת עשר" עם מיכל גוב. 23.05 „קול הגא'ו חוזר".

רשת ג'

06.04 שירים משלנו. 14.06 שירים עבריים. 20.05 „קו התחלה" תקליטי שירים ראשונים. 21.05 „מועד רוקי". 23.05 „הלילה הוא שירים".

קולנוע

תל־אביב

9.30 ,7.15 ,4.30

אסתר: הסיציליאני — 9.40 ,7.15 ,5
אורלי: מוכת ירח — 9.30 ,7.15
בן־יהודה: חיזור גורלי — 9.30 ,7.00 ,4.30
בית ציוני אמריקה: יופיו של החטא — 9.30 ,7.15
גת: שאלה של שפיות — 9.00 ,6.00
גורדון: בצילו של הלם קרב — 9.30 ,7.00
דקל: חשוד — 9.30 ,7.00 ,5
דרייב אין: הבטלנים — 7.45; סקס — 12.00
זמרה: עבודה בעיניים — 9.30 ,7.15 ,5
לימור חדש: ריקוד משותף — 9.30 ,7.15 ,4.30
סינמה 1: סטור לרגל שיפוצים
סינמה 2: סגור
פאר: ת"א לוס אנג'לס — 9.30 ,7.30 ,5
פאריס: יהושע יהושע — 9.30 ,7.15 ,2 ,12
רב־חן 1: מעקב צמוד — 9.30 ,7.30 ,5
חן 2: אימפריית השמש — 9.45 ,7.25 ,5
חן 3: הקיסר — 9.45 ,7.40 ,4 ,2 ,11
חן 4: תרגילים בחיזור — 9.45 ,7.40 ,5 ,2 ,11
חן 5: אי אפשר לקנות אהבה — 9.40 ,7.30 ,5 ,2 ,11
שחף: מוכת ירח — 9.30 ,7.00 ,4.30
תל־אביב: הנרדף — 9.30 ,7.15 ,5
תכלת: עניין שולי — 9.35 ,7.00 ,4.30
לב 1: חופשה בכפר — 10.00 ,7 ,5 ,2
לב 2: סובלנות — 9.30 ,7.15 ,4.30 ,2
לב 3: מלאכים בשמי ברלין — 10.00 ,8 ,5 ,2
לב 4: המבצר הנסתר — 10.00 ,7.30 ,5 ,2
מוזיאון ת"א: עיניים שחורות — 7.00 ,9.00

רמת־גן

אואזיס: שאלה של שפיות — 9.30 ,6.40 ,4
לילי: ת"א־לוס־אנג'לס — 9.30 ,7.15
רב־גן 1: מעקב צמוד — 9.40 ,7.20 ,5
גן 2: אמפרית השמש — 6 ,9
גן 3: ללא מוצא — 9.40 ,7.30 ,5
גן 4: הקיסר האחרון — 9.15 ,6.15

ירושלים

אדיסון: הנרדף — 9.30 ,7.15 ,4.30
אורנע: אי אפשר לקנות אהבה — 9.15 ,4.30
רון: חשוד — 9.00 ,7.00 ,4.30
בית אגרון: ריינר — 20.00

מל ברוקס – פרנקנשטיין הצעיר — 22.00
ישו כוכב עליון — 24.00
מטרו: מוכת ירח — 9.30 ,7.00 ,4.00
אורנה: אימפריית השמש — 8.30
כלנית: חיזור גורלי — 9.15 ,7.00
סמדר: ריקוד בחשיכה — 9.15 ,7.00
תבור: סגור לרגל שיפוצים
עדן: עבודה בעיניים — 9.00 ,7 ,4.30
תיאטרון ירושלים: להצגות ילדים — 21.45 ,18.45

חיפה

אורה: הנרדף — 9.15 ,7.00 ,4.30
חן: אי אפשר לקנות אהבה — 9.00 ,7.00 ,4.30
עצמון 1: עבודה בעיניים — 9.15 ,7.00 ,4.30
עצמון 2: חיזור גורלי — 9.15 ,7.00 ,4.30
עצמון 3: ריקוד משותף — 9.15 ,7.00 ,4.30
רון: מוכת ירח — 9.00 ,6.30 ,4
רב־אור 1: מעקב צמוד — 9.15 ,6.45
רב־אור 2: הקיסר האחרון — 9.15 ,6.00
רב־אור 3: החשוד — 9.15 ,6.50
אורלי: יופיו של החטא — 9.15 ,6.45
קרן אור המודרניש: ת"א לוס אנג'לס — 9.15 ,7.00 ,4.30
פאר: הסיציליאני — 9.30 ,7.30 ,5.00

נתניה

שרון: ריקוד משותף — 9.15 ,7 ,5

חולון

מגדל: חיזור גורלי — 9.30 ,7.15 ,5
מגדלי: שאלה של שפיות — 9.00 ,6.00
ארמון: ת"א לוס אנג'לס — 9.30 ,7.30 ,5

בת־ים

עצמאות: הנרדף — 9.30 ,7.15 ,5

הרצליה

היכל: עבודה בעיניים — 9.30 ,7.15

פתח־תקוה

היכל 1: עבודה בעיניים — 9.30 ,7.15 ,5
היכל 2: חיזור גורלי — 9.30 ,7.15 ,5.00
היכל 3: הנרדף — 9.30 ,7.15

עפולה

מוסיאון: הועקה לחופש — 9.00

ראשון־לציון

רון 1: עבודה בעיניים — 9.30 ,7.30
רון 2: מוכת ירח — 9.30 ,7.15

תיאטרון

הבימה — התיאטרון הלאומי

הערב יום ה', 14.4

ג'ון גבריאל בורקמן: 20.30

אנשים קשים — בכפר־סבא: 20.30

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי־מרקחת

בת־ים
גני בת־ים — הנביאים 3

חולון
אהרון — הופיין 52
עין יהב — עין יהב 4

ירושלים
קופ"ח — מרפאת רוממה — המ"ג 28

נתניה
סורת — פ"ת 76

פתח־תקוה
קופ"ח — חיים עוזר

תל־אביב
שלמה המלך — שלמה המלך 78
סופרפארם – איינשטיין 40, רמת־אביב

חיפה
מרונו — הרצל 29

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז

● בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר – כל המחלקות – כל השבוע.

● בית החולים בילינסון, פתח־תקוה – כל המחלקות – כל השבוע.

● בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב – בימים ב', ד', ו' – כירורגיה ופנימית. ילדים – כל השבוע.

● בית החולים איכילוב, תל־אביב – בימים א', ג', ה' שבת – כירורגיה ופנימית.

● בית החולים וולפסון, חולון – כל המחלקות – כל השבוע.

● בית החולים אסף הרופא – כל המחלקות – כל השבוע.

נתניה

● ביה"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים – כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים

שערי צדק – פנימית, נשים.
בקור חולים — ילדים.
הדסה ע"כ — כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.

מוקד קופ"ח כללית

המוקד יספק מידע טלפוני בימים א'–ה' בין 08.00–20.00, בימי ו': 08.00–15.00. טלפונים: 03־433300, 03־431500.

יד בדד – ארגן קשבת בטלפון לילד ולנוער – קו לנוער במצוקה
ירושלים — 02־243358
ת"א — 226027 (24 שעות)
חיפה — 04־229488 (11.00–20.00)
גליל מערבי — 04־922222

קו פתוח לחולים במצוקה בימי ב' ו־ד' – טל. 223732.
„קו פתוח" – ארגון קשבת לילדים ובני־נוער — 03־221680 (24 שעות).

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים שליד „הקסתו" למרפאות שיניים בישראל: בתל־אביב — בימים א'–ה' בין השעות 21.00—23.00. בלילות שבת וערבי חג בין השעות 24.00—18.00. בשבתות וחגים בין השעות 15.00—21.00.

הכתובת: רח' בר־כוכבא 49, טל' 284649. בחיפה: רחוב הגפן 26, קומה ג', טל' 523566, פתוחה מדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00 בערב.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה — המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00–24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד. דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) קומה א', טל' 294869, 03־285822.

מרכז סיוע לקורבנות אונס — לרעננה ואיזור השרון, טל' 052־32452 בימים א'–ה' בשעות 17.00—21.00.

עזרה ראשונה נפשית
ער"ן ירושלים — טל' 02־227171
ער"ן תל־אביב — טל' 03־5461111
ער"ן ילדים ונוער, ת"א — טל' 03־261113
ער"ן חיפה — טל' 04־672222
ער"ן כרמיאל (גליל מערבי) — 04־988410
ער"ן נתניה — טל' 053־335316
ער"ן כפר־סבא — 052־918999
ער"ן באר־שבע — טל' 057־418111

פילוח מוחדרים — מוקד עת"א למקרים דחופים — טל' 106.

מד"א

ירושלים, ת"א, חיפה — טל' 101. רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — טל' 781111; להרצליה — 101, טל' 221022; עפולה 308; טלפון 065־93834; טבעון — 101; טלפון 04־931401; נהריה — טל' 04־923333; בת־ים — טל' 6511111; באר־שבע — טל' 057־74767; שח"ל כנוש רז, טל' 03־330848.

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה – טל' 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת – טל' 100. אילת – 244; חדרה – 22444.

רכבות

מירושלים לבני־ברק וחיפה: בימים א'–ה': 16.00; בימי ו' וערבי חג: 11.30
מחיפה לבני־ברק וירושלים: א'–ה': 7.00
מתל־אביב לחיפה: בימים א'–ה': 6.00, 7.00, 8.00, 8.16, 5.00

מרחב תכנון מקומי אילת

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מיתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה אילת הופקד שינוי תכנית הנקראת שינוי מס' 26 לתכנית מיתאר 101/02/2, ביחד עם התשריט המצורף אליה.

עיקרי הוראות השינוי:
א. תיכנון דרך 27 (רח' הארגמן) אל דרך הערבה.
ב. שינוי יעוד שטח הדרך המתבטלת מס' 28 לאזור מגורים והדרך מתבטלת מס' 10. לאזור מגורים ואזור מגורים לדרך חדשה.
ג. שינוי יעוד משטח ציבורי פתוח לאזור מגורים, ומאזור מגורים לדרך מס' 12. ומדרך מס' 12 לאזור מגורים.

ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית: שטח התכנית 622.3 דונם. גבול התכנית: מצפון — רח' ארגמן, מדרום — נחל שחמון, ממערב — שכונת מע' 7 ממזרח — דרך הערבה, שכונה מ"1, מ"14, מ"3.

כל המעונין בשינוי התכנית רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע ע"י שינוי התכנית וכן כל זכאי עליפי סעיף 100 לחוק, רשאי, תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה. ההתנגדות תוגש בכתב בפירוט והנמקות בליווי תצהיר המאמת את העובדות עליהן מסתמכת ההתנגדות.

שלום דנינו, יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום

מרחב תכנון מקומי השומרון

נמסרת בזה הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבנייה תשכ"ה—1965, כי הוגשה בקשת ע"י מאיר קרמון 11321/208 וברוך־יעקב להלוקת החלקה לשנים שבאישורה יש משום הקלה לעניין סטיה מתכנית ש/155א' וכן לעניין סטור מוצעה בתחום מגרש 208/2.

התנגדות מנומקת בכתב, אפשר להגיש תוך 14 יום מפרסום הודעה זאת, לועדה המקומית השומרון (ת.ד. 58, זכרון־יעקב — 30950).

שלום ברזילי
יו"ר הועדה המקומית — השומרון

ועדת משנה לתכנון ובניה חולון

תיק בנין 5368

הודעה על פי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965

ניתנת בזה הודעה שהוגשה לועדה בקשה להיתר בנית על חלקה 182 בגוש 7070 ברח' סמטת מס' 29 חולון, הכוללת מתן הקלה ב: הקמת מקלט עילי במקום מקלט תת־קרקעי, החלקה הנ"ל נמצאת באיזור מגורים ב'.

את התכנית אפשר לראות במשרדי הועדה בעיריית חולון רחוב ויצמן 58 בשעות ובימים של קבלת קהל.

התנגדות לבקשה להקלה לעיל ניתן להגיש תוך 14 יום מתאריך פרסום הודעה זו. התנגדות שתוגש חייבת להיות בכתב ומנומקת.

עו"ד ח. שורין, ראש העיר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה חולון

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965
הועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז תל־אביב

מרחב תכנון מקומי רמת־גן

הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז תל־אביב החליטה באישור שר הפנים לאשר תכנית מס' ר"ג/933, שינוי לתכנית מתאר מקומית מס' ר"ג/816.

השטחים הכלולים בשינוי התכנית ומקומם: גוש 6128, חלקה 180.

עיקרי הוראות התכנית: מטרת התכנית היא להתיר לחקופה מוגבלת הקמת חממה, גידול צמחי נוי ומכירתם בשטח החלקה הנ"ל.

הודעה על הפקדת השינוי פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3389 התשמ"ו, עמ' 26.

השינוי האמור בצורה שאושרה הועדה המחוזית, ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה רמת־גן וכל המעוניין רשאי לעיין בו, ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

מרדכי כהנא, יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב

חוק התכנון והבניה תשכ"ט—1965 הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב–יפו

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ח—1965

הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב–יפו בקשה ליתן אשור הקלה לתוספת אחוזי בניה ולקו בנין בחזית עפ"י הקו הבנוי ברחוב עבור סגירת מרפסת ברחוב מיזאן מס' 4 גוש 6792 חלקה 37.

תיק בנין 004־1/810
בקשה מס' 880004

בעל קרקע או בנין או המחזיק בהם שיש לו התנגדות להוצאת היתר/אשור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב–יפו, שד' בן גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתבתו המדוייקת וטלפון.

התנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותתבאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.

י. מסמי, סגן ראש העיריה
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה — תל־אביב–יפו

עיריית הרצליה

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

הועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב הרצליה

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבנית תשכ"ה—1965

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק הנ"ל, כי לועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב הרצליה.

הוגשה על־ידי יצחק וגרשטיגר, רח' החלוץ 4 הרצליה בקשה המתייחסת לקרקע שבמקום. שם הישוב הרצליה, רח' העצמאות גוש 6518 חלקה 487 ומהווה הקלה לגבי המותר באזור בר מבוקשת ההקלה האמור, דהיינו: הקלה של 5% בגין מעלית הקלה של 6% באחוזי הבניה דהיינו 131% שטח בנוי במקום 120% המותרים.

כל המעונין יכול לעיין בבקשה הנ"ל במשרד הועדה המקומית ברחוב סוקולוב 10 הרצליה בימים ובשעות שהמשרד האמור פתוח לקהל, וכל הרואה עצמו נפגע ע"י אישור הבקשה הנ"ל יוכל להגיש התנגדות מנומקת למשרדי הועדה המקומית האמור בכתובת הנ"ל תוך שבועיים מיום פרסום מודעה זו.

אלי לנדאו, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב הרצליה

הועדה המקומית לתכנון ובניה רעננה

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965 להלן החוק:

ניתנת בזה הודעה כי בהתאם לסעיף 149 לחוק, כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ובניה רעננה (להלן הועדה המקומית) בקשה להיתר בניה בגוש 7651 חלקה 28, 78,29, מגרש 44 רח' לור מבוקשת הקלה 3.4% בקו בנין צדדי דהיינו 2.9 מ' במקום 3.0 מ' המותרים והקלה 6.7% בקו בנין אחורי דהיינו 5.6 מ' במקום 6.0 מ' המותרים לפי תכנית רע/255/1.

כל המעוניין רשאי לעיין בתכנית במשרדי הוועדה המקומית רעננה במקום ובימים שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל הרואה עצמו נפגע מהקלה זו רשאי להגיש התנגדותו להתרת ההקלה הנ"ל תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית במשרדי העיריה.

ב. וולפוביץ, יו"ר הועדה לתכנון ובניה

ועדת משנה לתכנון ובניה חולון

תיק בנין 3035

הודעה על פי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

ניתנת בזה הודעה שהוגשה לועדה בקשה להיתר בניה על חלקה 127 בגוש 6019 ברח' יואב מס' 6 חולון, הכוללת מתן הקלה באחוזי בניה 6% בשתי קומות משטח מגרש 555/2.

החלקה הנ"ל נמצאת באזור מגורים א'.

את התכנית אפשר לראות במשרדי הועדה בעיריית חולון רחוב ויצמן 58 בשעות ובימים של קבלת קהל.

התנגדות לבקשה להקלה לעיל ניתן להגיש תוך 14 יום מתאריך פרסום הודעה זו. התנגדות שתוגש חייבת להיות בכתב ומנומקת.

ידוע לי כי פרסום זה הנו על אחריותי בלבד ואינו מהווה אישור להקלה.

שילוני יוסף ושושנה, רח' יואב 6, חולון

טלקס

● מציע שטר כסף עם שייח' טריף

"נראה לי שיהיה זה הוגן להעניק כבוד למנהיג העדה הדרוזית, השייח' אמין טריף עוד בחייו, ולקבוע שטר כסף חדש שישא את דיוקנו של השייח'". הצעה זו הופנה לראש הממשלה, לממלא מקומו, לשר האוצר, לנגיד בנק ישראל וליו"ר המועצה המייעצת לבנק לאומי עורך־הדין יואב צח מחיפה, עם הכנסת שטר הכסף החדש של 20 ש"ח הנושא את דיוקנו של משה שרת.

במכתבו מציין עו"ד צח, כי בתקופה זו, בה המיעוטים בארץ נמצאים במצב שבו מצטברת בהם מרירות כלפי המדינה, יש לזכור את המיעוט הדרוזי המלווה את העם היהודי באופן עקבי, תוך נאמנות לישראל.

עו"ד יואב צח מבקש במכתבו לדון בהצעתו להנהיג שטר כסף שישא את דיוקנו של מנהיג העדה הדרוזית ומדגיש, כי "חובת העם היהודי לעשות זאת למען המיעוט הדרוזי". קובי מגדל

● רכבת "אווירית" לוד־וורשה

בימים אלה מפעילה "אל־על" שתי טיסות מיוחדות בקו לוד־וורשה ומטיסה את משתתפי הצעדה לרגל 45 שנה למרד גיטו וורשה. כמה מאות כבר יצאו לאתרים שונים באירופה במסגרת "מסע חיפוש שורשים".

עם השלמת האירועים תפעיל חברת "אל־על" רכבת אווירית מוורשה ללוד. יוסף שמי

● חבילה רומנית־פולנית

חברת "אופיר טורס" מציעה לתיירים ישראליים היוצאים לטיול לפולין מסלול חדש עם נחיתת ביניים בבוקרשט, סיור מודרך וביקורים במוזיאונים של הבירה הרומנית. התיירים יוכלו גם לראות הופעת להקת פולקלור מקומית ולהיפגש עם הרב הראשי של רומניה. יוסף שמי

מאסר ע"ת לרפי סוויסה שהורשע בהדחת עדים

זהבה מוזס, עתיים

רפי סוויסה, מי שהיה נציב שרות בתי־הסוהר וחבר כנסת מטעם המערך, נידון אתמול בבית־משפט השלום ברחובות לשישה חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים ולקנס בסך 3000 ש"ח, לאחר שהורשע בהדחת עדים ובנסיון לברוא אליבי עבור בנו דוד.

סניגוריו של סוויסה, עוה"ד חיים משגב וגיר גרשוני, הודיעו כי יערערו על ההרשעה בבית־המשפט המחוזי.

"אין דופי בכך שסוויסה גילה מסירות לבנו וניסה לשכנע את המשטרה בחפותו. אך בנסיון להדריך עדים למסור עדות שקר עבר את הגבול בין מותר לאסור ואני מוצא אותו אשם בעבירות המיוחסות לו" — אמר השופט ניסים ישעיה בפסק־דינו המנומק והארוך.

בנו של רפי סוויסה, דוד, נעצר בחודש יוני 1987 כחשוד בהתפרצות לדירות ברחובות, וזוכה מחמת הספק. זמן קצר לאחר מעצרו של דוד נעצר רפי סוויסה כחשוד בהדחת כלתו ורד ואמה חיותה למסור עדות שקר כדי לספק אליבי לבנו.

רפי, שהופיע בלוויית אשתו, בנו דוד, ורד ובני משפחה רבים אחרים, היה לבוש בקפידה בחליפה תכלת בהירה על חולצה וורודה ועניבה תואמת. הוא ישב לבדו על ספסל הנאשמים ושמר על פנים חתומות.

השופט ישעיה ציין בפסק־דינו, כי הסתמך על עדותן של ורד סוויסה, כלתו של הנאשם, ואמה חיותה, אותן שידל רפי סוויסה למסור עדות שקר על־פי כתב־האישום. השופט ציין, שהיחסים של רפי עם חיותה וורד היו תקינים ונשארו כאלה גם כיום ולא היתה כל סיבה שהשתיים ירצו להפלילו.

השופט שיבח את הופעתו בבית המשפט של ניצב משנה שמעון סביר, ראש אגף לחקירות פשעים חמורים במשטרה, אחיו של רפי. השופט ציין, שסביר נקלע כאן למצב מביך. הוא לא נטש את המשפחה ויחד עם זאת נשאר מהימן לתפקידו כקצין בכיר במשטרה ולא שכח להזהיר את אחיו בפני כל התערבות בחקירה.

לעומת זאת השמיע השופט דברי ביקורת קשים על שני קציני משטרה אחרים, גם הם קרובי משפחה של סוויסה: פקד דורית בן־מאיר, אחייניתו של רפי, ובעלה, פקד מוטי בן־מאיר, וציין, כי עדותם של השניים היתה "בלתי משכנעת לחלוטין".

בצעד יוצא דופן ביקשה התובעת, עו"ד קלרה רג'יניאנו, להתחשב בעובדה שמדובר כאן באב מסור שפעל בלהיטות יתר כדי להציל את בנו.

"תשאירי את זה אולי לסניגור", העיר השופט בחיוך, אך התובעת עמדה על חובתה להשמיע טענות גם לקולת העונש של האיש והציעה לבית־המשפט להסתפק במאסר על תנאי וקנס כספי.

לאחר הקראת גזר־הדין אמר רפי סוויסה: "השופט, שאני מכבד אותו, טעה. לא שיקרתי ואנו נערער על פסק־הדין. כל שרציתי היה לעזור לבני בדרך חוקית".

מרצה באוניברסיטת תל־אביב תיחקר בחשד להדחת עדים

עתיים

המשטרה תפתח בימים הקרובים בחקירה נגד ד"ר דינה פורת, מרכזת החוג להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטת תל־אביב, בחשד לעבירות של הדחת עדים, איום, הפחדה ומתן טובות הנאה לעד במטרה למנוע ממנו שיעיד נגדה — זאת הודיעה לבג"ץ נציגת פרקליטות המדינה.

החקירה תיפתח בעקבות עתירה לבג"ץ שהגיש בחודש שעבר הסטודנט שלמה (מוני) יקים מרמת־גן. יקים הגיש את התלונה כבר לפני כשנה אך מאז סירבה, לדבריו, המשטרה לחקור בה.

נציגת הפרקליטות, עו"ד יוכי גנסין, הודיעה אתמול לשופטים, שהמשטרה מוכנה להתחיל בחקירה ולכן הורו השופטים למחוק את העתירה.

הסטודנט מוני יקים הואשם בשנת 1985 בעבירות משמעת במהלך לימודיו באוניברסיטה. הוא הועמד לדין משמעתי על כך שבעת הרצאותיה של ד"ר פורת בקורס "בן־גוריון והשואה" הוא שיסע ללא הרף את דבריה, סירב להפסיק לדבר והאשים את המרצה שהחומר שאותו היא מעבירה לתלמידים אינו מדוייק.

יקים הורחק בעקבות הפרעותיו באחת ההרצאות מהאולם על־ידי אנשי ביטחון ואז אמר למרצה: "כאן לא יהיה שיעור אם לא תתני לי לדבר כל פעם".

יקים הורשע בבית־הדין המשמעתי של האוניברסיטה ונקבע שזכויותיו בקורס יבוטלו. כן נאסר עליו לגשת לבחינות והוא הורחק מהלימודים באוניברסיטה לתקופה של 8 חודשים.

יקים אמר בעתירה לבג"ץ שהוא חף מפשע וניסה להוכיח זאת בבית־הדין המשמעתי על־ידי עדויות של חבריו לכיתה. לדבריו, אחד התלמידים שינה את עדותו ותמך בגירסתה של ד"ר פורת לאחר שהמרצה הדיחה אותו לעשות זאת. היא איימה על התלמיד, ששמו מוטי גור, שאם לא ישנה את עדותו תפגע בלימודיו בצורה חמורה ולאחר ששינה את עדותו הדליפה לתלמיד שאלות של מבחן וגרמה לכך שיקבל ציון גבוה — טען בעתירה.

בקבוק תבערה לחנותו של מפר שביתה במזרח י־ם

בצלאל עמיקם

חלפן כספים ערבי ממזרח ירושלים, שהפר את השביתה הממושכת ופתח את חנותו, נוכח אתמול בעליל בכוחם של פעילי האינתיפאדה, שהשליכו בקבוק תבערה לעבר חנותו.

הבקבוק התלקח ועובר אורח ערבי נכווה והועבר לבית־החולים הדסה בעין־כרם.

חוק התכנון והבניה 1965

מרחב תכנון מקומי עירון—ואדי ערה

נמסרת בזה הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה 1965 כי הוגשה לועדה בקשה להיתר בניה מספר א/88/10 בגוש 20411 חלקה 56 מגרש 56/1 ע"ש מוחמד טאופיק ג'ברין מכפר אום אל פחם שבאיזורו יש הקלה מהוראות תכנית מתאר מספר ג/470.
מהות ההקלות:
1. הקלה ב־10% בקו בנין אחורי וכן הקלה בקו בנין קדמי.
2. בקומה א' ולגבי בליטה 3.00 מ' במקום 4.10 מ'. ניתן לעיין בבקשה הנ"ל בועדה בימי ובשעות קבלת קהל. כל המעונין רשאי לעיין ולהגיש התנגדות לבקשה הנ"ל לועדה האמורה תוך שבועיים מיום פרסום הודעה זו בעתון.

סמיר דרויש, יו"ר הועדה המקומית עירון

הודעת פרסום/שימוש חורג

עפ"י הוראות סעיף 149 לחוק התכנון והבניה—תשכ"ה—1965

בהתאם לסעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לוועדה מקומית, בקשה להתרת שימוש חורג, מתוכנית מפורטת. מספר 102/03/8 (תיק בניה 124).
שם המבקש: זמיר שרותי כ"א, מעונו רוגוזין 22/5 אשדוד.
מהות הבקשה: התרת שימוש חורג ממגורים למשרד בחלקה 3 בגוש 2077 ברחוב רוגוזין 22/5 אשדוד.
כל המעונין יוכל לעיין בבקשה ובתוכנית המצורפת אליה ללא תשלום, במשרדי הוועדה המקומית לתכנון ולבניה אשדוד, בשעות קבלת קהל.
כל הרואה עצמו נפגע או עלול להפגע כתוצאה מאישור שימוש חורג רשאי להגיש התנגדות מנומקת בשני העתקים במשרדי הוועדה המקומית הנ"ל, תוך 14 יום מפרסום זה.

א. אזולאי, יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה אשדוד

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה "הדרים"

הוד־השרון, דרך רמתיים 36, טל. 052-21178

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לועדה המקומית לדיון, בקשה לבניית מבנה מגורים (קוטג') דו־משפחתי ברחוב סוקולוב מגדיאל, הוד־השרון.
בגוש 6407 חלקה 184 על־ידי מנחם יצחק, והמהות הריגה, היינו:
1) תוספת שטח בניה במסגרת 6% שניתן לאשר בהקלה.
2) הקלה של 10% בשני קוי בנין צדדיים (3.60 מ' במקום 4.00 מ' הנדרשים).
כל מעונין, או בעל ענין במבנית אחרת, בקרקע, בבניינים או בנכסים אחרים שהתכנית משפיעה עליהם, יכול לעיין בהעתקי התכנית במשרדי הועדה המקומית, בשעות הקבלה הרגילות, ולהגיש התנגדויות מנומקות בכתב לתכנית תוך 14 יום מתאריך פרסום זה.

ש. ליבלה, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה "הדרים"
תאריך 24.3.88

מחר ב"על המשמר" ובמוספו השבועי חותם

* ביתא — זה התחיל במכות שהחטיפו לרועה ליד המעין — פנחס ענברי
* אבנים מתעופפות ליד ג'יסר א־זרקא — יואב אביב

דברים ששמעתי מרוז'קה — כרמלה לכיש

* הליכוד — קרבות־פנים בדרך לכסא — מוטי בסוק
* הנסיך צ'ארלס — דפוק תורן — דפנה ורדי, לונדון
* סופרמן גם... — עופר ניר
* יש דיבור: נטע אוהבת את צפריר, שאוהב את...
* יוסף מונדי — רשימות מן הרובית; עמירם כהן — על התפוזים; גיורא מנור — קולנוע; דורית קדר — תערוכות; דני ורט — קולנוע

בחותם

* לפתוח בטריקת דלת — ראיון עם ח"כ דראושה — מאת אהוד דור

בראשית ברא את קראווה — כפר־אם וכפר־בן משני צידי הקו הירוק — מאת גוגה קונן

* יד ושם עם חיל אוויר — תום פרידמן זוכה פרס פוליצר — מאת ירון אמיתי

רודה בא חשבון — אמנון רודה מבקר את המערכת השיפוטית — מאת חנה איש־הורביץ

* על היחס לשואה בשנותיה הראשונות של המדינה — מאת יצחק שור
* משא הצלב — ארבעה סיפורים בעקבות אושוויץ — מאת חיה יוסף
* אייכמן, וגם איוואן האיום — על משפט דמיאניוק עם יו"ר יד ושם — מאת גבי בשן
* הסקסי ביותר בקולנוע — מייקל דוגלאס, זוכה האוסקר — מאת עופר ניר
* צבע הכסף — הסרט "וול סטריט" — מאת יעל ישראל
* פרשת טוביאנסקי — ההאשמה נגד טוביאנסקי היתה מופרכת מעיקרה — מאת זאב צחור
* מהקוקרצ'ה ועד לחצצית — "בית האוסף" — מאת אבי בניהו
* מדורים וטורים
* שלום־בית — מאת חיה יוסף
* טורים מאת: עודד ליפשיץ, זאב צחור, ג'מו, נתן רענן, יובל דניאלי/עלי אלון, אריה פלגי, אבישי גרוסמן, חנה איש־הורביץ, אלי הכהן

בדפים לספרות

* יעל לוטן: שתי מפות על הקיר

א.ב. יפה: חמישים שנה ל"כוכבים בחוץ"

* ראובן עשור: קלנועיות נאצית מתנצלת
* שירים: אסי דגני, צבי עצמון, מרגלית מתתיהו, עדה חרמוני, יארוסלב סייפרט

בפלילים

שלושה ערבים חשודים באונס תיירת באילת

בצלאל רובין

תיירת בת 22 מדנמרק נאנסה אור לאתמול באכזריות באילת. שלושה ערבים, תושבי הכפר תורקמיה שליד חברון המועסקים בבנייה באילת, נעצרו כחשודים במעשה.

התיירת, שהגיעה שלשום לאילת מתל־אביב, הכירה תייר בן 26 מזמביה המועסק במלון "מרינה קלאב" והסכימה ללכת איתו לחדרו, שם קיימה עימו יחסי מין מרצונה. כעבור שעה עזב אותה הצעיר וחזר לעבודתו. מיד עם צאתו נכנסו לחדר שלושה צעירים שדיברו ביניהם בערבית ואנסו אותה בזה אחר זה באכזריות.

הצעירה הצליחה להגיע למלון "קלאב־אין" כשהיא המומה וחבולה ואנשי הביטחון של המלון הזעיקו את המשטרה.

על־פי תיאורה הצליחו השוטרים לעצור אתמול לפנות בוקר את שלושת החשודים שזוהו על־ידה בוודאות.

בת 60: בעלי חושד שאני בוגדת בו עם בן 16

יואב אביב

יומנאי לשכת התנועה במשטרת מרחב חיפה הוכה אתמול בתדהמה כאשר אשה כבת 60 נכנסה לתחנת המשטרה כשהיא כפותה בידיה וסיפרה בהתרגשות שבעלה חושד בה כי היא מקיימת יחסי מין עם בן דודו בן ה־16.

בגלל חשדות אלה, אמרה, הוא כפת אותה בידיה, הכניס אותה למכוניתו ונסע. ליד שכונת נווה שאנן בחיפה הוריד אותה מהמכונית, קשר אותה לעץ ומיהר להסתלק מהמקום.

האשה סיפרה ליומנאי, כי כעבור זמן קצר היא הצליחה להשתחרר מהכבלים ולעצור מונית שהסיעה אותה לתחנת המשטרה הקרובה.

שוטרי תחנת זבולון יצאו מיד לכפר מגוריה של האשה מחשש שבעלה יבקש לנקום גם בבן־דודו הצעיר ויפגע בו. הנער נמצא בריא ושלם. את הבעל טרם הצליחה המשטרה לאתר.

חשוד בשוד דקר שוטר בבית־המשפט בחיפה

יואב אביב

אריה אוחיון, שוטר ליווי מחיפה, נדקר אתמול בבית־המשפט המחוזי בעיר על־ידי חשוד בשוד שהובא לדיון בבקשה לשחררו כדי להשתתף באזכרת אמו.

המקרה אירע אתמול בשעות הבוקר כשהחשוד יעקב מלכה הובא לבית־המשפט המחוזי בחיפה. לפני הכניסה לאולם בית־המשפט זינק לפתע החשוד על השוטר אריה אוחיון וחתך אותו בסכין גילוח בצווארו. השוטר הועבר לבית־החולים רמב"ם והחשוד נלקח לחקירה במטה מרחב חיפה.

מלכה נעצר יחד עם אחיו שמעון שהתאבד לפני שבועיים בתא המעצר של משטרת נמל חיפה.

אכלו בלי לשלם ועוד ביקשו עודף

בצלאל רובין

שני צעירים בני 23 ו־25, תושבי מזרח־ירושלים המועסקים באילת, נעצרו שלשום על־ידי המשטרה כחשודים בסחיטה באיומים מבעל מסעדה ערבית בעיר.

השניים חשודים שבמשך השבועיים האחרונים נכנסו מדי יום למסעדה המזרחית "קיט קאט" באילת, שתו ואכלו בלי לשלם ודרשו כספים מבעל המסעדה תוך איומים בהרס המסעדה והצתתה.

השניים נעצרו בעקבות תלונתו של בעל המסעדה ואתמול הוארך מעצרם בבית־משפט השלום באילת בשישה ימים.

שנה מאסר לחייל שהצית את משרדו של הרס"ר

יואב אביב

סמל בצה"ל נידון אתמול בבית־הדין הצבאי בחיפה לשנת מאסר בפועל, שנת מאסר על תנאי והורדה לדרגת טוראי, לאחר שהוא הורשע בהצתת משרד הרס"ר בבסיס ובגרימת נזק בן 100 אלף ש"ח.

בכתב־האישום נטען, כי בתחילת חודש פברואר נטל הסמל נר ומצית והצית את משרד הרס"ר בנקמה על סירובו של רס"ר אחר בבסיס להתיר לו להגיע לבסיס בשעה מאוחרת.

הנאשם טען להגנתו כי היה שיכור בעת שביצע את המעשה. הוא סיפר לשופטת, אלוף־משנה נילי פלר, כי החל לשתות משקאות חריפים בגיל 10, בהיותו בבריה"מ ובגיל 17 נזקק לטיפול גמילה מאלכוהול. לאחר שנגמל הצליח לסיים את לימודיו התיכוניים והתגייס לצה"ל ורק לאחרונה חזר שוב לטיפה המרה.

ביום הזכרון

20.4.88, ג' באייר תשמ"ח, בשעה 15.00

נתייחד עם זכר חללינו

בבית הקברות במקום

קיבוץ גבעת עוז

רכישה חדשה בצה"ל — רכב אמריקני למפקדי פלוגות

אבי בניהו

צה"ל החליט לרכוש כלי־רכב אמריקניים שישמשו את מפקדי הפלוגות של צה"ל במערך השדה.

החלטה על כך התקבלה השבוע ובקרוב תיחתם העיסקה עם יצרנית הרכב, חברת "ג'נרל מוטורס", בארצות־הברית.

הרכב החדש, מסוג "CUCV", דומה בצורתו החיצונית למכונית ה"שברולט בלייזר" המשמשת את מפקדי העוצבות בנסיעה בשטחי אימונים, אם כי רכב מפקדי הפלוגות הוא קטן יותר.

הרכב, הנמצא גם בשירות צבא היבשה האמריקני, מצוייד במנוע דיזל והוא בעל יכולת הנעה של כל גלגל בנפרד (4x4).

הצורך ברכישת רכב אמריקני לקצינים זוטרים בצה"ל נבע מהעובדה שמפקדי פלוגות בשדה מחזיקים לעתים שני כלי־רכב, האחד ג'יפ לאמונים בשטחים קשים והשני "פוז' טנדר" לצורך נסיעות הביתה והובלות חיילים וציוד.

הרכב החדש, שכמה עשרות ממנו יירכשו בשנה הקרובה, מיטיב לנוע בשטחים קשים והוא מתאים גם ל... בצה"ל מקווים, כי הרכב האמריקני החדש ישפיע גם על הקצינים הזוטרים במערך השדה לחתום קבע.

"CUCV" — רכב המ"פים

בימים אלה מטפל מינהל הרכש של משרד הביטחון במימוש ההחלטה להצטיידות.

כמו־כן עומד צה"ל לרכוש מספר עשרות של כלי רכב מסוג "סובארו" ו"סוזוקי" (דגם טנדר) לשימוש קניינים ואנשי אחזקה בבסיסים גדולים של הצבא. מכוניות אלה מחליפות את הריקשות הוותיקות, המסיימות את שירותן בצה"ל בשל רמת בטיחותן הירודה ובשל העלות הגבוהה של אחזקתן.

מקור צבאי רשמי מסר, כי כבר בשנה הקרובה יתוגבר מערך ההובלה של צה"ל בעוד מובילי טנקים מסוג "מאן" וכי בימים אלה מתנהלת תחרות בין שתי יצרניות רכב כבד גדולות על עיסקה גדולה לרכישת מובילים שאמורה להתבצע בשנים הקרובות.

ביקורת חצות

יוסי ונונו

שיר כאב

על במת התיאטרון הקאמרי עלו אמש שלמה ארצי ויהודה פוליקר ושרו. למי שהורגל, כמוני, לטקסי יום השואה מלאי הנאומים והמסכתות, היה הערב הזה הפתעה קשה לעיכול. צריך הרבה אומץ כדי לארגן ערב כזה, ועוד ביום השואה.

אני בטוח שהרבה אנשים בקהל באו במיוחד לשמוע את ארצי ופוליקר, אבל זה בכלל לא משנה, העיקר שהמסר שרצו השניים להעביר עבר, וזה מה שחשוב.

ארצי ופוליקר, דור שני להורים ניצולי שואה, וכמו שארצי קורא לעצמו "ילד שואה", עסקו ועוסקים בזיכרון ובחרדה שהועברה אליהם דרך ההורים בהיותם, כפי שכתב יעקב גלעד, השותף השלישי בערב: "הקורבנות של הזכרונות".

לקח למוזיקה הישראלית הרבה זמן עד שנגעה בשואה, אבל היה ברור שזה יגיע.

פוליקר, ארצי וגלעד פורעים חוב אישי, פרטי, מקיימים כדרכם שלהם את לזכור ולא לשכוח. זה לא משנה אם הלזכור ולא לשכוח מלווה בתאורת רוק ובמכונת עשן, האמת והכאב ביצבצו בכל קטע בערב הזה, כאב של אנשים צעירים שחייבים את הערב הזה קודם כל לעצמם.

"שנים וכלום עוד לא נשכח" כתב גלעד והלחין ושר פוליקר. הערב הזה בא להזכיר, או יותר נכון להבהיר שאי־אפשר לשכוח.

בפתיחת הערב ובסופו שרו השניים את "אלי, אלי". בסוף הערב הצטרף אליהם הקהל וזה היה אמיתי, אפקטיבי, שירה שנבעה מתוך עצמה, מתוך העוצמה של הערב כולו.

מדינה כמו שלנו, שמחפשת כל הזמן דרכים חדשות להתמודד עם השואה, צריכה לאמץ ערבים מהסוג הזה. בסופו של דבר לא חשוב האיך, חשוב המהו. מבחינתי לפחות זה היה טקס יום השואה המרגש ביותר שנכחתי בו בשנים האחרונות, ערב שתפס אותי חזק יותר מאלפי מלים.

עובדי המעבדות מפסיקים את השיבושים

עתיים

אלף עובדי המעבדות בשירות הממשלתי מפסיקים הבוקר את השיבושים בבתי החולים הממשלתיים ובמעבדות בריאות הציבור.

בכינוס חירום שקיימו בתל־אביב החליטו העובדים, כי נוכח המצוקה והרפש במערכת הבריאות ומתוך דאגה לגורל חיי אדם, החליטו לתת הזדמנות למשרד הבריאות ולערוך פסק זמן בשיבושים.

מהכנס, שיגרו העובדים קריאה למשרד־הבריאות ולצוות המו"מ להורות למשרד־האוצר על הסרת צווי הריתוק שהוצאו נגד עובדי המעבדות.

רופאי קופ"ח ממשיכים להשבית את חדרי הניתוח בכל בתי החולים של קופ"ח והיום יבוצעו ניתוחי חירום בלבד. מירפאות החוץ תהיינה פתוחות.

הרופאים המרדימים משביתים היום את העבודה בחדרי הניתוח בבתי־החולים ברזילי באשקלון, ביילינסון בפתח־תקווה, אסף הרופא בצריפין, פוריה בטבריה ורוקח בת"א.

הרוג ו־12 פצועים בתאונה בוואדי ערה

עתיים

שמואל רוני בן 26 ממושב בית יוסף נהרג ו־12 אנשים אחרים נפצעו, מרביתם באורח קל או בינוני, בתאונת דרכים משולשת שהיתה אתמול בצהריים בכביש ואדי ערה, כ־300 מטר מערבית לתחנת משטרת עירון. הפצועים הועברו על־ידי מד"א לבית־החולים הלל יפה בחדרה וחלקם כבר שוחרר.

כתוצאה מהתאונה נסגר הכביש למשך למעלה משעתיים ורק סמוך לשעה 4 אחר הצהריים נפתח מחדש לתנועה.

בתאונה היו מעורבים מכונית פרטית, אוטובוס ומכונית מסחרית וסיבתה נסיון עקיפה בדרך בלתי פנוייה.

נהג טנדר פולו, שנהרג בתאונה, ניסה לעקוף משאית מסוג סמי טריילר, משעבר למסלול הנתיב שמולו נסע אוטובוס. נהג האוטובוס ניסה להתחמק מהפגיעה וירד לשדה. אולם מכונית הפולו פגעה בו בעוצמה רבה ולכעבור שניות ספורות פגעה במכונית הפולו מכונית מסחרית שנסעה מאחור. כתוצאה מהתאונה נפצעו 8 מנוסעי האוטובוס ו־4 מנוסעי המכונית הפרטית ואילו נהג הפולו נהרג.

המכוניות שחסמו את הכביש אילצו את המשטרה לסגור אותו מחדרה עד לצומת מגידו והם היפנו את כל כלי הרכב שעמדו לנסוע בכביש זה לדרכים חלופיות.

מאות מסורבי עלייה בעצרת השואה במוסקווה

יוסף גלילי

למעלה מ־450 מסורבי עלייה ממוסקווה ולנינגרד השתתפו בטקס הזכרון לשואה ולגבורה שנערך אתמול בחלקה היהודית של בית־הקברות הגדול במוסקווה.

יולי קושרובסקי סיפר בשיחה טלפונית עם ראשי המועצה הציבורית למען יהודי בריה"מ, כי בניגוד לשנים קודמות, לא הפריעו השלטונות והשוטרים שנכחו במקום למהלך הטקס שנמשך למעלה משעתיים בתנאי מזג אוויר גשום וסוער.

כן סיפר, שכ־10 פעילים נשאו דברים, ביניהם יצחק שינקלר, מוותיקי הלוחמים במלחמת העולם השנייה. הוא סיפר על חלקם של היהודים בצבא האדום ומלחמותיו בימי המלחמה נגד הנאצים.

דובר אחר קרא לממשלת בריה"מ לעצור בעד פעילי הארגון האנטישמי "פאמיאט" (זיכרון), אשר מלבה מחדש את השנאה נגד היהודים.

יולי קושרובסקי אמר בין השאר, כי בעיות השואה נראות היום כזיכרון בלבד. והתעמולה האנטי־ישראלית במשך 20 השנים האחרונות היתה גם נגד העם היהודי באשר הוא. בנאומו ליהודי בריה"מ אמר: "אסור לנו להיהפך לקורבנות של תעמולה זו". הוא קרא לקיים הלכה למעשה חיי תרבות יהודית ולהיות ערוכים לגורלנו.

לפני הדלקת המשואות פנה אחד הפעילים לשלטונות בבקשה לתמוך ביוזמת היהודים הסובייטיים להנציח את זכר קרבנות השואה ולהכיר בארגונים היהודיים ולאפשר להם לקיים חיי תרבות בהתאם למורשת היהודית.

הטקס הסתיים בהדלקת משואות ובשירת התקווה.

משרד־האוצר מנסה למנוע העלאת שכרם של הבכירים ב־10 אחוזים

כתבנו הכלכלי בירושלים

משרד האוצר מנסה למנוע את העלאת השכר בשיעור 10 אחוזים לשרים, ח"כים, שופטים ומנכ"לים.

במכתב ששלח מ"מ שר־האוצר, גדעון פת, ליושבי ראש ועדות הכנסת והכספים, ח"כ מיכה רייסר ואברהם שפירא, מתבקשים השניים שלא לאשר את ההעלאה המתוכננת עד אשר יתקיים דיון בעניין בוועדה משותפת לשני הגופים.

העלאת שכר הבכירים מתוכננת על־פי השיטה הקיימת, לפיה יעודכן שכרם ארבע פעמים בשנה בהתאם לשינויים בשכר הממוצע במשק כפי שמחושב על־ידי המוסד לביטוח לאומי. באוקטובר אשתקד קיבלו הבכירים העלאה של 23 אחוזים ואילו בינואר השנה הורדה משכורתם בחמישה אחוזים.

לפני מספר חודשים פנה שר־האוצר משה נסים, הנמצא כעת בחו"ל, לוועדת הכספים ולוועדת הכנסת ודרש לשנות את הסדר עידכון שכר הבכירים.

האוצר טוען שאין היגיון להצמיד את שכר הבכירים לשכר הממוצע במשק ויש להצמידו לשכר הממוצע בסקטור הציבורי.

נציגי ציבור ועובדי ציבור לא צריכים ליהנות מהעלאות שכר בסקטור העסקי, על־פי תפיסת משרד־האוצר.

במכתב של פת נאמר, כי להעלאה של 10 אחוזים, ערב פתיחת המו"מ על השכר בסקטור הציבורי, יכולות להיות השלכות שליליות, שכן היא תיצור תחושות לא רצויות בקרב עובדי הסקטור הציבורי.

שר־התחבורה, חיים קורפו, חונך את גשר נחל לכיש־אשדוד בכניסה הצפונית לאשדוד כשלידו ראש עיריית אשדוד, אריה אזולאי, ומנכ"ל נתיבי איילון, דן הולצמן. הגשר, שאורכו 33 מטר ורוחבו 11 מטר, נבנה על־ידי סולל־בונה בניהול ופיקוח חברת נתיבי איילון והושקעו בו 1.1 מליון ש"ח (צילום: אילן אוסנדרייבר/ישראל סאן בע"מ; כיתוב: עזרא אבירן)

נציבות מס הכנסה תגיש בקשות לפירוק עשרות תאגידים וחברות

כתבנו הכלכלי בירושלים

נציבות מס הכנסה עומדת לפנות לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב בבקשה לפתוח בהליכי פירוק נגד עשרות תאגידים וחברות החייבים כספים לשלטונות המס.

בימים אלה נערכות התייעצויות בנציבות כדי לקבוע סופית את רשימת הגופים שייכללו בבקשות לפירוק שתוגשנה לבתי המשפט.

פקידים במס ההכנסה אמרו לכתבנו, שמדובר בגופים החייבים כספים למס ההכנסה ולא שילמו את חובם למרות נסיונות חוזרים להגיע להסדר.

הפנייה לבית־המשפט תיעשה במסגרת מדיניות של יד קשה נגד עבריינים בה נוקטת הנציבות מזה חודשים מספר.

הפקידים הדגישו, שאותם גופים אשר נגדם ייפתחו הליכים יהיו רשאים להסדיר את עניינם ולשלם את חובם לשלטונות המס.

השבוע פנתה נציבות מס ההכנסה לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב בבקשה להתחיל בהליכי פירוק נגד אגודת הפועל ת"א, אשר לדברי שלטונות המס חייבת 2.7 מיליון שקל.

הסכם עבודה חדש ברשות הדואר ישפר שכר העובדים

אבשלום קורה

הסכם עבודה מיוחד, שישפר את שכר עובדי רשות הדואר, אמור להיחתם בקרוב בין הסתדרות עובדי המדינה לבין משרד־התקשורת.

על־פי ההסכם יועלו 4500 עובדי הרשות בדרגה. ההסכם נחתם בתום תקופת המעבר המוצלחת של הרשות מחברה ממשלתית לגוף עצמאי.

על־פי ההסכם תינתק הרשות ממשרד־התקשורת ותהיה גוף נפרד. להבדיל מכלל... הסתדרות עובדי המדינה, ראובן כהנמי, הרשות החדשה הוכיחה את עצמה ונתקבלת מאזן.

בנוסף לפרק השכר והדרגות, מכיל ההסכם שינויים במבנה הרשות. המדינה תחולק לחמישה מרחבים, במקום שבעה המחוזות שהיו עד כה, וכן ימוסדו תפקידים חדשים כגון מנהל מחוזי לשירותי דואר מהיר, מנהלי אגף שיווק, ומנהלים מחוזיים.